Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Biehl, Charlotte Dorothea.; udgivet efter Originalmanuskriptet ved Louis Bobé.
Titel | Title:	Mit ubetydelige Levnetsløb
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : J. L. Lybeckers Forlag, 1909
Fysiske størrelse | Physical extent:	114 s., 1 tav. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

CHARLOTTE DOROTHEA BIEHL

MIT UBETYDELIGE LEVNETSLØB

Dit Ønske er en Lov for mig —
Naar Venskabs blide Stemme byder,
Mit ømme Hierte villig lyder,
I Barmen slaaer det kun for Dig.

Forunderlige Hændelser,
Som Siel og Hierte heftig rører
Og snart til Graad, snart Rædsel fører,
Maae Du ei troe at finde her.

Glem derfor ikke, hvad mig drev,
Men hav ved Læsningen for Øye,
At dette blev, for Dig at føye,
Og Jeg kun for min Bülou skrev.

CHARLOTTA DOROTHEA BIEHL.

d. 29. Julij 1787.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Charl: Dorot: Biehl.
föd 1731. - död 1788.

CHARLOTTE DOROTHEA BIEHL

MIT UBETYDELIGE LEVNETSLØB

UDGIVET EFTER ORIGINALMANUSKRIPTET

VED

LOUIS BOBÉ

7747

KØBENHAVN
J. L. LYBECKERS FORLAG
1909

OPLAG: 100 EKSPL.

H. H. THIELES BOGTRYKKERI. KØBENHAVN

Jeg blev født den 2den Junij 1731, og man har sagt, at jeg næsten aldrig græd og uden mindste Misundelse saae min Broder, der blev født Aaret efter, at ligge ved min Ammes Bryst. Den første, jeg yttrede Kierlighed og Hengivenhed for, var min Morfader, salig President Brøer, som var saa meget meere besynderlig, som han havde et mørkt Udseende og en buldrende Udtale, hvorfor mine andre Sødskende vare bange for ham. Førend jeg endog kunde snakke, yttrede jeg megen Deeltagelse i andres Lidelser; naar der kom en Bettler for Døren, og min Bestefader var hiemme, lod jeg dem, der vare omkring mig, hverken Rist eller Roe, førend de bragte mig ind til ham, og [jeg] ved min Pantomime bekom noget af ham til den Fattige; men var han ude, var jeg ganske roelig, undtagen jeg giorde et bedrøvet Ansigt og sukkede. Hvad enten denne Følelse, der sympathiserede med hans eget Hierte, drog hans Kierlighed til mig, ved jeg ikke, men vist er det, at fra det jeg kunde skiønne, var jeg ham det kiereste og dyrebareste paa Jorden. De tre første Aar, mine Forældre vare gifte, vare de i hans Huus, og efter de vare flyttede for dem selv, lod han mig ofte hente, og maatte jeg da ligge uden for hans Seng tæt ved ham, og hver Gang han vaagnede om Natten, følede han

efter, om jeg ikke havde kastet af mig, og var det skeedt, dækkede han mig med den største Omhyggelighed. Han var en sand og oprigtig Christen og det, man med Føye kan kalde en gudsfrygtig Mand, uden mindste Hyklerie eller Pralerie; thi i Omgang var han munter og sælskabelig, men i Løndom ærede han sin Gud. Han stod een Tiime op førend hans Kone og Børn, og denne anvendte han til at tale med sin Gud paa sine Knæe, hvortil han havde en Pude at ligge paa. Da jeg var lidet over tree Aar, spurgte han mig, om jeg vilde staae op med og gaae med ham i hans Kammer? Jeg, som ingen større Lyksalighed kiendte, end at være om og hos ham, var strax villig dertil, og der maatte jeg da knæle ved ham paa hans Pude og bede [med] ham. I disse Morgen Tiimer lærte han mig at kiende det høyeste Væsen som en mild og god Fader, der var villig til at give sine Børn alle de gode Ting, som de i Kierlighed og Tilliid bade ham om, naar de ikke fortørnede ham, siden han saae og hørte alt, hvad de giorde og sagde, ja endog hvad de tænkte. Jeg forlangede derpaa at vide af ham, hvad Gud blev vred for, og han forklarede mig det efter min Alder og Fatteævne. En Morgen sagde jeg til ham, at jeg havde noget, som jeg ret vilde bede Gud om, men han maatte lære mig, hvordan jeg skulde sige. Hvad er det da for en vigtig Ting, spurgte han? At Du aldrig maae dø, svarede jeg. Det maae Du ikke [bede] om, sagde han, for derved skeedte mig ondt. Dette kunde jeg ikke begribe, mig syntes, det var snarere ondt at døe. Han beskrev mig derpaa, hvor svagt og elendigt en høy

Alderdom giorde Mennesket, men at derimod de, der døde, kom til Gud. Nu, svarede jeg, saa vil jeg bede Gud, at jeg maae døe med, naar Du døer. Det maae [Du] ikke heller, svarede han, thi saa vilde Du io kun i Himmelen for at være hos mig; men der kommer ingen, som holder mere af andre end af Gud. Mange deslige Samtaler havde han med mig om det, jeg vilde bede Gud om, og alt som jeg blev ældre, lærte han mig, hvorledes man skulde bede, og indprændte efterhaanden mit spæde Bryst den faste Tilliid til den Høyeste, der i heele Livet har været min Trøst i al tilstødende Gienvordighed.

Hver Søndag gav han mig og mine Sødskende hver en Rixort til Lomme Penge, deels for at vi tiilig skulde lære at omgaaes med Penge, og deels for at vi kunde fyldestgiøre smaae Begiærligheder og ikke blive slikvurne og naskende, naar vi blev ældere, men dersom der intet Brystbillede stod paa min Rixort, saa vilde jeg ikke have den, men tog hellere en Femten Skilling for at faae en Mand, som jeg sagde. En Dag da jeg stod hos ham ved det Chatoll, som jeg nu har, flyde han mig en Rixort uden Bryst Billede; o ney, sagde jeg, Du maae give mig en anden. Vil Du da have den, sagde han, og bød mig en kostbar Medaille. Jeg besaae den, men da der intet Bryst Billede var paa den, saa gav jeg ham den tilbage og sagde: Ney, der er ingen Mand paa den. Du er io dog en Gaas, sagde han, Du kan faae mange Penge, hvor der er Mænd paa, for denne eene, og det er en Skam for saadan en stor Pige at sige, at hun vil have en Mand. Det er

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

det samme, sagde jeg, en Penge med en Mand paa er dog bedre, han [har] ligesaadan en Perryk paa som Du. Endskiønt jeg var intet mindre end karrig, men gav det sidste bort, jeg havde, saa havde jeg dog stedse en Rixort i Behold, naar jeg fik een, og denne tog jeg tit op af Lommen og besaae med megen Fornøyelse; ingen kunde begribe Aarsagen, og jeg kunde ikke selv giøre anden Reede derfor, end at jeg saae paa min Mand, indtil dette uskyldige Svar opdagede, at min Indbildningskraft havde af Perrykken dannet sig en Ligning med min Bestefader, og derfor besaae [jeg] den saa tit. Da jeg svarede den gamle Mand det, kyssede han mig med Taarene i Øjnene og sagde: Tøs, Tøs, Gud lad ikke Din Følelse blive Din Ulykke!

Min Bestefader mærkede, at jeg næsten gav den heele Rixort bort om Ugen, som jeg fik til at kiøbe mig noget for; jeg var altsaa meget lidet over fiire Aar, førend han gav mig en Rixdaler ugendtlig at give til Fattige med det Forbud, ikke at sige det til noget Menneske, som jeg heller ikke giorde. Mine Forældre mærkede nok, at jeg havde Penge, men da de sluttede, at min Bestefader ikke vilde have, at nogen skulde vide det, spurgte de ikke derom. Da han gav mig dem, gav han mig den Regel, at det var Synd at give friske, føre Bettlere, men gamle og vanføre Mennesker var man skyldig at hielpe. Herefter søgte jeg mig nogle ud, hvoraf nogle fik 4 Skilling, nogle 8 Skilling, toe tolv Skilling, og en gammel graae hærdet Mand en Mark om Ugen. Aldrig har nogen Følelse været mig smertelige[re] eller efterladt et stærkere Indtryk hos

mig, end da jeg efter min Bestefaders Død maatte sige denne gamle Mand, at jeg ikke meere kunde give ham, siden jeg selv ikke havde meere. Denne Erindring presser endnu Taarene af mine Øyne, og saa tit jeg havde faaet mig en 3 til 4 Skilling samlet, glemte jeg min kiere Læsning for at staae i Vinduet og see efter min gamle Mand for at give ham min lille Skat.

Naturen havde forleenet mig med et hurtigt Nemme, en stærk Hukommelse og en overmaade stor Lyst til at lære alt, hvad mueligt var. Førend jeg var fem Aar, læste og forstod jeg hvilken tysk og dansk Bog jeg fik, og førend jeg kunde læse, oversatte jeg i mit Hoved de smaae tydske Bønner, man havde lært mig. Mit første Prøve Stykke var paa den lille Bordbøn: Gott sey Lob und Danck — de første tre Linier vare ganske rigtige, men da jeg ikke havde noget rigtigt Begreb om: das ewige Leben, saa oversatte jeg det ved et godt Liv, hvor af min ældste Oncle, som misundte mig hans Faders store Kierlighed, tog Anledning til at giøre mig paa den meest bidende Maade latterlig. At belees har stedse været [mig] det allergrueligste, og min Frygt for det har maaske befriet mig for mange Daarligheder; min Oncles Spotte Gloser rørte mig altsaa meget stærkt, saa at Vandet kom i mine Øyne og al Blodet i mit Ansigt, men min gode Bestefader satte snart Moed i mig igien; min Oncle blev befalet at giøre en bedre Brug af sin Vittighed med det Tillæg: at der vist havde været meere og grovere Feyl i hans første latinske Stiil, endskiønt han den Tiid havde været meget ældere, end jeg var; og som en Belønning til mig tog han mig om

Eftermiddagen med sig i sin Hauge, som han havde anlagt ved Vedhaugen og lod plukke saa mange Kirsebær til mig, som jeg kunde spiise, thi aldrig gav han mig Pynt eller Penge til Belønning, men Blomster eller Frugter, og derfor har disse to Ting endnu saa store Tillokkelser for mig fra en kier Haand.

Da jeg var alle deres Afgud, som kom i vores Hus, saa havde jeg det prægtigste Dukke Tøy nogen kunde have, men da jeg ikke forstod at leege med det, saa stod det meget ziirligt i et Skab, og jeg saa næsten aldrig til det. Jeg var ikke saa snart kommen saa vidt, at jeg kunde læse, førend min umaadelige Læselyst yttrede sig; jeg vændte mig endog til at læse Skrift, førend jeg kunde skrive et Bogstav, for at læse hvert et skident Blad, jeg fandt. Min Bestefader, der holdt det for en uskyldig Tilbøyelighed, understøttede mig paa det kraftigste i den, og i de Par Aar, han levede, efter at den kunde kiendes, havde han foræret mig en stor Deel meget gode danske og tydske geistlige Bøger, Holbergs Comedier, Peder Paars og Dannemarks Historie. Een af disse havde man sat mig en stor Plæt paa, men for at forekomme denne Græmmelse, tog jeg alt mit Dukke Tøy, der vist havde kostet meere end fiire Gange saa meget som Bøgerne, og slængte det i en Krog paa Loftet, sat[te] mine Bøger i Skabet og puttede Nøglen i min Lomme. Hver Gang min Bestefader havde foræret mig en Bog, saa maatte han høre min Fortælling om Indholdet, og hvad jeg ikke forstod, det spurgte jeg ham om, som den, jeg udøste mine lønligste Tanker for. Det græske og latinske, som der er i Holbergs

Skrifter, skulde han ogsaa forklare mig, men han svarede mig, at det var Græsk og Latin, som han ikke forstod. Forstod Holberg det da, spurgte jeg, og da [han] svarede mig ja, sagde jeg, saa kunde Du nok ogsaa lade mig lære at forstaae det. Hvad kunde det gavne Dig, sagde han, Du har io ingen Buxer paa og kan ikke blive Professor. Ja, men det er dog hæsligt, sagde jeg, at man ikke [kan] forstaae en Bog heel, og derfor maae Du endelig lade mig lære det til Sommer. Saa har jeg io lovet Dig at lade Dig lære at spille paa Din Tantes Claveer og at skrive; hvor meget vil Du vel lære, Tøs? Alleting, svarede jeg og klavrede op paa hans Skiød og slog mine Arme om hans Hals; jeg skal være saa flittig, at Du skal holde endnu meere af mig, og dersom Du ikke vil sørge for mig, saa lærer Din Pige slet intet. Der har Du min Haand paa, sagde han, at saa længe Gud lader mig leve med Dig, skal jeg lade Dig lære alt, hvad Du faaer Lyst til. Hvem var nu gladere end jeg; hvor inderlig længtes jeg efter, at Dagene skulde blive lange, for at faa alle disse Informationer, men da de kom, bleve de tilbragte med Taare og ikke med Undervisning. Strax efter at jeg havde fuldendt mit syvende Aar, fik jeg Skarlagens Feberen og var uden Haab; min Bestefader, som frygtede for, at jeg maatte blive forsømt, betalte to Koner, den eene til at være bestandig hos mig om Dagen og den anden om Natten, og den gamle Mand gik selv to Gange om Dagen fra Holmens Kirke til Storm Gaden og op i tredie Etage for at see til mig, og hver Gang han kom, maatte han love mig, at dersom jeg døde, saa

skulde jeg komme i hans Begravelse, og [han] give min gamle Mand sin Mark om Ugen.

De har Føye til at troe, min Ven, at jeg sladdrer alt for længe om mine Børne Aar, men De maae undskylde og tilgive mig, da det er den eneste Tiid af mit Liv, som jeg erindrer mig med Fornøyelse. Den øvrige har skienket mig megen Bitterhed.

Den 18. Februarij 1739 kom min Bestefader en Onsdag Formiddag frisk og vel af Faste Prædikenen, og noget efter elleve rørte Slaget ham, hvorved hans Mæle til min store Fortræd blev ham betaget, thi ellers havde han vist givet en eller anden Anordning til min Fordeel, og den 19de om Eftermiddagen døde han. Min bittre Sorg kan jeg ikke beskrive Dem, det er utroeligt, at man paa den Alder skulde føle sin Forliis saa heftig, som jeg følede min, jeg saae forud, hvad Fremtiiden truede mig med, og hvor ubodeligt mit Tab var. Jeg bad, jeg skreg, jeg raabte, at jeg dog bare maatte see ham engang endnu, men altsammen forgieves, thi da han var en meget feed Mand, saa havde han strax efter sin Død forandret sig saaledes, at man frygtede for Virkningen af min Forskrækkelse over dette Syn. Da han altsaa skulde bæres Aftenen før hans Begravelse i den sort beklædte Stue, skiulede jeg mig bag ved de lange sorte Gardiner, og da de andre var gaaet ud og slaaet Døren i Laas, kom jeg frem, krøb, Gud veed hvordan, op paa Kisten og lagde mig langs paa Laaget. Jeg havde seet Pladen, da man bragte den, og omtrent paa det Stæd, hvor jeg troede, at hans Navn stod, kyssede jeg uafladeligen med vældende Taare,

og har jeg nogensinde bedet ivrig til Gud, saa var det den Gang, om at døe paa hans Kiste. Det var en klingende Frost, Klokken var noget over tree, da jeg sneg mig i Stuen og laae paa Kisten, indtil vi skulde spiise, men jeg fornam ikke det mindste til Kulden. Da alle vare blevne kaldede til Bords, savnede man mig først, den eene havde troet, at jeg var hos den anden, men da ingen havde seet mig, begyndte man at søge mig i heele Huuset, og da der ingen Krog var meere tilovers, kom de omsider ind til Liiget, hvor de fandt mig halv død af Graad og Kulde. Og hvorledes jeg havde grædt, kan De forestille Dem deraf, at der var en tynd Iis Hinde paa Pladen af mine Taare.

Det var paa den Tiid Brug, at en Enke maatte holde Sørge Stue i 6 Uger, det vil sige, at sidde i et sort beklædt Værelse med sine nærmeste Paarørende om sig for at tage imod Condolationer. Min Bestefader havde været almindelig elsket, hvorfor der kom en stor Deel Mennesker, men mit Syn rørte alle. Man var næsten eenig om, at en Kunstner aldrig kunde faae et hærlige[re[Model til en sørgende Genie ved en Grav. Især blev Staldmester Bülous Fader inderlig rørt over at see paa mig. Han satte mig paa sit Skiød, kyssede mig og sagde: Jeg condolerer hende, min lille Engel, at hun har mistet sin Bestefader! Idet han sagde det, løftede jeg mine Hænder i den hæftigste Graad op mod Himmelen og raabte: Jo, Gud hjælpe mig, saa sandt jeg har mistet den bedste! Hvad enten Vendingen af det Ord Bedste frapperede ham hos et Barn af den Alder, eller om al min Siels Væmodighed viste sig i mine

Lader, men han stak i at græde med mig, og da han ventelig skammede sig derved, holdt han Tørklædet for Øynene og gik bort uden at sige Farvel.

Det varede ogsaa kun ganske kort, førend jeg følede alt det græsselige i min Forfatning. Jeg havde mistet min Tilflugt og Forsvar. Vel holdt min Bestemoder meget af mig, men min ældste Oncle, der var jaloux over hendes Kierlighed til mig, beherskede hende ganske. Min Fader havde derimod aldrig kunde lidt mig. Jeg var idelig Maalet for hans onde Luuner, jeg var ham aldrig til Maade; naar jeg imorgen foretog mig det, som han idag befalede, saa blev jeg ligefuldt igiennemheglet; og min Frygt for ham var ofte for stor til at vove et eeneste Ord til min Retfærdiggiørelse. Uagtet jeg merkede, hvor liden Kierlighed han havde til mig, saa havde jeg dog aldrig sagt det til min Bestefader; thi hvor han var, lod det sig ikke tilkiende. Den eeneste Leylighed, hvor jeg lod mig [mærke], at jeg følede hans Ubillighed, var, da min yngere Syster, som var min Faders Afgud, døde i Aaret 1738; thi da min Moder om Morgenen sagde til mig: Jeg skal hilse Dig fra Lise, Vor Herre har taget hende i Nat, saa svarede jeg: ak, hvorfor tog Vor Herre ikke mig i hendes Sted, for mig kan Papa dog ikke lide. Havde det behaget Gud at spare min Bestefader et Aar længere, var jeg bleven befriet for alt det, jeg som Barn maatte lide; thi min Bestefader havde faaet min Bestemoders Samtykke til at tage mig i Huuset, naar Sommeren kom, da jeg skulde have hans yngste Daatters, der i Aaret 1737 døde i sit 18de Aar, Værelser med alt, hvad der var paa

dem; og havde jeg først været hos hende, havde hun siden ikke mistet mig og ligesaa lidet afskaffet de Læremestere, jeg havde faaet, men Forsynet bestemte det anderledes.

Neppe havde min Bestefader været to Maaneder død, førend min Fader giorde mig det til den grueligste Brøde at læse og forsikkrede mig, at dersom han fandt mig med en Bog i Haanden, skulde han pidske mig saaledes, at man skulde vende mig i et Lagen. Min Moder spurgte ham, af hvad Aarsag han kunde være saa haardt imod, at jeg læste, naar jeg havde fuldendt mit Dag Arbeyde? Men han svarede, at det var nok, at han ikke vilde have det. Havde han dømt mig til Vand og Brød, havde det været mindre græsseligt for mig, ja, jeg havde heller mistet Maden end min Bog. Jeg lagde altsaa min Hierne i Blød for at udfinde et Middel til at komme til at læse, uden at nogen saae det, men tillige med det faste Forsæt, at dersom jeg ikke kunde det, saa vilde jeg vove alleting; thi, sagde jeg til mig selv: pidsker han dig ogsaa ihiel, saa kommer du jo til din kiere Bestefader. Jeg faldt altsaa paa at sprætte Foeret fra Overtøyet ved Lommerne af mine Skiørter; der puttede jeg et Par Bøger i, som forsloge mine Been saa jammerlig, at de vare baade guule og grønne og saa ømme, at jeg ved enhver anden Leylighed havde skreget, naar noget havde rørt dem; og dette Experiment har jeg at takke for, at jeg kan beholde et mildt Ansigt ved de største Smerter. Da jeg havde faaet mine Bøger saa vel giemt, saa gik min Moder ikke saa snart af Stuen, førend jeg kastede min

Syenaal under Rammen, sadte mig paa Hug, som om jeg søgte efter den, fik i en Hast min Bog frem, indtil jeg hørte nogen komme, da den blev giemt og min Syenaal funden. Om Aftenen kom de kiere Bøger i Sengen med mig, og da det til min Lykke var Sommer, saa sadt jeg hver Morgen over Ende i min lille Tralværks Seng, der stod for Fødderne af mine Forældres, og da de ikke stode meget tiilig op, saa havde jeg Tiimer nok at læse i. Een Morgen maatte jeg enten i min Henrykkelse ladet min Stemme høre, eller ikke vendt mine Blade forsigtig nok, thi med et trak min Fader Fod Gardinet til Side og spurgte, hvad jeg havde fore? Aldrig kan nogen, der er bleven troffen i den skammeligste Misgierning, have følet en større Angst end den, der overfaldt mig; men min Forskrækkelse var alt for stor til at kunde svare. Flye mig Bogen, sagde han; jeg rakte ham den med Taarene i Øynene og et Ansigt saa blegt som Døden. Hvad enten nu det, at det var en Bibel, eller mit forskrækkede Udseende var Aarsag til at han lod sig nøye med at sige: Jeg maae dog see, om Du eller jeg skal have sin Villie, saa blev der dog intet af den belovede Pidsken; men Dagen derpaa overgik der mig en langt større Straf; thi alle mine Bøger blev pakket ind i mit Skab, Døren lukket, og Nøglen lagt i min Faders Chatol. Min Bedrøvelse herover var umaadelig, saa at endog alle mærkede det. En gammel Commandeur ved Navn Peperlow, der boede hos os og holdt meget af mig, vilde endelig vide, hvad der feylede mig, jeg betroede [ham] da med grædende Taare, at min Fader havde taget mine Bøger fra mig, han sagde,

at det skulde jeg ikke bedrøve mig over, jeg skulde faae alle hans og kunde selv søge mig ud, hvilke jeg vilde have. Den, der blev glad, det var jeg, og min Glæde blev endnu større, da jeg fandt nogle, som jeg ikke kiendte, og nu læste jeg paa nye den største Deel af Natten. Da alle de, der kom i vort Huus, holdt meget af mig, saa vare de ogsaa misfornøyede over min Faders Maade at omgaaes mig paa. En Secretaire i det tydske Cancellie ved Navn Miles udlod sig engang dermed for Peperlow, hvorpaa denne fortalte ham, at han havde giemt de Bøger for mig, som min salig Bestefader havde givet mig. Det er en himmelraabende Synd, sagde den anden, og hun skal nok faae Bøger. Den næste Gang Miles kom igien, bragte han mig tre til fire Stykker og lovede mig, at inden jeg fik de[m] læste, skulde han bringe mig fleere, som han ogsaa rigtig holdt, og da han saae, hvor vel jeg handlede med dem, betroede han mig kostbare Værker. At jeg havde lagt i mine Forældres Seng Kammer, var en Følge af min Bestefaders Befalning, men da vi Mikkels Dagen derpaa flyttede, skeedte der til min store Glæde en Forandring deri, og jeg fik mit Kammer i tredie Etage. Det var den haarde Vinter 1740, Huuset var nyt, Væggene raae, og Varme kom der aldrig, saa at Kulden var ganske uudstaaelig, men desuagtet læste jeg meere end den halve Nat, hvortil jeg kiøbte Lys for mine faa Skillinger; men endskiønt det skaffede mig Frost i alle mine Fingre, holdt jeg dog den kolde Bog til Trods for Svie og Smerte med mine elendige

Hænder og vilde ikke engang spilde saa megen Tiid at varme dem imellem under Dynen.

Til Dem, min Ven, tør jeg uden Forfængelighed sige, at neppe noget Fruentimmer kan giøre meere med sine Hænder end jeg, men alt, hvad jeg veed og kan, havde jeg lært, førend jeg fyldte mit niende Aar. Dette reyste sig ingenlunde af Lyst til Arbeydet, ney, langtfra; Haabet at vinde meere Tiid til at læse, naar jeg intet meere havde at lære, var min eeneste Drivfieder. Nu skulde jeg da lære at skrive, men en større Ulyst kan ingen Barn lære noget med, end jeg havde for at skrive, og for io før io heller at blive af med min Skrivemester, anvendte jeg saa megen Fliid, at jeg ikke fik meere end 39 Timers Information, og det er alt, hvad min Underviisning har kostet mine Forældre, thi min Læsning havde min Bestefader betalt, og sye lærte jeg af min Moder og Bestemoder. Da jeg var elleve Aar, var jeg ikke allene ligesaa høy, som jeg er endnu, men endog giftefærdig; førend jeg blev fiorten, ønskede min Bestemoder at have mig hos sig, men da hun havde skiftet med sine Børn og følgelig kunde give bort i levende Live, hvad hun vilde, saa frygtede min Moder for, at hendes Arve Part maatte blive formindsket ved det, jeg fik, og derfor afslog hun sin Moder sin Begiering, thi man var vis paa, at hun ikke gav mig noget, saa længe jeg var hos mine Forældre, fordi hun vidste, at jeg da intet godt fik af det. Den første May 1746 tog Gud hende til sig og berøvede mig min sidste Trøst og Biestand. Baade mine Oncler og min Moder havde meere end hundrede Gange hørt hende

sige, at adskillige af hendes Nips vare mine, men hun giemte dem kun til min Confirmations Dag, da jeg skulde pyntes med dem, og dette var ventelig Aarsagen, hvorfor man forhalede min Confirmation saa længe og afslog hende paa sit Sygeleye den Bøn, at lade mig confirmere til Paaske i Stæden for til Mikkels Dag. Ventelig har man frygtet for, at hun ikke vilde lade det blive ved de Ting, hun havde sagt, thi deres heele Værd kunde være lidet over 30 Rdr., men endskiøndt hun efterlod sig over 12000 Rdr., bekom jeg ikke det mindste Stykke af det, der var mig givet.

Nu kommer jeg til en betydelig Periode i mit Liv, og maaskee kan jeg her giøre mig selv den Bebreydelse, at jeg ikke tog Fornuften noksom til Raads, thi Forsynet aabnede mig her en Vey til at undgaae mange af de Bekymringer og Ubehageligheder, som mit Liv har været et Rov for. En Mand paa nogle og tredive Aar, meere smuk end hæslig, med temmelig god Formue, i en anseelig Rang og bekiendt hos alle for en værdig og duelig Embeds Mand, fik ved en Hændelse mig at see i min dybe Negligé faa Dage, efter at jeg havde fyldt femten Aar. Dette Syn giorde et besynderligt Indtryk hos ham, og da han kom op til min Oncle, som han spurgte om, da han saae mig, begyndte han at true ham med, at han vilde fortælle hans Kiereste, at han havde den deyligste Pige i heele Byen i sit Huus. Min Oncle svoer paa, at der ikke var een i Huset, der kunde kaldes smuk end sige deylig. Men efter en nøyere Beskrivelse svarede min Oncle: ey, saa har det været min Søster Daatter, De har talt med, som

er af og til nogle Dage hos sin Moder, som forestaar Huuset siden min Moders Død. Kort derefter bad han sig til Giest hos min Oncle til Dagen derpaa, men tillige, at han maatte presentere ham for min Moder, førend han kom til at spiise. Dette skedte, men jeg var hiemme, saa han ikke fik mig at see, men hvad enten min Oncle mærkede hans Hensigter, eller han havde bedet ham derom, saa bad min Oncle min Moder at sende Bud efter mig.

Bekiendtskabet var nu giort og blev troeligen fortsat, og det med saa liden Forstillelse paa hans Side, at enhver tydeligen kunde see, hvilken Magnet der drog ham efter sig. Da jeg aldrig har troet, at enhver Compliment er en Kierligheds Erklæring, og [jeg] tillige vidste, at jeg var den yngste og smukkeste i Sælskabet, saa ansaae jeg hans Smigren og Opmærksomhed for en Følge deraf, og jeg var vist den sidste, der mærkede, at det ikke var almindelig Høflighed. Denne Erobring havde vist smigret enhver ung Piges Forfængelighed, hvis Tænkemaade havde været noget meere flygtig end min, og at min ikke var det, kom meere af de sammenstødende Omstændigheder end af nogen Fortieneste paa min Side. Jeg havde aldrig havt Omgang med andre end de, der vare meget ældere end jeg, mine Forældre vare som oftest de yngste næst efter mig i alle de Sælskaber, vi kom; dette havde dæmpet det flygtige og ubetænksomme af min Alder, bragt mig til at tænke over alle Ting og just ikke at hæfte Øynene paa den glimrende Side eller lade mig blænde af Skinnet. Jeg var fra Barns Been af vant til at være blandt

Riddere og fornemme Embedsmænd, jeg havde været deres Afgud, hørt deres Berømmelser og seet dem kappes om at faae mig hos sig ved Bordet. Fra mit tiende Aar var jeg bleven begegnet som et voxent Fruentimmer, og i Følge deraf var den gode Herres Opvartninger mig ikke noget nyt, og kunde altsaa det øyensynlige Fortrin han gav mig, ikke giøre tiende Deelen af det Indtryk hos mig, som hos den, der ikke var vandt til denne Hyldning, men nød den for første Gang. Jo ældere jeg blev, io meere bebreydede jeg mig, at jeg havde overtraaet min Faders Befalning angaaende Læsningen, men uagtet jeg følede, det var Uret, havde jeg ikke Kræfter nok til at lade det være; dette bragte mig til at undersøge, hvoraf den Mangel paa Lydighed kom; jeg spurgte mig selv, om jeg ikke havde giort det, ifald min Bestefader havde befalet mig det? Og mit Hierte svarede mig io, og denne Bekræftelse lærte mig, at Kierlighed alleene kunde bringe os til at opoffre alleting med Fornøyelse. Denne Opdagelse var ikke saa snart giort, førend det alvorligste Forsæt blev fattet, aldrig at give min Haand til en Mand, som jeg ikke elskede saa høyt, at jeg med Glæde kunde underkaste min Villie ganske og aldeles hans Velbehag. Endskiønt min Fader og Moder levede meere vel end ilde med hinanden, saa forefaldt der dog ofte Stridigheder imellem dem, hvori de vel begge som oftest havde lige Uret, og min Moder dog stedse maatte give efter for min Faders hæftige og bydende: Jeg vil. Besynderligt var det, at uagtet min Fader ikke kunde lide mig, saa var jeg dog den, der ved slige Leyligheder alletiider

forskaffede min Moder en meere ærefuld Fredsslutning, end naar hun betingede sig den selv.

Denne Erfarenhed, foreenet med utallige Exempler, som jeg havde læst, giorde, at jeg betragtede Egtestanden fra en meget alvorlig Side, og en Kones Pligter overmaade vigtige, og da efter mine Tanker intet uden en inderlig Kierlighed kunde giøre dem behagelige, saa sluttede jeg deraf, at det var høyst nødvendig, at Konen maatte elske sin Mand overmaade høyt, dersom de skulde være lykkelige. Da jeg nu tillige ingen utilfredsstillede Ønsker havde, ingen Forlystelser attraaede, var meere fornøyet ved at være alleene paa mit Kammer med en Bog end i et stort Sælskab, Pynten heller ingen Tillokkelser havde for mig, — siden man som Barn havde lært mig, at et ungt Fruentimmer var allerbedst klædt, naar hendes Pynt vidnede om hendes Flittighed, og ingen Sælskabs Søstre havde udryddet eller svækket dette Begreb hos mig, — saa bekræftedes jeg alt meere og meere i det Forsæt, ingen Mand at tage, som jeg ikke elskede overmaade høyt. Disse Grunde haaber jeg, min Ven vil bifalde, men nu kommer der een, som behøver Undskyldning, og som dog havde megen Vægt hos mig. Denne betydelige Frier gav ikke sine Hensigter tilkiende, førend enhver ansaae det for en afgiort Sag og begyndte allerede at bestemme Tiiden, naar Bryllupet skulde være. Dette krænkede min Empfindtlighed paa det høyeste; min Forfængelighed sagde mig: at han giorde ligesaa megen Lykke ved at faae mig, som jeg ved at faae ham, og vilde derfor ved at forkaste hans Tilbud viise, at jeg ikke

var til Fals for Rang og Formue. Engang, da hans Forretninger holdt ham længe op, spurgte Fru Iudikier mig: kommer Kieresten ikke iaften? Jeg spurgte hende, hvem hun forstod under det Navn, og da hun derpaa nævnede ham med det Tillæg, at hans Øyne viiste noksom, hvem der var ham kierest. Om han har mig kier, svarede jeg, det er mig ganske ubekiendt, men det veed jeg med Vished, at han af alle dem her er, er mig den mindst kiereste.

Endskiøndt heele Verden kaldte mig smuk, saa var dog den Roes, min Skabning bekom, mig høyst ligegyldig, jeg vidste, hvor forgiengelig Skiønhed var og ønskede derfor ikke at elskes for den Skyld, og da det udvortes alleene havde fængslet min Frier, og han ikke havde givet sig Tiid til at lære at kiende mine Tilbøyeligheder og Tænkemaade, førend han yttrede sine Hensigter, saa sadte jeg ikke heller megen Priis paa hans Kierlighed, men ansaae den for en blot sandselig Begierlighed, der snart vilde blive mættet. Det Biefald, jeg nød af ham, endog naar min Fornuft sagde mig, at jeg havde fortient Irettesættelse, kom mig iligemaade meget fordægtig for; jeg frygtede for, at da han ikke saae andet end Fuldkommenheder hos den elskede, saa maatte han hos Egtefællen blive lutter Ufuldkommenheder vaer, og saa stærkt, som mit Forsæt end var, at opfylde alle en god Kones Pligter, saa var det dog paa de Vilkaar, at min Mand skulde føle og skiønne, at jeg var det. Det eeneste, som behagede mig hos ham, var det, at han slet ikke vilde benytte sig af mine Forældres Myndighed og Overtalelser; han havde holdt det

for sin Skyldighed at betroe dem sine Hensigter, men tillige begieret, at jeg ganske i denne Sag maatte have frie Raadighed, siden han alleene vilde have mig af [sig] selv. Dette Forhold talede hans Sag kraftigere i mit Hierte end noget andet, og efter et Aars Forløb besluttede jeg ved første givne Leylighed at sætte hans Oprigtighed paa Prøve, og dersom han slap godt fra den, da at give ham min Haand, endskiønt mit Hierte ikke følede det for ham, som jeg ønskede at føle for min Villies Behersker.

Hvad enten jeg havde arvet min Faders hæftige Sind, eller de idelige bittre og uforskyldte Irettesættelser holdt mit Blod i en bestandig Giering og voldte, at jeg greb efter den mindste givne Leylighed til at bryde løs, det veed jeg ikke, men Sandheden forbinder mig at tilstaae, at der fra mit fiortende til mit syttende Aar neppe var et meere heftigt og empfindtligt Creatur, end jeg var. Jeg kunde bringes i Harnisk over ingen Ting; de Personer, som jeg ikke kunde lide, trættede jeg bestandig imod, endog naar Retten var aabenbare imod mig, og hvor falsk min antagne Satz end var, saa forsvarede jeg den dog med den yderste Haardnakkenhed og lod mig aldrig overtyde. De vil sige, at dette Billede ikke er meget indtagende, og jeg følede det selv saa godt, at jeg ofte, naar Fornuften fik sit Herredømme igien, havde kiøbt de Tiimer tilbage med mit Blod for at faa det sagde usagt, men uagtet mine selv giorde Bebreydelser spillede Temperamentet Mester. Da jeg meget sielden aabnede Munden i min Faders Nærværelse, saa var han aldrig Vidne dertil; og kom han

af en Hændelse til, førend Trætten var tilende, saa var hans Irettesættelser saa haarde og nærgaaende, at de meere forbittrede end forbedrede.

Denne Feyl, som jeg hadede hos mig selv, uden at kunde betvinge den, besluttede jeg at betiene mig af til at prøve min Elskers Oprigtighed. Min Oncles Kone var en Phantast, og ved de mange Airs, hun gav sig, en Latter for de fleeste af hendes Bekiendtere og ganske uudstaaelig for mig. Jeg begyndte altsaa i hans Nærværelse en Dag en Trætte med hende, hvori jeg havde aabenbar Uret, men da dette skeedte med Overlæg, saa vedligeholdt jeg mit kolde Blod, hvorved mine Repliquer vel blev mindre heftige, men desmeere nærgaaende og bidende. Min Hensigt herved var at giøre ham til Dommer over mit Forhold, det første vi vare under fiire Øyne og efter hans Forhold at tage min endelige Beslutning. Da han altsaa Dagen efter kom ind til mig i mit Kammer, tog jeg imod ham med de Ord: Ey! har man den Ære at see Dem saa hastig, det var jeg mig langt fra ikke ventende. Hvorfor det? spurgte han. De kunde have Føye til at troe, at mit onde Luune fra igaar varede ved endnu, og at De altsaa kunde blive Maalet for den i Dag. Hans Svar var en Lovtale over min Forstand og Billighed, der uden given Aarsag aldrig kunde fornærme nogen. Men, svarede jeg, er De ikke partiisk og giver Madame Brøer [Uret], fordi De ikke holder af hende, for, sandt at sige, saa synes mig, at jeg virkelig var uriimelig igaar, og for at giøre hende Erstatning og straffe mig, har jeg besluttet at give hende Ret i alt, hvad hun siger de Par første

Gange, i hvor utaaleligt det end maatte være. Havde han nu betient sig af denne givne Leylighed til at viise mig, hvor skadelig denne Hæftighed var mig selv, og at det var et Beviis paa Fornuftens Magt hos den, der bar over og gav efter for den taabelige, saa havde jeg sikkert bedet ham at hielpe mig med at overvinde denne Feyl, der voldte mig saa megen Misfornøyelse over mig, og til en Belønning for hans Møye lovet ham mig selv. Men da han i det Sted giorde det til en Dyd og kaldte det en elskværdig Vivacité, der viisede min Afskye for det latterlige og taabelige, fandt jeg dette Hyklerie for krybende og stemmende saa lidet overeens med den Agt og det Venskab, hvorpaa jeg troede, at Egtestandens Lyksalighed skulde bygges, at jeg ansaae det for en plat Umuelighed at kunde [blive] lykkelig med ham. Jeg havde strax i Begyndelsen sagt ham, at jeg vilde elske den Mand, jeg gav min Haand, og med samme Oprigtighed tilstaaet ham, at mit Hierte ikke følede andet for ham end den Agt, som ingen uden Ubillighed kunde nægte hans gode Egenskaber. Han forlangede derpaa at vide, om nogen anden havde vunden min Tilbøyelighed? Hvorpaa jeg forsikkrede ham, som jeg med Sandhed kunde, at der var intet Menneske paa Jorden, som jeg gav noget synderligt Fortrin. Han bad mig da allene at tillade ham at forsøge, om hans Hengivenhed og Bestandighed kunde forskaffe ham Fortrinet, som jeg satte i hans eget Behag, med det Vilkaar, at han ikke maatte beklage sig over mig, ifald han spiilte sin Tiid.

Imedens han søgte en gal Vey til at naae mit

Hierte, fandt en Lieutenant i Søe Etaten ved Navn Ramshart den rette. Vel sandt, at han i Henseende til Lykkens Gaver stod langt efter ham og maaskee noget i Moraliteten med, thi han var noget vild, men hans Hierte var godt og ædelt; han søgte ved alle muelige Opmærksomheder at viise mig sin Kierlighed og var tillige saa oprigtig, at han viiste mig mine Feyl paa den fornuftigste og kierligste Maade. Saa snart min Heftighed spillede Mester, gik han bort, og naar han kom igien, og jeg spurgte ham, om han havde været bange, at Uveyret skulde strække sig til ham med, svarede han, at han kun var gaaet bort for at skiule sin Smerte over, at et Fruentimmer, der overgik de fleeste af sit Kiøn saa meget, kunde glemme sig selv saa meget. Hos de fleeste Fruentimmere, sagde han, kunde man være sig sligt ventende, men af Dem, der besidder saa megen Fornuft, der tænker saa rigtig og veed saa meget, er det ganske ubegribeligt. Dette rørte mig meere og giorde mig meere skamfuld, end om han havde belagt mit Forhold med de stygge Navne, det fortiente; undertiiden søgte jeg vel at skiule, hvor nær det gik mig, og giøre hans Bortgang til en Virkning af Frygt, saa jeg truede ham med, at naar jeg næste Gang var i ondt Humeur, skulde det gaae ud over ham. Det skeer vist ikke, svarede han. Hvorfor ikke, spurgte jeg? Fordi De derved gav alt for stor en Triumpf over Dem, sagde han, thi den fornuftigste giver først efter, og det blev sikkert den eeneste Leylighed, hvorved jeg kunde giøre Dem den Ret stridig. Paa en anden Tiid forestillede han mig, at jeg ved min Heftighed og Paa-

staaenhed giorde dem liige med mig, som i alle andre Betragtninger vare langt under mig; kort sagt, han interesserede min Egenkierlighed paa saa mange forskiellige Maader til at undertvinge denne Heftighed, at jeg alvorligen begyndte at arbeyde derpaa, og hans Berømmelse, naar han saae, hvad det kostede mig, giorde mig Striden let, saa at jeg har ham eene og alene at takke for at være bleven Mester over en Heftighed, der giorde baade mig [og] andre Livet suurt.

Mine Advarsler vare lige saa lidet spiilte paa ham, han giorde Vold paa sine stærkeste Tilbøyeligheder, naar jeg viiste ham deres Skadelighed, saa hvert et Raad eller blot yttret Tanke var et Oracle for ham, som han blindlings fulgte, saa hans Forhold paa mindre end et halvt Aar blev saa ganske forandret, at han blev alle sine Paarørendes Afgud, der forhen havde været misfornøyet med ham; og da han reent ud tilstod dem, at han havde mig Forandringen i hans Tænkemaade at takke, saa overøsede de mig med forekommende Opmærksomheder og Kierligheds Beviiser.

Om min Kierlighed for den eene giorde mig meere kold imod den anden, eller om han blev kied af at see al sin anvendte Møye forgieves, det veed jeg ikke, men først i Aaret 1748 kom han til mig og bad mig uden Skaansel, men oprigtig, at sige ham, om jeg endnu var lige saa kold og ligegyldig mod ham, som jeg havde været. Jeg svarede ham, at jeg kiendte alt, hvad jeg skyldede hans udviiste og bestandige Godhed for mig, at ingen kunde agte og ære hans Fortienester høyere end jeg, og at ingen kunde meere oprigtig ønske eller

skulde inderligere glæde sig over hans Lykke end jeg, men da Kierlighed var en uvilkaarlig Følelse, saa stod det ikke til mig at fatte den efter Behag; thi havde det beroet paa Villien, saa havde jeg elsket ham for lang Tiid siden, og at det havde været for hans egen Skyld, at jeg ikke havde taget imod hans Haand, fordi jeg havde følet, at jeg uden Kierlighed til ham ikke kunde giøre ham saa lykkelig, som han fortiente at være. Han bad mig derpaa at sige ham, om jeg da endnu var saa ligegyldig imod alle andre, som imod ham? Dette Spørgsmaal blev mig suurt at besvare, det giorde mig ondt, at jeg skulde krænke ham, men lyve vilde jeg ikke og sagde ham derfor Sandheden. Saa skal jeg da, sagde han, med Taarene i Øynene, tiene min lykkelige Medbeyler til Triumpf. Det skal De ikke, sagde jeg, aldrig har jeg nævnt Deres Navn i den Forstand for ham, og giorde derpaa en stor Eed, aldrig skal Deres Navn nævnes af mig for ham eller noget Menneske i denne Begivenhed; og dette er Aarsagen, hvorfor jeg har beskreven, men ikke nævnt ham. Jeg har paa nogen Tiid frygtet derfor, svarede han, men Aarsagen, hvorfor jeg ønskede Vished derom, er denne: Var min Frygt grundet, saa var Fraværelsen det tienligste for mig; der er en Tieneste ledig i Provindserne, som jeg vil søge, den nægtes mig ventelig ikke, da den er under det, som jeg kunde vente, naar jeg blev her. Jeg svarede ham, at det gik mig nær at være Aarsagen til, at hans Venner skulde miste ham, men da Forsynets Veye vare uransagelige, saa vilde jeg baade haabe og bede, at han maatte finde et Fruentimmer dér, som

maatte giøre ham saa lykkelig, at han dagligen velsignede sin tagne Beslutning. Det venter jeg ikke, svarede han; det Indtryk, De har giort i min Barm, er alt for stærkt dertil; kan Fraværelsen svække det, da bliver det alt. De er det første Fruentimmer, jeg har tilbuden min Haand, De har afslaaet den, men Grunden til Deres Afslag har forøget min Kierlighed, siden den har forøget min Agt; jeg veed, at hundrede andre havde taget imod den uden at giøre sig Deres Betænkninger og maaske giort os begge ulykkelige. Ikke desto mindre nægter jeg ikke, at jeg har troet, at dersom De havde vildet give mig Deres Haand, saa skulde mit Forhold ved Deres Tænkemaade have tilveyebragt Deres Kierlighed, saa længe Deres Hierte var urørt; men nu, da De har tilstaaet dets Partiiskhed for en anden, saa fortiente jeg Deres Foragt, om jeg søgte videre at overtale Dem. Betragt mig altsaa ikke meere som Elsker, men som en Ven, der ønsker Dem ald muelig Lyksalighed og tager Deel i alt, hvad der møder Dem, og til et Pant paa Deres Agt, saa giv mig [d]et Kys som Ven, De saa ofte har afslaaet mig som Elsker. Da det havde været en Art af Grovhed at nægte ham det, saa fik han det første og sidste Kys af mig, men de smerteligste Følelser bemestrede sig mig, da hans Taare trillede ned af mine Kinder. I mange Dage efter var jeg nedslaget og beklemt, jeg bebreydede mig Ubillighed mod ham og syntes dog, at jeg for begges Vel Skyld ikke kunde handlet anderledes, end jeg havde giort.

Efter hans indstændige Begiering havde min Fader, som aldrig kunde tale venlig med mig, ladet sig for-

staa dermed for mig; min Moder havde vel ofte sagt mig, at jeg ikke skulde støde Lykken fra mig, at jeg kom til at bide mig i Fingeren for min Daarlighed og deslige, som jeg som oftest ikke svarede noget paa, eller og at naar Fortrydelsen skulde komme, saa holdt jeg det taaleligere at fortryde, jeg havde sagt Ney, end at jeg havde sagt Ja; det første kunde ingen liide under, uden jeg selv, det sidste kunde derimod strække sig til mange. Men da nu hans Bortreyse rygtedes, saa fandt min Fader for godt at tale til mig derom og spurgte, om jeg da omsider havde giort ham kied af at lade sig længere trække ved Næsen af mig? Jeg svarede, at det var en Beskyldning, jeg vidste mig meget frie for, siden ingen kunde handle meere oprigtig og aabenhiertet mod nogen, end jeg havde handlet mod ham. Er det Fornuft, er det Klogskab, sagde min Fader, det er Egensindighed, fordømte Capricer og Daarekiste Stræger, men som han for Fremtiiden nok skulde sætte en Pind for. Jeg vil haabe ney, svarede jeg, imod mine Forældres Villie skal jeg aldrig tage nogen, for det skylder jeg Dem og mig selv, men jeg lader mig ikke tvinge til nogen, thi bragte man mig endog med Vold og Magt for Brude Skammelen, saa skulde et overlydt Ney vel hindre Præsten fra at vie mig, og vovede han det, skulde hans Kiols Forliis være ham uliige vissere end den, han havde bunden mig til, skulde være paa mig. Maae man spørge, sagde min Fader, hvor de Capitaler er, som Frøkenen forlader sig paa, naar jeg efter slig en Opførsel jagede hende paa Døren? Her er de, svarede jeg og rakte mine Hænder

frem, dem kan jeg ikke bedrages for, og lige saa lidt kan de stiæles fra mig, men maae berøves mig ved en almægtig, men tillige barmhiertig Herre. Og hvilken Fornøyelse det var mig i hans sidste Aaringer at lade ham nyde Renterne af denne Capital, kan De ikke forestille sig.

Den Tiid havde vi næsten aldrig Skibe i Søen, men vore Søe-Officierer gik paa nogle Aar i fremmed Tieneste og bleve agtede for duelige efter de Vidnesbyrd, de bekom der. Hollænderne havde Krig den Tiid, og altsaa begierede Lieutenant Ramshart i Foraaret 1748 to Aars Tilladelse at gaae i Hollandsk Tieneste. Endskiønt vi virkelig elskede hinanden, saa var der dog aldrig talt et Ord imellem os, som ikke kunde hentydes og bestaae med et ømt Venskab, men da han havde faaet sin begierte Tilladelse, begyndte han at tale tydeligere og forlangte Løfte af mig, men dette vilde jeg hverken give ham eller tage af ham; jeg tilstod ham, at jeg foredrog ham alle de, jeg kiendte, at jeg [var] overtydet om, at han elskede mig meere end noget andet Fruentimmer, og saa længe vi giorde det, vilde vi bestandig tænke som nu, og følgelig var alle Løfter unødvendig, siden Tilbøyeligheden og ikke Løftet maatte binde os til hinanden. Det saae tillige meget vidtløftig ud med en Forbindelse imellem os; thi saa kier, som jeg havde ham, saa fik han mig dog aldrig til at ægte ham som Lieutenant; jeg vilde gierne tilstaae ham, at man til Nød og Neppe kunde leve, men i saa Fald maatte han frasige sig alle muelige Fornøyelser og skye alle Sælskaber. Dette var et Offer,

som jeg med den inderligste Glæde og Taknemmelighed vilde tage imod af min Mands Kierlighed, men Nødvendigheden maatte ikke aftvinge ham det; jeg kiendte det menneskelige Hierte; de Ting, som de agtede meget lidet, naar de kunde faae dem, bleve vigtige, naar Mueligheden var borte; desforuden havde jeg kiendt mange, som havde opfyldt Løftet, fordi de troede, at Æren forbandt dem til at opfylde, hvad de havde lovet, endskiønt Attraaen og Lysten dertil var borte, og denne Ubehagelighed bør vi skaane hinanden for. Da han altsaa ikke fik det, saa bad han mig at vexle Breve med ham, dette lovede jeg ham, men paa Vilkaar, at han skulde sende sit første Brev til min Fader; besvarede han det, saa skulde jeg, som stedse giorde Convoluten om hans Breve og forseglede dem, let finde Leylighed at skrive nogle Linier deri, men svarede han ikke, saa skulde han faa Brev fra mig igiennem hans Søster. Han skrev ogsaa til min Fader, men da han ikke svarede, saa skrev jeg og lagde Brevet aabent i hans Systers, men da han den meeste Tiid var i Søen, var der kun liden Leylighed til Correspondance.

Af alle muelige Forlystelser var Theatret den eeneste, der havde Tillokkelser for mig. I Aaret 1750 kom de franske Skuespil paa Charlottenborg, og da jeg altsaa fik frie Entré der, saa vognede min Lyst til at lære det franske Sprog paa nye, og haabede tillige ved at have Stykket for mig at lære Pronunciationen af Acteurene. Jeg tog altsaa min Tilflugt til min gamle Ven Miles, fik en Grammaire og en Dictionnaire tillige med et Par Historie Bøger af ham. Nu gialt det alleene

om at faae Tiid til at benytte mig af dem, og dertil maatte jeg bruge Natten, men jeg havde ingen Lys. Jeg maatte altsaa beqvemme mig til at stiele, og mit Tyverie bestod deri, at jeg fik hver Dag puttet tre til fiire Stykker Brænde i min Seng, og naar mine Forældre havde lagt sig, stod jeg op og giorde Ild i Ovnen, og ved den Ild lærte [jeg] mine franske Gloser og Verba. Hvor møysommeligt et Arbeyde det var, at lære et Sprog uden mindste menneskelig Hielp og Anviisning, begriber De selv. Da jeg begyndte at læse, maatte jeg i det mindste ved hver Linie slaae fiire Gange efter, og i en Periode over tie Gange, men naar jeg da til Slutningen fik Meeningen ud af det, saa holdt jeg min Møye rigelig belønnet. Det varede næsten et Aar, inden jeg kunde forstaae, hvad jeg læste, men da jeg var kommen saa vidt, er den, som har erobret et Rige, ikke gladere end jeg, og dog steg min Glæde ved en anden Leylighed endnu høyere. Felix Osten, som var en lærdere Mand end som Soldat, endskiønt Gud, som han sagde, havde giort ham til Oberst for sine Synders Skyld, var een af mine ivrigste Venner. Han og jeg afhandlede en Dag en meget alvorlig Materie, da min Fader kom hiem, og Osten spurgte ham, om han havde lært mig at slaae gamle Folk af Skoelen? Min Fader, som var i temmelig god Luune, svarede ham paa Fransk, fordi jeg ikke skulde forstaae det, at han ofte hørte noget af mig, som han ikke selv vidste, hvor jeg havde det fra, og som næsten bragte ham til at fortryde, at han med Magt havde taget Bøgerne fra mig. Det kan De giøre godt igien, sagde Osten, ved at give

hende dem og lære hende, hvad hun ikke fatter. Jeg har ingen Skoelemester Gaver, sagde min Fader, og nu er det for sildig, at der kan blive noget af hende. Havde min Fader givet Agt paa mit Ansigt, havde han vist kunde seet, at jeg forstod, hvad der blev sagt, men da han holdt det for den største Umuelighed, saa lagde han ikke Mærke dertil.

Min Moder havde aldrig samtykket min Faders Mishag over min Læsen og derfor tilladt mig. naar jeg forlod mit Arbeyde om Aftenen, at tage en Bog. Saa længe jeg nu maatte søge efter ved hver andet Ord, saa kom jeg ikke frem med min franske Bog, men Grammairen havde jeg ladet hende see, og nu læste jeg Fransk i et væk og fortalte min Moder, hvad jeg havde læst, naar vi fik Lys. La paisanne parvenue var den første franske Bog, jeg forstod, og en Aften, da min Fader var udbuden, og [jeg] altsaa i den fuldkommenste Tryghed for hans Komme, sad jeg med min Bog for Kakkelovns Døren, da han traadte ind i Stuen. Saa, er der nu kommen en Bog for en Dag igien, var hans første Ord. Naar jeg vender Ryggen, saa giør man, hvad man vil. Men kan Du ikke lade hende læse, sagde min Moder; naar hun sadt og sydt den heele Dag, og hun finder en Fornøyelse deri, saa er det Synd at nægte hende det; hun kommer i tre til fiire Maaneder ikke ud af Huuset, og hun arbeyder fra Morgen til Aften, noget Hvile maae hun io dog have. Hvad er det for Skidt, hun læser, spurgte min Fader. Det er en fransk Bog, svarede min Moder, og derfor veed jeg ikke, hvad det er for en. En fransk Bog, sagde min

Fader, den forstaar hun meget af. Det er ingen Skam for hende, sagde min Moder, thi der har ingen lært hende noget, og naar det moerer hende, saa er det io ligemeget. Læs høyt, sagde min Fader. Om Tordenen havde slaget ned ved Siden af mig, saa troer jeg ikke, at jeg var bleven meere forskrækket; jeg kiendte min Faders haarde og nærgaaende Maade at dadle paa, saa at Graaden var mig nærmere end Latteren, men jeg maatte lyde. Jeg læste derpaa 2 til 3 Sider, hvorved han til min store Forundring tav ganske stille og alleene sagde: Nu er det nok, forklar mig nu, hvad Du har læst. Jeg giorde det, og da han derpaa tav stille, spurgte min Moder ham: Var det rigtigt? Men han lod hende igientage sit Spørgsmaal tre til fiire Gange, da han endelig svarede: Hun forstaar dog meere, end jeg havde troet.

De maae tilstaae mig, min Ven, at min Lærelyst maatte være uovervindelig, siden jeg med saa liden Opmuntring kunde foretage mig at lære det italienske Sprog paa samme Maade og bringe mit Foretagende til Ende. Besynderligt var det, at man ingen Ting vilde lære mig, belønnede min Lærelyst med Skienden og Fortræd, og naar jeg da enten havde lært mig noget, eller vændt mig til noget selv, saa vilde mine Forældre høste Frugter af det, og saa giorde jeg det forlangte aldrig tilpas, men fik Skiend og Utak oven i Kiøbet, hvorpaa jeg vil anføre Dem et ubetydeligt Exempel. En Morgen, da min Fader skulde tiilig til Greve Moltke, havde Perryk Mageren forsømt at bringe hans Perryk. Jeg, for at skaane ham for Ærgerniss og alle andre for

Fortræd, accommoderede een, men bad min Moder ikke at sige ham det; men til al Ulykke kom Drengen med Perrykken tillige med ham til Gade Døren, da han kom hiem. Da han nu vilde vide alle Ting, saa blev der holdt den nøyeste Examen over, hvor den Perryk var kommen fra, han havde faaet om Morgenen, som da blev ham sagt. Følgen var den, at saa ofte han feylede en Perryk, fik Lotte Befalning at accommodere een, men aldrig forrettede hun dette Arbeyde siden, uden at vaade Øyne blev hendes Løn, og saaledes gik det i alle Ting.

Jeg havde megen Lyst til Musiquen; een god Ven, som kom næsten dagligen i vort Huus, spillede meget godt paa Fløyte og tog den ofte med sig; en Dag, da han havde spillet, og Fløyten laae paa Bordet, tog jeg den og forsøgte, om jeg kunde faae Lyd i den. Han sagde mig, hvilke Huller jeg skulde lukke, og hvilke jeg skulde aabne, og fandt mine Toner saa usædvanlig fulde og reene, at han spurgte mig, om jeg havde Lyst dertil, saa vilde han lære mig at spille. Dette var Vand paa min Mølle; jeg var strax villig til at sige Ja, og i en ganske kort Tiid lærte jeg ikke alleene at kende og gribe Noderne, men jeg kunde endog spille nogle Menuetter og Marcher, og det saa taktfast, at jeg kunde følge et Claveer. Men det gik mig med det, som med alt andet, jeg hørte daglig Skienden derfor. De mildeste Udtryk var, at jeg var reent bandsat med alle mine Fratser og Optøyer, men jeg tav dertil, saa ondt som det giorde mig, indtil een Aften min Fader kom hiem og fandt mig spille, da han begyndte paa det gamle

igien, med det Tillæg, at naar jeg nu havde spillet mig en Svindsot paa Halsen, saa skulde han føde mig paa Syge Sengen. Hvad enten mit Blod var mindre koldt den Aften, eller om den Art af Bebreydelse om min Underholdning var mig for empfindtlig, veed jeg ikke ret at bestemme, men det var ventelig det sidste, der gik mig saa nær, thi jeg vidste, at jeg i den Post kun havde lidet at takke for; thi jeg har kun faaet een eneste Kiol af min Fader i min Leve Tiid, og min Føde kunde jeg have betalt hos Fremmede med de Nips og Preziosa, som vare givne mig som Barn og jeg med et glad Ansigt havde givet fra mig, naar Nødvendigheden krævede det, uden at tale om, at jeg arbeydede med mine Hænder fra om Morgenen tiilig til om Aftenen sildig. Det første, min Fader begyndte at hegle paa mig, havde jeg lagt Fløyten bort, og da han gik ud af Stuen, bad jeg Gud straffe mig, det første jeg tog Fløyten for Munden igien, og jeg blev mit Løfte troe, endskiønt Taarene ofte trillede ned af Kinderne, naar jeg saae den. Paa denne Maade svandt mine Ungdoms Aar, men om de kan kaldes favre, maae min Ven selv dømme.

Imedens Ramshart var i Holland, havde Obrist Lieutenant Ellebracht forelsket sig i mig og forstaaet den Kunst ganske at bringe min Moder paa sin Side. Da nu Ramshart kom hiem, gik min Ulykke først ret an; hidindtil havde min Moder været meere god end haard imod mig, men da hun mærkede, at alle hendes Forestillinger om Ellebrachts Fortienester og inderlige Kierlighed til mig var uden Nytte, saa giorde hun mig

ikke alleene hvert Øyeblik af mit Liv elendigt og ubehageligt, men hun opirrede endog min Fader imod mig, som hun forhen havde søgt at tale til rette. Tillad mig, min Ven, at indbefatte det Tids Rum fra 1750 til 1754, hvis Erindring er mig alt for smertelig, i disse faa Ord, at jeg i disse tre Aar udstod alle de Piinsler, som Hug og Slag undtagen, Overmagten kan tilføye. Jeg spiiste min Mad med Graad, jeg forlod Sengen med Angst og lagde mig med Gremmelse. Jeg havde troet, at man, naar man saae, hvor lidet det hialp, skulde omsider blive kied deraf og lade sig nøye med mit hellige og dyre Løfte, at jeg aldrig vilde eller skulde gifte mig uden deres Villie, men det var dem ikke nok, jeg skulde viise Afskye og Foragt imod den Karl. Om Døden havde staaet mig for Øye, saa havde jeg ikke kundet bare mig for at sige, at hans Stand og Vilkaar veyede op imod mine, at han ingen Afskye havde fortient af mig og endnu mindre Foragt. Den eneste Husvalelse, jeg fandt i denne Forfatning, var at begegne min Moders Yndling med al den Afskye og Foragt, som hun krævede af mig til den, hun ikke kunde lide. Da jeg havde ført dette Liv noget meere end et Aar, blev jeg meget syg, men endskiønt Wolert sagde: at Grunden til min Sygdom var Gremmelse, saa skaanede man dog mit Liv og Helbred saa lidet, at man neppe lod mig komme op af Sengen, førend Forfølgelsen paa nye [tog] Begyndelse. I Aaret 1754 skulde han gaa paa Enrolleringen i Fyen. Jeg skrev ham altsaa til, at da jeg ingen Mulighed saae til at faae mine Forældres Samtykke, saa bad jeg ham paa det indstæn-

digste at søge om en Pige, han kunde leve lykkelig med, thi saa snart han var gift, tvivlede jeg ikke paa, at jeg io fik Tilladelse at omgaaes og elske ham som en Broder, og til et Beviis paa, at min eeneste Hensigt ved denne Begiering var den anførte, giorde jeg ham en hellig Eed, at han aldrig skulde see mig blive en anden til Deel. Hans Svar bestod i Klagemaal over min liden Kierlighed til ham og hvor unyttig min Begiering var til at naae mit Øyemed; thi dersom han opfyldte den, saa maatte han skye min Nærværelse overalt for ikke at fatte Afskye for sin Kone. Et halvt Aar førend han skulde afløses, styrtede han med en Hest, og nogle Dage førend han skulde komme herover, havde han Bryllup, men lod sin Kone blive hos sine Forældre; men da han blev saa meget slet, skrev hans Syster efter hende uden hans Villie og Vidende, saa hun kom her sidst i Junij Maaned, og midt i Julij 1756 døde han.

I Efter Aaret 1755 havde min første Frier været her og fornyet mig sit Tilbud med de dyreste Forsikkringer, at hans Kierlighed var endnu lige heftig og uforanderlig. Da den største Deel af min Skiønhed var borte, siden Fedme havde berøvet mig [min] overmaade fiine og regelmæssige Skabning, saa var vel den Tvivl betagen mig, at hans Øye alleene var rørt, men min Eed til Ramshart bandt mig, og det synes, som om Forsynet selv var der imod og lagde Hinder i Veyen, thi havde han biet med sin Reyse til Høsten 1756, var jeg sikkert gaaet med ham. I det første Aar tilstaaer jeg, at jeg var ofte sindet at skrive ham til, men Fryg-

ten for, at Touren nu maatte komme til ham at trodse, holdt mig tilbage, endskiøndt det efter al Sandsynlighed ikke var skeedt, thi han blev sit Løfte troe og døde ugift.

I December Maaned 1755 flyttede min Fader paa Charlottenborg, hvorved [vor] Forfatning paa nye blev forandret, eller rettere sagt, fik sin gamle Skikkelse; fra min Barndom af indtil mit sextende Aar havde jeg bestandig været i den store Verden; fra mit sextende til noget over det fiire og tyvende havde min heele Omgang været indskrænket til en liden Kreds af Venner, som nu og da kom i vort Huus; thi ud af det kom jeg sielden, og nu blev jeg paa nye dagligen omringet af Riddere, Grever, Cammerherrer og deslige. Af mange Aarsager var denne Levemaade mig ingenlunde behagelig, men da det var min Skiebne i Verden, aldrig at kunde følge min egen Tilbøyelighed, men stedse rette mig efter andres, saa maatte jeg finde mig deri saa godt, som jeg kunde. Saa ofte det var mueligt, saa blev jeg hiemme, og naar der var Selskab hos os, gav Anretningen og Forskieringen mig saa meget at bestille, at min Fornøyelse var meget liden. Hvor vidt den faderlige og moderlige Ømhed strakte sig for mig, kan følgende lære Dem. Den 4de Ianuarij 57 blev jeg angreben af saa hæftig og voldsom en Colique, at mit Bryst var trokken ned til mine Knæe, og Wolert den 5te om Morgenen Klokken to gik med grædende Taare fra min Seng, og da han vidste, hvor lidet jeg frygtede for Døden, saa sagde han mig reent ud, at han nu havde forskrevet det sidste, han vidste, og dersom det

ikke hialp førend Klokken var fiire, saa var der ingen Redning. Jeg svarede ham: som Gud vil, min Tak skal De faae, naar vi sees igien, naar og hvor det bliver. Til min Skam maae jeg tilstaae, at jeg ikke bad Gud at lægge sin Hielp til menneskelig, min Siel smagede en langt sødere Vellyst i Forestillingen om at komme til dem, der var taget fra mig, end i at blive hos dem, [hvor] jeg var. Men at jeg kom mig, kan De vide, siden jeg skriver dette.

Den 6te havde min Fader lovet sine Venner en Dands, det holdt haardt nok, at jeg fik Lov at blive den 5te i Sengen; mod Aftenen meente min Fader, at jeg nok kunde staae op og lave Bakkelse, men da jeg beraabte mig paa Umueligheden, saa maatte der bestilles noget hos en Conditor. Men den 6te kunde hverken Bønner eller Taare forskaffe mig Lov at blive i mit Kammer; jeg maatte klæde mig paa, og under den Forevendning, at naar Coliquen var stillet, saa var Sygdommen forbie, ey alleene skiere for om Aftenen til 26 Mennesker, men endog skienke The og Caffee for dem den heele Nat. Da jeg havde Mæslingerne, sendte min Fader mig den tredie Dag, efter at jeg var kommen af Sengen, en Kurve fuld af Kirsebær ned, som jeg skulde sylte. Men jeg tog mig lumsk en Portion deraf til at forfriske mig paa og sendte de øvrige op igien med den Beskeed, at jeg ikke kunde giøre det. Da det var den første Gang, at jeg havde vovet at sige en Befalning imod, saa kom min Fader i fuld Hæftighed ned til mig og spurgte, hvorfor jeg ikke kunde giøre det, da Kiøkkenet var ved Siden af mit Kammer. Jeg

svarede, at Wolert havde saa strængelig forbudet mig at gaae ud af det, at jeg i det mindste maatte spørge ham først, og da min Fader ikke skiøttede om at høre hans Beskeed, saa lod han det blive ved at sige, at jeg altiid havde nogle Fratzer i Hovedet; thi Fratzer var det sædvanlige Ord til alt, hvad jeg giorde. Da jeg var allerfarligst [syg] og næsten blind af Mæslingerne, lod han mig ligge saa hielpeløs og forladt, at jeg ofte laae heele Tiimer og ventede paa, at der skulde komme et eller andet Bud for at høre til mig, som jeg kunde sende op for at faae noget at drikke og lidt lunken Mælk til at bade mine Øyne i. Wolert sagde ofte, naar han kom: Aber mein Gott, Kind, liegst Du denn hier beständig alleine, men da jeg ikke vilde klage mig for noget Menneske, saa svarede jeg: at naar jeg hørte hans Vogn holde, saa sendte jeg Pigen fra mig efter hvad jeg behøvede. Jeg havde gierne betalt en Kone for mine egne Penge, men da jeg vidste, at det kun vilde volde mig megen Fortræd, saa fattede jeg Taalmodighed.

Den Haardhed, hvormed jeg endnu kan udstaae de største Smerter uden at beklage mig, reyser sig til Deels af den Umedlidenhed, hvor med [jeg] blev behandlet; jeg forbed stedse mit Onde, hvorved det som oftest blev værre, for ikke at høre, at det var Griller, Indbildninger og Fratzer. For at forklare Dem det, jeg sagde om mine egne Penge, saa maae De vide, at jeg stedse blev sadt til det fornemste Spille Partie, især naar det var Triset, som man var eenig om, at jeg spillede mesterlig; og da det var en Rigsdaler eller fiire Mark

Partiet, og da jeg ikke var uhældig, saa havde jeg en ganske anstændig Spille Casse.

I Aaret 1760, da Høysalig Kongen havde brækket sit Been og laae paa Jægersborg, var der den heele Vinter intet at giøre ved Hoffet om Aftenen, og Greve Laurvig i Følge deraf desoeuvert. En Aften, da vi var kommen fra Comedien, og Frøken Bøfecke og jeg reciterede nogle Stumper af Comedien, sagde Grev Laurvig: jeg troer, at vort Selskab skulde giøre en temmelig god Trouppe ud, om vi gav os til at spille Comedie. Ja, lad os det, svarede Frøken Bøfecke, det er nok saa godt, som idelig at tærske i de Kort, men jeg vil være Pernille. Og Jomfru Biehl maae have Hoved Rollerne, sagde hendes Tante, ellers bliver det Fias, og derpaa begyndte vi at deele Rollerne ud af det Stykke, vi havde seet samme Aften, iblandt vores sædvanlige Sælskab, enten de vare nærværende eller ey, og da de bleve uddeelte efter enhvers Caractheer, saa gik det ikke af uden Latter. Jeg ansaae det ikke for andet end et Indfald, man havde moeret sig med i nogle Timer, og blev derfor ikke lidet forundret, da jeg mod ald Sædvane om Middagen derpaae saae Greve Laurvig komme ind i mit Kammer, som sagde mig, at han havde været hos Brøers og Risbrigts og hvervet dem til Trouppen. Jeg havde ikke troet, sagde jeg, at min Oncle havde giort det. Jeg kiender ham bedre, svarede Laurvig, naar han ingen Udgifter har derved, saa forsømmer han ikke godt Selskab; nu maae jeg see til at faae min gamle Ven Biehl overtalt til at overlade os sin Sal, men jeg maatte først give min Rapport til vores prima donna og høre, om

hun til det Heeles Vel vil paatage sig at besørge Tingene. Det vil jeg med Fornøyelse, svarede jeg, men paa det Vilkaar, at min Fader maae blive reent uden for Tingen. De kiender ham, her blev aaben Taffel for alle de, her kom og ikke det allene, men der blev vist anrettet til dobbelt saa mange, som der kom, saa at disse Par Maaneders Spøg kom til at svie til ham i nogle Aar, og det vil jeg paa ingen Maade have Deel i, og endnu mindre give Anledning til. De maae derfor lade ham giøre en Eed paa, at han vil bevilge Deres Begiering, og naar han har giort det, maae De bede ham laane Dem sin Sal, men i de Dage, De bruger den, skal han være fremmed og Giest i sit eget Huus. Og naar De har faaet det bragt i Rigtighed og vil saa giøre mig den Ære at komme til mig igien, saa kan vi giøre nærmere Aftale. Laurvig gav mig Ret, gik til min Fader og fik hans Løfte, hvorpaa Aftalen blev imellem os, at jeg besørgede alleting, saa vel angaaende Theatret, som Beværtningen; der skulde være koldt Mad, og saa blev Udgifterne deelt i tre lige Deele, hvoraf han betalte den eene, Frøken Bøfecke den anden, og jeg den tredie, og derfor havde Navn af Directionen, og hver tie Billetter at deele ud, dog med vort fælles Samtykke.

Da dette Spøg har havt en meget stor Indflydelse paa min øvrige Levetid, saa maae jeg være vidtløftigere, end Tingen fortiener. I en Tiid af otte Dage fik jeg Theatret meget net i Stand og med liden Bekostning, og faa Dage derefter opførte vi vort første Stykke. Vi havde Acteurer og Actricer nok, men vi manglede en god Soufleur, og denne lovede Laurvig at skaffe, som

han ogsaa giorde ved at bringe nuværende Conferentz Raad Bornemann med sig til næste Forestillings Aften. Af Sælskabet, som bestod af nogle og tyve Personer, kiendte han ikke een eneste, uden Laurvig, men iblandt dem alle var jeg den, som drog hans Opmerksomhed meest til sig, og efter at han havde været der tree til fiire Gange, havde vi fattet saa stor en Agt for hinanden, at den nærmede sig Venskab. Han besøgte mig ofte, udbad sig i en Art af Dedication mine Betænkninger over Polieuctes, som han havde oversadt; jeg skrev ham et Vers tilbage, ved hvilken Leylighed vi begyndte en Correspondance, hvori jeg betingede mig, at han skulde rette mine Feyl, han gav mig ogsaa mange gode Regler angaaende Prosodien og Harmonien i Versene og fik derover Navn af min Læremester. Da vi kun spillede danske Stykker, saa oversadt Frøken Bøfecke et Stykke af det Franske, for at vi kunde have noget nyt. Imedens vi lærede paa det, piinede og plagede Greven og han mig for at jeg skulde oversætte et Stykke med, som jeg idelig afslog under Forevendning, at jeg ikke duede dertil. Man gav det derimod Navn af Stolthed, som ikke tillod mig at giøre noget, som jeg ikke troede at giøre i største Fuldkommenhed. Jeg begreb meget vel, at dette Overhæng ikke reyste sig af andet, end at jeg skulde tiene til Folie for Frøken Bøfeckes Oversættelse, som jeg fandt meget maadelig og alt for bogstavelig. For altsaa at vende deres egne Vaaben imod dem, besluttede jeg at oversætte et Stykke, men dersom det ikke lykkedes mig bedre, da aldrig at lade nogen see det.

Destouches havde stedse været min Favorit Autor, saa vel for hans fiine Caractherer og Contraster, som og for hans store Decence. Jeg valgte mig altsaa hans l'amour usé, og da den var færdig, bad jeg Bornemann at komme en Eftermiddag til mig for at gaae den igiennem med mig. Han fandt Stiilen saa flydende og dansk, de franske Finesser saa veltrofne efter begge Sprogs Genie, og det latterlige i de gamles Caractherer saa vel vedligeholdt, at den moerede ham uendelig, og han indstændig bad mig, io før io heller, at bestemme en Dag til at lade ham som Souffleur forelæse den. Vel spaaer jeg Dem, lagde han til, at den ikke bliver spillet; thi den er ganske stridig imod Hensigten, hvorfor man har overhængt Dem om en Oversættelse, Deres skulde hæve Frøken Bøfeckes, men hendes maae derimod krybe saaledes i Skiul, at denne vist ikke bliver brugt. Efter hans Raad bad jeg dem at bievaane Oplæsningen, gierne vilde Frøkenen dadle og giorde paa et Par Steder de Indvendninger, at det ikke var nøye efter Originalen; men Bornemann svarede hende: Meeningen er fuldkommen rigtig, men Bogstaven er der ikke, det sidste kan en Skolepog giøre, men det andet kræver Genie, Kundskab i Sprogene og Eftertanke. Paa nogle af de vanskeligste Stæder bad min Fader Bornemann om Manuskriptet, ventelig i den Tanke, at han havde rettet det, men da han intet fandt overstrøgen, saa sagde han intet. Imidlertiid traf Bornemanns Spaadom rigtig ind. Greven og Frøkenen beholdt Stykket saa længe for at skrive deres Roller ud, at det ikke kunde blive spillet.

Det Præg af Genie, som Bornemann offendtlig paastod, at denne Oversættelse bar, voldte ikke alleene, at jeg maatte forandre endeel Steder i hans Polieuctes, men han skyndte mig idelig til ikke at lade de Gaver, som Forsynet havde betroet mig til høyere Hensigter, ligge døde og udyrkede. Han forestillede mig, at jeg burde og maatte ansee den Lære- og Læselyst, der havde bragt mig til at overvinde Umueligheder, for et Vink, som jeg ikke uden at forsynde mig imod det høyeste Væsen kunde undslaae mig for at følge. Mine Indvendninger var, at jeg ingen Nytte kunde see der af for mig eller andre, undtagen den Fornøyelse, Arbeydet kunde volde mig. Ingen veed, svarede han, hvad der er giemt i Tiidens Skiød; og bær De saa megen Venskab for mig, som jeg smigrer mig med, saa kan den Fornøyelse, det vil være mig at see Frugter af Deres Talent, ikke være Dem ligegyldig. Jeg bad ham derpaa at vælge mig et Arbeyde, og han gav mig Gressets le Méchant til at oversætte, som jeg ogsaa giorde, og her seer min Ven, hvorledes jeg blev Oversætter.

Dette skeedte i Foraaret 1761, og strax efter at vi om Sommeren var kommen paa Landet, blev jeg angreben af den græsseligste Hypocondrie. Jeg tog til Byen igien, for at være hos Wolert, men alt, hvad jeg brugte, var forgieves; jeg mistede i sex Dage meere end 6 Caffée Kopper Blod, uden at min Angst tog af, og endskiønt jeg var saa mat, at jeg neppe kunde vinde over et Stue Gulv, saa slog mit Hierte dog saaledes, at man kunde see dets Bevægelser paa mine Klæder, naar

man stod tree til fiire Alen fra mig. Wolert anordnede mig altsaa Staalcuren, som jeg brugte i syv Uger, men i al den Tiid forbød han mig paa det strængeste at sye eller læse. Jeg maatte gaae to Tiimer hver Formiddag og to Tiimer imod Aften, undtagen den Dag jeg kiørte til Byen for at tale med ham, da de fiire Miiles Kiørsel var Motion nok, den øvrige Tiid af Dagen skulde jeg enten spille Bolt, Kegler, Kort eller deslige, dog da han saae, at jeg sad meget lige og skrev, saa fik jeg ogsaa Lov dertil, men paa Vilkaar, at jeg ikke maatte vælge nogen rørende Materie. Da Bornemanns Forretninger ikke tillod ham at komme saa langt fra Byen, saa var det meget mueligt, at i den lange Tiid, som vi ikke saaes og taledes ved, Skrivelysten var forgaaet mig, men saa maatte Sygdom giøre mig dette Arbeyde til en Nødvendighed, hvorved Destouches L'homme singulier fik en dansk Kiol, og da jeg alt fandt meere og meere Behag i dette Arbeyde, saa oversatte jeg Vinteren derpaa hans Poète campagnard og gav begge Stykkerne til det danske Theatre.

Først i Aaret 1762 blev min Moder syg og maatte holde Sengen indtil den 13de October, da Gud kaldte hende. Denne Sygdom havde kostet min Fader uendelig meget. Sygdommen begyndte med en stærk Inflamations Feber; et lidet Glas med Spiritus, som kostede 2 Rdr., blev hver Tiime skænket paa en gloeheed Serviet og lagt paa hendes Mave; hvor længe altsaa slig en Flaske varede, kan De let slutte; i den brændende Heede, som hun udstod, fandt hun ingen anden Lindring, end at faae sig og Sengen overstænket

med Lavendel Vand, og dette maatte skee saa ofte, at jeg vidner Dem for Gud, at der i de første tre til fiire Uger blev i hver 24 Tiimer forbrugte fem Glas og derover. Foruden det, de andre Medicamenter og de med slig en Hoved Sygdom forbundne Omstændigheder som Aareladen, Igler og Lavements kostede, kom endnu det til, at hendes gode Venner kom hver Eftermiddag og saae til hende, saa vi hver Aften havde tie til tolv Mennesker til Bords. Min Fader havde alt i alt 400 R^dr. om Aaret; da hun nu døde, og Begravelses Omkostninger kom til, saa indsaae jeg lettelig, at Svien af dette Saar vilde trække sig langt ud, og at det vilde blive ganske ulægeligt, dersom jeg ikke fik dette store Sælskab jaget af Huuset. Forestillinger, vidste jeg meget godt, nyttede ikke, og at mit Svar vilde blive: at han ingen Hovmester behøvede; jeg maatte altsaa opirre hans Forfængelighed, og dette giorde jeg ved at tale om, hvor lidet venskabeligt det var, at de Folk, som havde ædt hos os den heele Sommer, ikke skulde nu, da de vidste, at han ingen offendtlige Stæder kunde komme paa, een Aften bede ham til sig, uden de fik Maaltid for Maaltid. Da jeg mærkede, at dette virkede, gik jeg videre og viiste ham, at det ikke var hans Person og Omgang, men hans gode Maaltider, de fandt Behag i, hvorpaa han ganske drog sig ud af disse kostbare Sælskaber.

Den Dag, Gud kaldte min Moder, blev Landsbye Poeten spillet første Gang. Den bekom et overmaade stort Biefald, og Luxdorph paastod imod salig Conferentz [Raad] Bartholin, at nogen maatte have hiulpen mig,

siden der skulde en øvet Poet til at giøre et slet Vers med Kunst og vedligeholde det latterlige, som Destouches havde lagt i Originalen. Bartholin derimod tilbød sig at vædde saa høyt, som han vilde, at jeg selv havde giort dem, siden jeg gav mig ud derfor. Da nu Bartholin kom for at condolere efter min Moders Død, bad han mig paa min Ære og Samvittighed at sige ham, om nogen havde giort de Vers for mig. Jeg forsikkrede ham, som jeg og med Sandhed kunde, at ikke engang noget menneskeligt Øye uden mit havde seet dem, da jeg leveerte Stykket til Theatret. Det store Rye, der i alle Sælskaber gik af denne Oversættelse, var Aarsagen i, at Reverdil bragte mig Soliman den Anden og bad mig oversætte den, som jeg ogsaa giorde og gav ham en Afskrift af det, som han lod trykke, men efter min Begiering uden mit Navn.

I Sommeren 1763 spiiste min Fader hos Greve Moltke, hvor der blev talt meget om Abels Død af Gesner. Da min Fader kom hiem, lod han den hente hos Philibert, og da han havde læst den, bad han mig at oversætte den. Jeg søgte at undslaae mig derfor og sagde, at den franske var en Oversættelse, saa maatte Værket tabe for meget ved at oversættes af det. Men denne Indvendning betog han mig snart, thi nogle Dage efter gik han paa Børsen og hentede Originalen, saa jeg nu ingen videre Undskyldning havde. Imidlertid var min Ven og Læremester Bornemann bleven gift, men den Varme og Fornøyelse, hvormed han ved alle Leyligheder talte om mig og berømte mig, giorde hans Kone, som hun selv fortalte mig, da vi bleve kiendte,

overmaade jaloux, og da hun yttrede det for ham, lovede han, at han, for at overtyde hende, hvor ugrundet denne Mistanke var, ikke vilde gaae til mig. Jeg, som var uvidende herom, fortrød i mit Hierte høyligen paa, at han saa reent kunde glemme mig; da altsaa Soliman og Abels Død vare trykkede, sendte jeg ham et Exemplar af hver med et Brev. Dette besvarede han mig i den varme, venskabelige Tone, og da Jomfru Bøttger holdt ved at plage mig om at oversætte Colardeau's Caliste, saa kom vi i en ordentlig Brevvexling igien, siden jeg, ligesom jeg fik et Hundrede Vers færdig, sendte dem til hans Bedømmelse.

Af en Hændelse sagde han den 1ste Junij 1764: i Morgen er det Jomfrue Biehls Fødselsdag. Dette hørte hans Kone, og om Morgenen sagde hun til ham, at hun havde noget at bede ham om, som han endelig maatte giøre; da han nu havde lovet hende det, saa var Begieringen den, at han skulde gaa til mig og gratulere mig og tillige giøre hende bekiendt med mig, som han da ogsaa giorde. Efter at jeg havde trokken mig ud af det store Sælskab, var salig Etats Raad Augustin den, som kom flittigst til os, thi almindelig tilbragte han tre Aftener om Ugen hos os, hvor heele Samtalen gik ud paa Litteraturen. Han og Hielmstierne vare meget gode Venner, og ingen af dem fornøyede med det skiønne Videnskabers [Selskabs] Skrifter, de paastode, at Sneedorf, i Kraft af at vilde forbedre Sproget, fordærvede det ved at danne det efter det Franske, som var reent imod dets Natur. I det Bind, som der kom ud det Aar, stod en Lovtale af Thomas over Diegue

Trouin, som Sneedorf havde oversadt, men saa bogstavelig, at visse Ord vare komne ud af deres naturlige Bemærkelse, og uden alle historiske Noter. Da Hielmstierne havde læst den, siger han til Augustin: Den skarpeste Critique, der kunde giøres over denne Oversættelse, var en fuldkommen god Oversættelse af Sully Lovtale, der har utallig fleere Vanskeligheder, og jeg veed ikke, hvad jeg vilde give dertil, men alle historiske Noter maatte være med for at giøre den oratoriske Stiil des meere kiendelig. Jeg vidste nok een, svarede Augustin, som vist kunde giøre det, men det vil holde haardt at faae den overtalt, imidlertiid skal jeg dog giøre et Forsøg derpaa. Hvem er da det, spurgte Hielmstierne? Det er Jomfrue Biehl, svarede han. Et Fruentimmer! sagde Hielmstierne: hvor megen Kundskab kræves der ikke til ret at forstaae Sully Lovtale, end sige at oversætte den. Hui! svarede han, De kiender hende ikke, Pigen ryster tree Professorer af Ærmet. Aftenen derpaa kom han til mig og foreslog mig det og holdt ikke op, førend jeg maatte love ham at giøre et Forsøg derpaa.

Alt som jeg fik noget færdig, saa forelæste jeg Augustin det, naar han kom om Aftenen; med Bornemann, som gierne kom et Par Gange om Ugen, confererede jeg med Originalen og raadførte mig med ham, naar jeg syntes, jeg kunde forbedre noget, og begge viiste overmaade megen Behag over det oratoriske og runde i Perioderne. Imidlertiid kommer disse to en Dag sammen og begynder at tale om mig; hvorpaa Augustin siiger: men er De ikke eenig med mig, Bornemann, at

det er Synd og Skam, at den Pige skal spilde sin Tiid og Pund paa Oversættelser; hendes levende Indbildning, hendes rigtige og stærke Tænke-Kraft burde anvendes til noget bedre, og hendes Genie vilde vist giøre Nationen Ære, i Steden for at al hendes Roes nu er den, at hun udtrykker en andens Tanker. Den Meening har jeg længe været af, sagde Bornemann, men hvorledes kan det ændres. Det har kostet mig saa mange Forestillinger og Bønner for at bringe det saa vidt, at jeg ingen Haab har om at bringe det videre. Hør, sagde Augustin, De og jeg maae faae hende til at skrive originale Comedier; jeg vil giøre hende Forslaget, jeg veed vel, at jeg neppe faaer Lov at tale ud, men saa beklager hun sig vist over mig til Dem, og saa maae De understøtte det af fulde Kræfter, hvorpaa vi maae giøre Aftaler om at mødes der en Aften og saa foreenede overtale hende.

Dette Anslag, som Bornemann først længe efter aabenbarede mig, blev sadt i Værk; Augustin kom Dagen efter og bad mig gaae med ham i Haugen, og der søgte han ved stærkeste Overtalelser at bringe mig til at befrie Nationen fra den Bebreydelse, at den ingen Originaler kunde frembringe for Skuepladsen, men jeg vilde paa ingen Maade høre Tale derom; jeg bebreydede ham, at han enten af Mangel paa Venskab søgte at giøre mig latterlig, eller og [at] han af Partiiskhed tiltroede mig større Kræfter end jeg havde, men da jeg selv følede, hvor utilstrækkelige de vare, saa hverken kunde eller vilde jeg nogensinde vove mig paa saa farlig en Bane. Dette skeedte en Mandag, og om Tiirs-

dagen kom Bornemann. Da han havde været lidet hos mig, maatte jeg beklage mig over Augustin med det Tillæg, at dersom jeg ikke kiendte hans Redelighed saa nøye, maatte jeg ufeylbar troe, at han vilde giøre Nar af mig, og hvilken anden, der havde giort mig sligt et Forslag, havde sikkert høyligen fornærmet mig. Da er det ret vel, sagde Bornemann smilende, at jeg ikke er kommen frem med det, som jeg længe har havt i Sinde. De, Bornemann, sagde jeg, og De siiger, at De er min Ven! Han forsikkrede mig derpaa, at just det varmeste Venskab og den sandeste Høyagtelse havde opvakt den Tanke hos ham, og anførte derpaa de meest overtydende Grunde til at giøre det, som han bad mig at overveye. Han kom almindelig hver Løverdag Formiddag til mig, naar han kom fra Gouverneurens; han kom ogsaa denne, og da vi havde confereret de 4 til 5 sens sidste Sider af Sully Lovtale, spurgte han mig: om jeg havde overveyet det, som vi havde talt sidst om? Hvorpaa jeg svarede: Ja, men io nøyere jeg overveyede det, io meere bestyrkedes jeg i min første Beslutning. De har, sagde han, givet mig alt for mange Beviiser paa Deres Agt og Venskab til, at De kan ansee mig for et falsk og nedrigt Menneske, og det maatte jeg være, dersom jeg kunde benytte mig af den Magt, Venskab har over Deres Hierte, til at formaae Dem til noget, der kunde giøre Dem latterlig. Og hvem blev meest beskiemmet derved, De eller jeg? De giør ingen Hemmelighed af et Venskab, De beærer mig offendtlig med den Titel af Deres Læremester, heele Verden maatte altsaa være overbeviist om, at De havde havt den For-

troelighed at lade mig see Deres Arbeyde, og hvem af os burde da meest slaae sine Øyne ned, dersom det kom for Lyset og var Dem uværdig? Min Smule Ærgierrighed kan altsaa være Dem Borgen i den Post. Men det vidner jeg Dem her for Guds Ansigt, at mit Hierte ingen sødere Glæde ved at forestille sig, end at høre Deres Navn nævne af alle med den Beundring og Høyagtelse, som De fortiener. Han sagde dette paa saa høytidelig en Maade og med saa megen Følelse i sine Øyne, at det rørte mig meget, og jeg svarede ham: Ak Bornemann, gid jeg kunde, saa gierne som jeg vilde. Naar De kun vil, min fortreflige Veninde, saa kan De, sagde han og bød mig Farvel.

Mit Hierte har stedse været for villig til at lyde Venskabs Fordringer, at det ikke skulde smertet mig inderlig, at jeg ikke kunde opfylde Bornemanns. For altsaa at stille min Uroe, fattede jeg den Slutning at skrive en Comedie for at overtyde ham om, at jeg ikke var i Stand til at skrive den, i det Haab, at hvad jeg kunde tabe hos ham ved det, han saae, at han havde troet mig meere Forstand til, end jeg havde, det vilde jeg vinde igien ved at viise, hvor megen Magt han havde over mig. Nu kom det an paa at finde en Caracteer, som ikke havde været før paa Theatret. Jeg løb derpaa alle de Stykker igiennem, som jeg vidste, og ved at opregne dem i mit Hoved, kom jeg til Goldonis kierlige Kone. Skulde en kierlig Mand ikke ogsaa kunde interessere? sagde jeg til mig selv. Jeg troer io; og da jeg saa ofte havde forsvaret den Sats, at en fornuftig Mand, naar hans Kone elskede ham, og ikke

et fordervet Hierte, men allene var letsindig og forfængelig, meget lettere kunde bringe hende tilbage ved Ømhed og Lemfældighed end ved et bydende: Det maae ikke være, jeg vil, det skal være saa, og denne Sats vilde jeg søge at beviise saa godt som jeg kunde. Da jeg havde faaet Caracteren og Personerne, jeg vilde lade contrastere med hinanden, udtænkt, gav jeg mig til at arbeyde, men i det faste Forsæt ikke at lade nogen vide eller see det, førend jeg ikke kunde komme videre, da at viise Bornemann det og sige ham, at min Latin var til Ende. Hver Morgen sagde jeg til mig selv: idag gaaer det maaske endnu, men hvad vil Du faae til i Morgen? Imidlertid voxede Materien under Arbeydet, og da jeg endte den fierde Act, blev jeg bange, at jeg havde for meget Stof til den femte.

Fiortendes Dagen efter at Bornemann havde holdt den anførte Samtale med mig, var den kierlige Mand færdig og reenskreven. Jeg skrev derpaa Bornemann en Sæddel til, hvor jeg bad ham, saa snart som mueligt at skienke mig nogle Tiimers Samtale, da jeg behøvede hans Raad og Biestand i en for mig meget vigtig Begivenhed, og hvori han kunde faae Leylighed at give mig Prøver paa hans oprigtige Venskab. Da det aldrig faldt ham ind, at jeg havde opfyldt hans Begiering i den Tiid, saa blev han meget uroelig over den alvorlige Tone. Han skrev mig til, at dersom jeg ikke lod ham sige af, saa vilde han om Eftermiddagen være hos mig, saa snart Aftensang begyndte. Ved Middags Bordet klagede jeg over Hoved Piine, og naar jeg havde den, saa lukkede jeg mig gemeenligen inde for

at lægge mig, og saa kom ingen til mig, førend jeg ringede. Da jeg saae Bornemann komme, gik jeg ham i Møde, og hans Forundring tog til, da jeg slog Døren i Laas efter ham.

Da jeg kom ind til ham, sagde han: Beste Veninde, har De haft nogen Fortræd, som jeg kan være Dem til nogen Hielp i, saa siig mig det, og De skal finde, at jeg er Deres Ven. Ney, svarede jeg, der er, Himlen skee Tak, ikke mødt mig noget. Men der, sagde jeg, og flyede ham Comedien, der har [De] et Beviis paa, hvad Magt Deres Bøn har over mig; den er bleven til for at overtyde Dem om, at De troer mig meere til, end jeg kan opfylde, men da ingen Menneske veed noget derom, uden De og jeg, saa undsee Dem heller ikke ved at fælde den Dom, at det skal blive en Hemmelighed for alle andre; min Hensigt er fuldkommen opnaaet, naar De seer, at jeg giør mig en Glæde af at opfylde Deres Ønsker. Det er umueligt, sagde han, at De har giort det i den Tiid. Tal ikke om Umueligheden, sagde jeg, førend De seer, hvad det er. Det skal jeg snart, sagde han, thi min Begierlighed derefter er overmaade stor. Det vilde synes al for stor en Forfængelighed, at igientage her alt, hvad [han] sagde, alt som han kom længere ind i Stykket; men alle disse Lovtaler smigrede mig ikke halv saa meget som hans Taare, der tvang ham to til tree Gange at holde op ved Knudens Opløsning. Da han nu var færdig med Giennemlæsningen, giorde han mig de meest kierligste Taksigelser. At jeg fortiener Tak af Dem, sagde jeg, det siiger mit Hierte mig, men det er Deres Dom, jeg

vil have. Den er, svarede han, at De endog har langt overgaaet min Forventning. Der er ikke det mindste i det, som bær Præg af en Lære Klud, thi en gammel Autor vilde giøre sig en Ære af at sætte sit Navn paa det. Men for at viise Dem, hvor oprigtig jeg er, saa vil jeg tilstaae Dem, at de mange store Skiønheder og min Nysgierrighed kan have bragt mig til at hoppe over Feylene. Men vil De give mig en Koppe Caffee og tillade mig at læse det endnu engang, saa skal det skee med saa critisk et Øye, som Avind selv, men skulde jeg endog finde nogle, saa sætter jeg Dem dog min Ære i Pandt paa, at de ikke ere af den Beskaffenhed, at det kan hindre Dem fra at give Stykket til Theatret. Caffee skal De strax faae, svarede jeg, men da De dog ikke finder Mishag i at læse det endnu engang, var det da ikke velgiort, om jeg bad min Fader komme ned, at han og De skulde være mine Dommere. Han biefaldt det, min Fader kom, og Skalken lod saa fremmed ved hver en Passage, som om han aldrig havde seet det før. Han yttrede paa nye sin Længsel og Attraae efter at see det spillet, men ønskede tillige, at ingen uden Horn, som det ikke kunde skiules for, maatte vide, at det var en Original og hvem den kom fra, indtil Stykket var spillet og havde faaet sin Dom; og hans Grunde vare, at naar Publicum var overladt til sig selv og ikke ved Cabaler og Misundelse forud indtaget, saa var dens Dom ikke allene billig, men endog nesten ugienkaldelig. Jeg fulgte hans Raad, Horn bekom Stykket under Løfte om Tavshed. Rollerne bleve strax uddeelte, og den syttende Octobre 1764

første Gang spillet. Repetitionerne paa det var ikke saa snart begyndt, førend Acteurene fattede Mistanke om, at det var en Original og talede derom, hvilken giorde Byen saa begierlig efter det, at næsten to Tiimer førend Stykket begyndte, kunde ingen faae en Fod inden for Døren, og de, der kom for sildig, gik heller op paa Galleriet, end de vilde miste Forestillingen. Efter at Stykket var ude, klappede Parterret tre Gange og igientog det, da Stykket efter de Tiiders Brug blev annonceret til næste Gang.

Dagen førend det spilledes, kom Reverdil til mig og spurgte mig: Hvad er det for et Stykke, der skal spilles i Morgen; der tales meget om, at det skal være en Original? Jeg kiender slet ikke til det, svarede jeg ham, man giør en besynderlig Hemmelighed af det, saa vel som hvem det er kommet fra, og derfor bilder jeg mig ind, at det nok bliver Bierget, der faaer en Muus. Er det en Original, svarede han, saa er Luxdorff vist Forfatteren til den. Hvorfor det, spurgte jeg? Fordi jeg ikke troer nogen anden end ham i Stand til at skrive en god Comedie. Da det nu var umueligt at faae Horn til at tie længere, saa maatte jeg, enten jeg vilde heller ey, lade mit Navn sætte paa Placaterne den næste Gang, og det første Reverdil fik den, kom han løbendes over til mig, for saavel at ønske mig til Lykke med det udmærkede Biefald, Stykket havde faaet, som og at skiende paa mig, for jeg havde viist mig saa fremmed og tavs imod ham i denne Post. Det krævede Forsigtigheden, svarede jeg, paa det ingen forudfattet Meening mod Forfatteren skulde skade Arbeydet, thi

hvor mange er der vel ikke i Publicum, der kunde være af Meening med Dem, at ingen uden Luxdorph kunde skrive en taalelig Comedie. Jeg er endnu af samme Meening, svarede Reverdil, at ingen uden han kunde skrive den, saa snart De ikke kiendte Forfatteren. Cassereren havde faaet Order af Directionen, at lade mig faae hvilken Loge, jeg vilde have til mine gode Venner, og da jeg fik at vide, at Geheime Raad Carstens var meget forlegen for en Loge, saa skaffede jeg ham den, der var lige for min; thi da han den Gang blev holdt den største Kiender, saa vilde jeg gierne have ham i Øyesynet, for, om det var mig mueligt, af hans Lader og Miiner at slutte mig til hans Dom.

Jeg saae nok, at der blev talt og gesticuleret meget i Logen, men om det var for eller imod Stykket, det vidste jeg ikke. Men neppe var Stykket ude, førend der blev banket paa min Loge, og en lille Mand kom ind i den i en meget glædelig Henrykkelse. Min Fader sagde mig, at det var Conferentz Raad Carstens, jeg havde den Ære at tale med, og jeg besvarede hans store Lovtaler med den Forsikkring, at hans Biefald var det høyeste, min Forfængelighed havde at ønske. Efter at have igiennemgaaet alle de Stæder, som havde rørt ham, sagde han: Jeg længes inderlig efter at læse den, og De lader den vel trykke? Jeg svarede ham, at jeg ikke havde havt det i Sinde, men jeg havde havt saadan et Overløb om at laane Manuscriptet ud, at jeg havde maattet giort det. De har dog vel ikke begyndt Trykken endnu? Den Heftighed, hvormed han giorde dette Spørgsmaal, sagde mig hans Hensigt, og jeg sva-

rede ham: Jo, det fierde Ark er allerede i Pressen. Da Mølmann havde Stykket til at sætte Imprimatur paa det, saa saae min Fader paa mig og kunde ikke begribe, hvorfor jeg løy Manden for. Ak, svarede Carstens, det giør mig inderlig ondt, jeg vilde have bedet Dem om at overlade det til Selskabet af de skiønne Videnskaber imod vores største Guld Premie. Jeg beklagede meget, at Betoningerne, jeg allerede havde giort, berøvede mig den Ære. Han bad mig derpaa om Tilladelse at besøge mig og fortsætte et Bekiendtskab, hvoraf han spaaede sig saa megen Fornøyelse.

Da han gik bort, kom der nogle ind i Logen, som fulgte hiem med, saa min Fader ikke kunde komme til at tale med mig om min Løgn førend Dagen derpaa, da Mølmann kom og bragte mig mit paategnede Stykke. Da min Fader fortalte ham min Samtale med Carstens, sagde han: Men af hvad Aarsag sagde De, at Stykket var over halv trykket? Fordi jeg mærkede paa ham, svarede jeg, at han vilde have det til Selskabets Samlinger, og søgte derfor at undslaae mig derfor paa en god Maade. Men hvad kunde De, spurgte Møllmann, have imod at tage Premien? Meget, svarede jeg; thi først skiøtter [jeg] ingen Premie om under lukt Laag; thi naar ingen kan giøre mig den stridig, saa er den ikke vunden, men given, og dernæst havde de giort dem til, at naar de havde leveret Bindet til Moltke, hvorledes de ved den kongelige Gave drog alle Genier frem for Lyset, og da de ingen Deel har heri, saa skal de ikke heller have Æren, men Skammen, at de ikke har anvendt Kongens Penge til Premien for et

saa betydeligt Fag i det skiønne. Pigen har ved Gud Ret, sagde han, det skulde have ærgret mig, om de havde faaet Leylighed til at bryste sig deraf.

Faa Dage efter besøgte Carstens mig og udbad sig mit Venskab og den Fortroelighed, at lade ham see mine Arbeyder, førend de vare ganske færdig. Jeg sagde ham, at hans Raad og Ledsagelse vilde sikkert blive mig til ligesaa stor Nytte, som det giorde mig Ære, men da Smagen var forskiellig, saa maatte han ingen blind Underkastelse vente sig af mig, men hvor jeg ikke var overtydet, der vilde jeg anføre ham mine Grunde. Han syntes meget vel fornøyet dermed og sagde, at paa de Vilkaar kunde han desto tryggere følge alle sine Vilkaar. Da Haarkløveren allerede var leveret til Skuepladsen, saa fik han Caliste til at critisere, da han tilstod mig, at han aldrig havde kiendt nogen saa utrættelig i at pynte sine Vers. Da den først i 65 kom for Lyset, erklærede Luxdorpf det offendtlig for den fuldkommenste Poesie, som Danemark havde at fremviise. Han lod mig derpaa bede, om jeg ikke for gammel Kiendskab Skyld vilde lade ham see mine Arbeyder, allerhelst, da han nu haabede, at jeg beærede det skiønne Videnskabs Sælskab med et Stykke, som det havde giort en offendtlige Indbydelse til, alleene i det Haab. Jeg giorde det, og den ugendtlige Correspondance paa heele Ark Papir, som vi førte derover, voldte mig lige saa stor Fornøyelse, som det siden blev mig til Fortræd.

Jeg havde forarbeydet tre Stykker til næste Vinter, Den listige Optrækkerske behagede ham meget for sin

store Rigdom af Handling. Den forelskede Ven var han saa indtaget af, at han erklærede det for et virkeligt Mesterstykke. Den kierlige Daatter, som jeg kaldte min Kieledegge, var han mindst fornøyet med, siden Hieronimus ikke blev straffet nok efter hans Tanker. Hvor megen Fortræd Fortællingen om, hvad den og den har sagt, kan komme afsted, endog naar det siges i den beste Meening, erfarede jeg den Gang, og er det bleven et Axioma hos mig siden den Tiid, at alle de, der kommer og fisler, den har sagt det og den det, enten ere falske eller utiidige nidkiere Venner, der ligesom Biørnen i Fabelen jager Fluen bort af Panden med en Steen; en sand Ven skiuler alt det, der er ubehageligt for den anden, og den Gnist, der var bleven dæmpet i Asken, ikke allene er spruddende Lue ved Sladder, men sætter endog ofte ondt Blod imellem Venner, hvad enten den saa føres af en velmeent Nidkierhed eller Hyklerie og nedrige Hensigter.

Da disse tre anførte Stykker vare ganske færdige og reenskrevne, siger jeg til Carstens, hvilken af de tree, han ønskede, at jeg skulde sende til Selskabet? Han svarede mig: at han vidste ikke at give et Fortrinet frem for det andet, de havde hver i sit Genre saa udmærkede Skiønheder, at Selskabet vilde med Fornøyelse tage imod hvilket jeg gav det, men var det mig ligegyldigt, saa vilde jeg giøre Luxdorpf en inderlig Glæde, om jeg vilde raadføre mig med ham derom. I det næste Brev, jeg skulde besvare Luxdorpf, overlod jeg ham Valget, hvilket Stykke Sælskabet skulde have; førend jeg bekom hans meget forbindtlige Svar herpaa,

fortalte Jfr. Bøttger mig, at hun havde været paa en Auction, hvor den nuværende Conferentz Raad Træskov havde funden for godt at critisere de tre til Theatret bestemte Stykker og især Den kierlige Daatter, som aldeles ikke behagede ham, og ved hver Sentenz, han frembragte, var Omqvædet: og deri er Luxdorpf eenig med mig. At dette ærgrede mig, begriber De let. Jeg svarede altsaa Luxdorpf, at da jeg havde hørt, at den unge Monsieur Træskov havde funden for godt, at viise sin Indsigt og Smag paa hans Farbroders Auction paa mit Arbeydes Bekostning, saa frygtede jeg for, at jeg maatte tvinges til at giøre en Forandring i Henseende til Stykket, der skulde overleveres Sælskabet; jeg vidste, at ingen burde giøre den anden sine Meeninger stridige, og fandt derfor ikke meere forunderligt, at han sagde: jeg var for gammel til at skrive, end at jeg troede, han var for ung til at dømme. Men da jeg hørte, at han havde slaget sig til Ridder paa Stykker, som endog mine beste Venner endnu ikke havde seet, saa var jeg bleven opmærksom. Hans Critique var vel meget ubetydelig, men da han iklædte den Conferentz Raad Luxdorpfs Navn, saa burde jeg befrygte, at mange vilde biefalde den for at giøre deres egen Skiønsomhed Ære, og da Den kierlige Daatter især mishagede ham, saa vidste jeg intet bedre Middel til at viise Verden, at Træskovs Critique ikke var hans, end at give den til Sælskabet; thi naar han da, som dets første og værdigste Medlem, tilkiendte det Premien, saa saae heele Verden Forskiellen paa begges Dom. Luxdorpf giorde mig mange Undskyldninger, tilstod mig, at Træskov

maaskee havde kundet snappet et og andet op af, hvad han i Fortroelighed havde talet med hans værdige Fader. Men at det var Ord uden Forbindelse og ilde forstaaet, havde jeg det stærkeste Beviis paa i Forskiellen imellem den Critique, jeg havde under hans egen Haand, og den, Træskov fældede i hans Navn. Imidlertid vilde han siige den unge Herre et Par Ord, som han haabede skulde for Fremtiiden betage ham Lysten at raabe noget op paa Auctioner, som ikke stod paa Catalogus.

For at straffe Luxdorpf for hans Uforsigtighed sendte jeg Den kierlige Daatter til Sælskabet i Steden for Den forelskede Ven, som han var saa forliebt i og som voldte mig megen Ubehagelighed, thi da den blev spillet, fandt nogle unge Officierer sig fornærmet ved den og giorde Cabaler imod Stykket i det Forsæt at tvinge Acteurene til at lade Dækket gaae ned. De opdigtede Ting, der skulde staae i den, som der hverken var, eller nogen fornuftig kunde falde paa, at der skulde være, saa at de, som aldrig kiendte det mindste til Stykket, lode sig hværve til at være imod det, endskiønt de siden skammede sig derved. Jeg blev strax underrettet derom og skrev Gouverneuren saa vel som Politiemesteren til desangaaende, og da jeg havde giort det, lod jeg mig ikke mærke det allermindste dermed for nogen, siden min Faders Hidsighed var det, jeg frygtede meest for, og gik lige saa roelig paa Skuepladsen, som om jeg ikke havde havt mindste Deel i Stykket. I den anden Act, da Officieren gav sig til at exercere for sin Elskede, begyndte de uroelige at stampe,

Gouverneuren bad dem være roelige eller gaae bort, men da de ikke lystrede, befalede han Stats Adjudanten, som han havde med sig, at arrestere og bringe til Hoved Vagten alle de, der giorde mindste Bevægelser; og da de saae, at det var Alvor, forføyede de sig bort. Dog blev der over tyve Officierer tilbage, som ikke allene morede sig meget vel, men endog klappede og raabte Bravo op til min Loge, da Stykket var ude.

Nogle Dage efter bekom jeg et Brev, opfyldt med de skammeligste Trudsler og Bebreydelser fra Militair Etaten; havde jeg været hævngierrig, havde jeg kundet bragt Skriveren i en meget ubehagelig Forfatning, thi jeg kunde kun sendt Overbringeren, der var en Soldat, til Gouverneuren, siden han var saa ilde underrettet, at han blev og begierede Drikke Penge. Gouverneuren bebreydede mig det meget, men jeg svarede ham: at jeg skrev for at bedre og ikke at skade. Han bad mig derpaa at lade ham faae Brevet, men det vilde jeg lige saa lidet; jeg sagde, at dersom han vilde have en verificeret Copie under min Haand, den skulde han faae for at stille sin Nysgierrighed, men Originalen fik han ikke. Han spurgte mig hvorfor? Og jeg svarede ham, jeg kiendte Skriveren og frygtede for, at han maatte ligesaa; min Pligt var at tilgive, men hans var at straffe, og det, der nu var mit Livs Fornøyelse, vilde blive mig en stedse varende Bebreydelse, det første det gav Anledning til et Menneskes Ulykke.

Nogen Tid efter kom jeg i Sælskab med Skriveren, som var en Major Møller, der ved sin store Brutalitet havde erhvervet sig det Tilnavn Svend Fielding. For

at viise ham, hvor lidet hans Brev rørte mig, fortalte jeg Sælskabet, hvorledes jeg havde faaet det, dets Indhold og Budets Fordring om Drikke Penge, som jeg ogsaa havde fyldestgjort med det Tillæg: at Skriveren i sin Samvittighed maatte føle sin Sag meget slettere end jeg min, siden jeg havde kiendt mig ved Comedien, men han turde ikke kiende sig ved Brevet.

Jeg havde den Lykke, at staae meget høyt anskreven hos Saly, saa at han kaldte mig le Tresor de Dannemarck. Han var meget opbragt mod Officierene og meddelte den alting formaaende franske Ambassadeur noget af sin Varme. Dette bragte ham til at sende sin Secretair til mig og giøre mig den Compliment, at om der var noget i hans Magt, som han ved denne Leylighed kunde giøre for mig, saa havde jeg at befale over ham. Jeg takkede for hans Godhed og beklagede kun, at mit Arbeyde ikke kunde forstaaes af Hans Excellence for at nyde hans Retfærdiggiørelse efter hans fuldkomne Overbevisning. Jeg kan, svarede han mig paa Dansk, saa meget af Sproget, at jeg kan give Hans Excellence Ambassadeuren et fuldstændigt Begreb om Stykket, dersom jeg kunde faae det at see. Jeg flyede ham strax et skreven Exemplar, og efter nogle Dage kom han igien og giorde mig store Complimenter over Stykkets Skiønheder og mit Talent, men bad mig tillige sige ham, hvorledes jeg var kommen til den Beretning, som Henrich siiger, at de fremmede Officierer af Misundelse havde sendt ind om hans Herre. Jeg forsikkrede ham ved Gud og min Ære, at det var et blot Hierne Spind og aldrig havt Hensigt til nogen. Vil De

da behage, sagde han, at læse dette Brev, saa vil De finde, at De er kommen Sandheden al for nær, til at Vedkommende ikke skulde finde sig fornærmet. Brevet, som han flyede mig, var fra Marchall Broglie til Ambassadeuren, men døm selv om min Forundring, da jeg fandt Henrichs Beretning saaledes Ord til andet deri, som om det havde været oversadt derefter, men hvilken af vore Officierer det var, denne Beretning var given om, kunde jeg ikke see, saa stærk var Navnet overstrøgen.

Havde Jomfrue Bøttgers tienstagtige Forebringende om Herr Træskovs Sludder ikke været, saa var ingen af alle disse Optøyer ikke skeedt; thi saa var Den forelskede Ven kommet i Sælskabets Samlinger, været læst af alle, længe førend det var bleven spillet, og ihvor stærk end nogle havde funden sig fornærmet, havde dog ingen vovet at røre sig, siden det da ikke var mig, men de Mænd, som offendtlig havde cronet det, som de da havde angrebet. Dette Tilfælde har giort saa stærkt et Indtryk hos mig, at jeg siden den Tiid har en lønlig Frygt for alle de Mennesker, der enten til mig selv eller til andre siiger: den taler det, og den det; thi der kommer aldrig noget godt af slige Beretninger, men ofte meget ondt. Det er Venskabs Pligt, at advare sin Ven, naar han feyler, men at fylde ham Ørene med hvad andre siiger, er enten nedrigt eller uforstandigt, siden den mindste farlige Følge deraf er den, at det sætter ondt Blod. Skade havde giort mig saa klog, at da man nogle Aar derefter sagde mig: at man meente, at Bies Fabel om den lærde Gaas sigtede

til mig, svarede jeg: det er reent umueligt, thi lærd har jeg aldrig givet mig ud for, og at jeg ingen Gaas er, [har] jeg viist heele Verden.

Min Forfatning var nu vel saadan, at jeg kunde følge min Tilbøyelighed og giøre hvad Brug af min Tiid, jeg vilde, men derimod blev jeg plaget paa en anden Maade. Jeg havde een Gang for alle foresadt mig aldrig at besvare nogen Critiquer, og mine beste og fornuftigste Venner bestyrkede mig i dette Forsæt, men min Fader var af en ganske anden Meening. Det jeg udstod af ham, naar jeg ikke vilde gribe til Vaaben imod hver en Giek, der drog til Felts imod mig, kan ingen forestille sig. Forgieves forsvarede jeg mig med, at jeg burde bringe den Lærdom i Udøvelse, som jeg gav mit Kiøn: at Tavshed var deres stærkeste Vaaben, og Sagtmodighed deres ypperste Prydelse. Men da dette ikke gik oftere paa, end der kom et nyt Værk ud, saa var dette dog taaleligere end en anden Uleylighed, som mit Skriverie voldte mig.

Da mine Arbeyder bleve strax oversadte i fremmede Sprog, saa kom mit Navn i en Hast i fremmede Journaler og tilveyebragte mig en Hoben Besøgelser, saa vel af Fremmede, som mine Landsmænd. De, som bade min Fader at forestille dem, vare meget velkomne, men de derimod, som gik lige til mig, destomindre. Da Cammerherre Suhm i Aaret 1785 kom ned fra Norge, var han ingen otte Dage i Byen, førend han en Eftermiddag kom gaaende og begierede at tale med mig. Da han ikke sagde sit Navn, saa gik jeg ham ikke i Møde, men lod ham komme ind til mig. Hans første

Compliment var, at den Agt, han havde fattet for mig af mine Skrifter, havde giort ham begierlig efter et personligt Bekiendtskab, og haabede derfor, at jeg tilgav den Uleylighed, han foraarsagede mig. Jeg besvarede ham det, som jeg burde, og min Boghylde bragte os snart ind i Litteraturen; og denne Materie giorde os tre paa fierde Tiime meget kort. Da han havde spurgt, om det maatte være ham tilladt at komme snart igien, saa var jeg nødt til at sige min Fader, at han havde været hos mig. Spurgte han om mig? sagde han, og da dette var hans sædvanlige Spørgsmaal, saa vidste jeg det forud, og ofte, naar det var nogen, som jeg ikke ventede at see saa snart igien, saa løy jeg ham for, for at undgaae Fortræd; men da Suhm havde bereed mig paa, at han vilde komme ofte og snart igien, saa torde jeg ikke vove at siige det, men svarede, at han kun havde spurgt, om han befandt sig vel, som dog ikke var sandt. Saa giør jeg ham heller ingen Visit, svarede han og begyndte derpaa, hvad man saae ham an for, siden man begegnede ham som en Hunde Dreng, og blandede saaledes det eene i det andet, at heele Skylden gik ud paa mig; saa at Suhms Visit kostede mig mine modige Taare. Kort derefter kom han igien, hilsede mig fra sin Kone, og at hun vilde besøge mig, saa snart hun var kommen i Stand efter Reysen. Jeg sagde det til min Fader og bad om Tilladelse at besøge hende, siden jeg holdt det for min Skyldighed, efter den Compliment at besøge hende først, men det blev mig forbuden; thi endskiønt jeg var næsten 46 Aar, da min Fader døde, havde jeg aldrig tordet gaae

ned i Slots Haugen, end sige til noget Menneske, uden først at begiere hans Tilladelse. Da han havde den Vane, saa snart det bankede paa min Dør, naar han var hos mig, at gaae ind i mit Sengkammer for at gaae bort, om det var nogen, som han ikke gad talt med, saa fik Suhm ham ikke at see, førend han kom til ham for at hente 1000 R^dr. hos Suhm, som han paa min Begiering havde laant ham, og som reddede hans Ære og Velfærd.

Ved det besynderlige Venskab, som Suhms viiste for mig, kom jeg i Bekiendtskab med Hielmstiernes og Conferents Raad Ræders, hvor min Fader og jeg ofte bleve budne; thi naar jeg imellemstunder kom der til Besøg, maatte jeg endog aldrig slippe bort, dersom de ikke skulde selv ud, og da jeg stedse vægrede mig ved at blive, under Paaskud, at jeg ikke vilde lade min Fader være allene, saa blev der alletiider sendt Bud til ham og bedet ham komme. Da Statuen af høysalig Kongen i Aaret 1768 blev støbt, havde den gamle Moltke sagt til min Fader, at han tillige med Directionen af det Asiatiske Compagnie vilde træde af hos ham, og blive der, indtil Gor lod dem kalde. Det første Moltke kom, sagde han til min Fader: Min kiere Biehl, det er mindre for at have en varm Stue at være i, end for at see noget rart, at jeg har giort denne Indretning, De maae vise mig Deres Daatter. Min Fader kom derpaa ned og hentede mig op til Greven, der giorde mig mange og store Complimenter og ønskede at have Leylighed til at tiene mig.

Mine Udsigter for Fremtiiden vare meget sorrig-

fulde; efter Naturens Løb maatte jeg vente at overleve min Fader, og skeedte det, saa havde jeg ikke det, jeg kunde hælde mit Hoved til, og ingen Venner eller Slægtninge at finde Hielp hos. Jeg vidste, at det var forgieves at haabe paa, at min Fader skulde sørge for mig, og besluttede altsaa at føre mig Moltkes Tilbud til Nytte, om det var mueligt, men dertil behøvede jeg en Mellemhandler. Da altsaa den gamle Nielsen var en Dag allene hos mig, talede jeg ganske aabenhiertet med ham og spurgte, om han troede, at Moltke kunde blive fortrydelig, om jeg søgte at tage ham paa Ordet og bad ham, som stedse havde været Videnskabens og Kunstens Beskytter, at sørge paa een eller anden Maade for mig. Dette Indfald stod Nielsen meget vel an og skyndte mig til, io før io heller at sætte det i Værk. Jeg sagde ham, at det eneste, der holdt mig derfra, var, at jeg ingen havde at tale med Moltke derom, siden jeg ikke torde vove at bede min Fader derom. Nielsen tilbød sig strax at vilde giøre det, jeg takkede ham derfor, men bad ham tillige at forklare Moltke Aarsagen, hvorfor han havde paataget sig det, paa en Maade, der betog ham al Fortrydelse over min Fader, og det kunde ingen bedre end han, som vidste, at jeg allene havde maattet bragt den Sag med Kammeret i Rigtighed, som hans heele Velfærd beroede paa. Jeg giorde derpaa mit Brev til Moltke færdig, Nielsen flyede ham det og bragte mig det Svar, at det første, Kongen kom fra sin Reyse, vilde han søge Leylighed at tale med ham derom.

Maler Academiet havde en Salon til Kongens Fød-

sels[dag] efter hans Hiemkomst; da Moltke skulde kiøre til den med ham, tog han Anledning deraf at tale om mig til ham; det første han nævnte mig, spurgte Kongen ham, om det var den Jomfrue Biehl, som man havde spurgt ham om i Frankrig og Engelland? og Moltke forsikkrede ham om, at det ingen anden kunde være. Min Fader vilde endelig havt, at jeg skulde gaaet op paa Galleriet, men jeg sagde, at det var Synd, om jeg, som ikke giorde mig noget af [at] see Kongen der, som jeg kunde see i mine Vinduer, vilde betage en anden Pladsen, som var yderst forlegen for at komme der. Men Kongen kom ikke saa snart ind paa Salen, førend Moltke tog min Fader til en Side og spurgte: Biehl, er Deres Daatter her? Ney, Deres Excellence, svarede han, hun er hiemme. Da var det ilde, sagde Moltke, jeg vilde have presenteret hende for Kongen, men saa hils hende fra mig og siig, at hun har været Materien til Samtalen imellem Kongen og mig lige fra Slottet af og hertil. Kort derefter var min Fader en Morgen ude hos ham, og da min Fader vilde gaae, sagde Moltke: Har den gode gamle Nielsen været hos Deres Daatter? Ikke for nyelig, svarede min Fader, saa vidt, som jeg veed. Saa kommer han nok, sagde Moltke, men bed hende, at hun lader mig faae det, han skal tale med hende om, saa snart som mueligt. Nielsen kom ogsaa samme Formiddag og sagde mig, at jeg skulde sende Moltke en Ansøgning til Kongen om Understøttelse til mit Arbeyde, som han ogsaa bekom, og jeg fik derpaa de 200 R$^{dr.}$ Pension, som jeg nu har. Resolutionen lydede: at denne Pension aller-

naadigst blev mig tillagt for at fortsætte mine Arbeyder, der havde draget fremmede Nationers Opmerksomhed til mig og skulde derfor følge mig, hvor og i hvad Forfatning jeg var. Da General Post Amtet giorde mig det bekiendt, tog jeg ud og takkede Moltke; han sagde, at han havde giort sig megen Umage for at skaffe mig de 300, men Post Directeurene havde ikke været at bringe dertil. Af en anden Casse, lagde han til, havde jeg nok kunde faaet dem, men saa var jeg bange, at De ved en foregaaende Forandring maatte mistet dem igien, men her er De vis paa dem, og overlever Reventlau Deres Fader, saa sørger han vist for Dem. Pensionen fik jeg ikke førend 1772, og jeg havde endda maattet bie længere, dersom Holmskiold ikke var bleven første Post Directeur, men han paastod, at da Kongen havde givet mig det til mit Arbeydes Fortsættelse, saa burde jeg ogsaa nyde det først og fremmest for nogen anden.

Jeg havde samme Kræsenhed i Henseende til min Pen, som Iulius Cesar over sin Kone: Hun maatte ikke engang være mistænkt, og Skinnet af Hyklerie maatte ikke hvile paa mig, og derfor roeste jeg aldrig nogen af de Stoere, endskiønt mit Hierte følede deres gode Handlingers fulde Værd. Men da Bernstorff 1770 bekom sin Afskeed og forlod Landet, saa glemte jeg ikke at udtrykke mine Følelser over ham i mit Digt over Friehed og Eyendom; thi en falden Minister kunde ingen finde sin Regning ved at roese, og følgelig maatte den bære Sandhedens udødelige Præg hos Efterslægten. Der vare vel de i Sælskabet, som ønskede, at jeg vilde forandret det, som ogsaa var Aarsagen, at det blev det

andet i Steden for det første, men jeg var urykkelig og sagde med Pilatus: det jeg skrev, det skrev jeg.

Aaret 1771 skienkede mig det høyeste Gode, jeg har nydt i Livet, endskiøndt jeg først mange Aar efter lærte at kiende Gavens fulde Værd. Jeg tog sielden ud, og da mange vare af den Meening, at den megen Stille Sidden var min Helbred skadelig, saa tog jeg den Sommer undertiiden Froekost i Kongens Hauge og giorde mig en temmelig Motion. Jeg havde valgt mig Morgenstunden, saa vel fordi den var meest forfriskende, som og fordi der paa den Tiid var mindst Folk i Haugen. Den 16. Junij havde jeg bestilt min Caffee ved Springvandet, og da jeg gik ind i det nærmeste Lyst Huus, fandt jeg der et ungt Menneske sidde at læse, som jeg kiendte af Anseende, men aldrig havde talt med. Hans Tilbageholdenhed og store Beskedenhed voldte, at han gik bort, men da min Broder kiendte ham bedre end jeg, saa bad jeg ham at hendte ham tilbage, og han havde den Godhed at føye min Begiering. O, hvor lidet tænkte jeg den Gang paa, at Forsynet herved lagde Grunden til mine kommende Dages Lyksalighed, at dets Godhed i dette unge Menneske skienkede mig et Gode, som jeg saa ofte med Taare havde anraabt det om: en sand, en troefast Ven, og at jeg først mange [Aar] derefter skulde dagligen takke det med Glædes Taare for dette kiere Møde. At jeg ikke overdriver det, maae De selv tilstaae, naar jeg faaer sagt Dem, at det var den velsignede, den evig elskede Johan von Bülow, hvis Kiendskab ieg giorde paa denne glædelige Dag.

Jeg havde givet 8te Original Comedier og mange Oversættelser til det danske Theatre uden at have faaet en eneste Skilling for dem, saa jeg hidindtil ikke havde høstet anden Nytte af mit Arbeyde end Ære, Skandskrifter, Critiquer og mange Fiender. Hvor glad blev jeg altsaa ikke, da der Aaret 1773 kom en Indbydelse i Aviserne fra Directionen til at arbeyde for Skuepladsen, og hvorved ikke allene Priisen for hver Genre blev fastsat, men endog foruden Betalingen lovet et kongeligt Gratial til den Forfatter, som meest udmærkede sig. Til Kongens Fødselsdag 1774 skrev jeg Synge Stykket: Den prøvede Troeskab. Da Directionen forlangede Stykket saaledes, at det kunde være fuldstændigt, endskiønt Epilogen, som sigtede til Dagen, gik bort, saa seer enhver, at det var dobbelt Arbeyde. Jeg sagde altsaa til Carstens, at jeg haabede, at Directionen da ogsaa giorde Forestilling mig til bedste angaaende det lovede Gratial, og da det var ubestemt, saa vilde jeg ønske, at det ikke maatte blive Penge, men et Stykke, som jeg kunde fremviise som et Beviis paa Hoffets Biefald, af hvor liden Værd det end var. Carstens fandt denne Paastand ikke alleene billig, men troede endog, at det vilde have liden Vanskelighed, siden der var saadan en stor Mængde Nips efter Dronning Sophie Magdalene, men da Tiden kom, glemte Directionen mig og giorde Forestilling for Mad. du Tellie, der fik en ægte Carniols Daase med Guld, fordi hun havde dandset en Aften paa dansk Theatre i Stæden for paa Hof Theatret, og mig forholdt man min

andet i Steden for det første, men jeg var urykkelig og sagde med Pilatus: det jeg skrev, det skrev jeg.

Aaret 1771 skienkede mig det høyeste Gode, jeg har nydt i Livet, endskiøndt jeg først mange Aar efter lærte at kiende Gavens fulde Værd. Jeg tog sielden ud, og da mange vare af den Meening, at den megen Stille Sidden var min Helbred skadelig, saa tog jeg den Sommer undertiiden Froekost i Kongens Hauge og giorde mig en temmelig Motion. Jeg havde valgt mig Morgenstunden, saa vel fordi den var meest forfriskende, som og fordi der paa den Tiid var mindst Folk i Haugen. Den 16. Junij havde jeg bestilt min Caffee ved Springvandet, og da jeg gik ind i det nærmeste Lyst Huus, fandt jeg der et ungt Menneske sidde at læse, som jeg kiendte af Anseende, men aldrig havde talt med. Hans Tilbageholdenhed og store Beskedenhed voldte, at han gik bort, men da min Broder kiendte ham bedre end jeg, saa bad jeg ham at hendte ham tilbage, og han havde den Godhed at føye min Begiering. O, hvor lidet tænkte jeg den Gang paa, at Forsynet herved lagde Grunden til mine kommende Dages Lyksalighed, at dets Godhed i dette unge Menneske skienkede mig et Gode, som jeg saa ofte med Taare havde anraabt det om: en sand, en troefast Ven, og at jeg først mange [Aar] derefter skulde dagligen takke det med Glædes Taare for dette kiere Møde. At jeg ikke overdriver det, maae De selv tilstaae, naar jeg faaer sagt Dem, at det var den velsignede, den evig elskede Johan von Bülow, hvis Kiendskab ieg giorde paa denne glædelige Dag.

Jeg havde givet 8te Original Comedier og mange Oversættelser til det danske Theatre uden at have faaet en eneste Skilling for dem, saa jeg hidindtil ikke havde høstet anden Nytte af mit Arbeyde end Ære, Skandskrifter, Critiquer og mange Fiender. Hvor glad blev jeg altsaa ikke, da der Aaret 1773 kom en Indbydelse i Aviserne fra Directionen til at arbeyde for Skuepladsen, og hvorved ikke allene Priisen for hver Genre blev fastsat, men endog foruden Betalingen lovet et kongeligt Gratial til den Forfatter, som meest udmærkede sig. Til Kongens Fødselsdag 1774 skrev jeg Synge Stykket: Den prøvede Troeskab. Da Directionen forlangede Stykket saaledes, at det kunde være fuldstændigt, endskiønt Epilogen, som sigtede til Dagen, gik bort, saa seer enhver, at det var dobbelt Arbeyde. Jeg sagde altsaa til Carstens, at jeg haabede, at Directionen da ogsaa giorde Forestilling mig til bedste angaaende det lovede Gratial, og da det var ubestemt, saa vilde jeg ønske, at det ikke maatte blive Penge, men et Stykke, som jeg kunde fremviise som et Beviis paa Hoffets Biefald, af hvor liden Værd det end var. Carstens fandt denne Paastand ikke alleene billig, men troede endog, at det vilde have liden Vanskelighed, siden der var saadan en stor Mængde Nips efter Dronning Sophie Magdalene, men da Tiden kom, glemte Directionen mig og giorde Forestilling for Mad. du Tellie, der fik en ægte Carniols Daase med Guld, fordi hun havde dandset en Aften paa dansk Theatre i Stæden for paa Hof Theatret, og mig forholdt man min

Betaling for Stykket til hen i May Maaned, da man først lod det spille tredie Gang.

I Aaret 1772 havde jeg adskillige Gange været i Sælskab med General Adjudant Warnstedt, men i hvor forekommende artig han end var, følede jeg dog en lønlig Afskye for ham og paastod, at hans Ansigt vidnede om en falsk og sort Siel. I Sommeren 1773 fik han Augustin overtalt til at presentere ham for mig, og efter den Tid var der næsten ingen Dag, uden han io kom selv, og ingen Opmærksomhed, som han io viiste, saa at den meest indtagne Elsker ikke kunde giøre meere. Jeg, som aldrig havde været af de Fruentimmere, der troer, at en hver Mandsperson, der paa een eller anden Maade udmærker dem, er forliebt i dem, men meget meere paastaaet, at der kunde være Venskab og Fortroelighed imellem Personer af uliige Kiøn, uden Hensigt til nogen anden Forbindelse, kunde mindre falde til den Daarlighed nu, da Ungdommens Yndighed var borte, og han saa meget yngere end jeg. De Tienester, han kunde vente sig af mig, vare i mine Tanker saa ringe og ubetydelige, at jeg vilde have rødmet ved den Tanke, at et Menneske af hans Vilkaar kunde forstille sig i den Grad for at nyde dem, og da altsaa al min Gransken og Overveyen ingen Grunde kunde udfinde til hans Forhold, saa blev min Slutning den, at han var det, han gav sig ud for, min sande Ven, og følgelig krævede Pligt og Erkiendtlighed at udrydde den Afskye, jeg havde for ham. Men da der stedse var noget, som skrækkede mig, hver Gang jeg ret saae paa ham, saa søgte jeg at holde ham skades-

løs derfor ved alle de Forbindtligheder, jeg kunde paalægge ham, og den Fornøyelse, jeg fandt i at forekomme hans Ønsker, bandt mig omsider saa fast til ham, at jeg med Glæde havde ladt mit Liv for ham, men det varede kun lidet meere end et Aar, da han gav mig Anledning til at have ham mistænkt for Falskhed og Underfundighed. Men da Don Varino har givet Dem en tilstrækkelig Oplysning herom, saa vil jeg forlade denne ubehagelige Materie.

I Aaret 1774 giorde en stor Deel af de fremmede Ministre sig kiendt hos mig, men Delitala og Metzburg vare de eeneste, som jeg fattede Venskab og Fortroelighed til. Abbé Bianci overtalede mig til at oversætte et Værk af ham af det Italienske: Betragtninger over den almindelige og private Lyksalighed; og en Samtale, som Delitala og jeg havde over Litteraturen 1775, og hvori han fik at høre, at Don Quixotte ikke var oversadt paa Dansk, bragte ham paa det Indfald at lære mig Spansk for at oversætte den; og endskiønt jeg svarede ja dertil, lagde jeg dog ingen videre Mærke dertil, men han giorde Alvor deraf; hvorved jeg fik Arbeyde nok i halv andet Aar, men liden Fortieneste; thi jeg maatte sælge Oplaget og Pladerne til Gyldendal for at blive skadesløs. Fra 1774 af havde jeg ikke arbeydet for Theatret, men i Aaret 1776 kom Carstens til mig og bragte mig nogle Stykker, som han bad mig oversætte, som jeg da ogsaa giorde.

Den 29de Martii 1777 døde min Fader, og da det just var sidst i Qvartalet, og Academiet stedse fik deres forud, saa var der ikke en Skilling at faae og ingen i

Huuset, uden de jeg havde, og de vare langtfra ikke tilstrækkelige til Begravelsen. Jeg skrev derpaa til Theater Directionen og bad om et Forskud af 200 Rdr., som jeg ogsaa bekom og redeligen afbetalte. Den ærlige gamle Berger havde leveret min Ansøgning til Guldberg, hvori jeg bad Kongen om Pension for min Faders 30ve Aars Tieneste, eller om at beholde de Værelser, som jeg havde, hvilket jeg beviiste, høysalig Kongen havde bevilget min Fader til mig, og ingen anden Slotsforvalter havde havt; Berger bragte mig det Svar fra Guldberg, at han ønskede meget at tale med mig og bad mig komme til ham den første April om Aftenen. Jeg kom ogsaa, men da jeg aldrig har kundet klynke meget, saa svarede jeg ham, da han sagde mig, at han kun [kunde] give mig lidet Haab om Pension og i det mindste ikke noget klækkeligt, siden de Ansøgendes Tal var saa stort: Jeg vil gierne tilstaae Deres Høyvelbaarenhed, at der er mer trængende til Pension end jeg, i den Betragtning, at jeg fortiener det, som en anden ikke kan. Det er min Ulykke, at jeg er født i et Kiøn, hvor jeg ikke kan være Staten og mig selv til den Nytte, som i et andet. Men naar Deres Høyvelbaarenhed vil have den Godhed for mig at skaffe mig Leylighed til at blive saa nyttig, som jeg kan, saa vil jeg være Dem uendelig meere forbunden end for Pension, fordi et fortient Stykke tørt Brød smager mig uendelig bedre end en skienket Postey. Jeg er den eneste, der har arbeydet for det danske Theatre for intet; i nie Aar har det høstet Frugten af mit Arbeyde uden mindste Vederlag, jeg troer altsaa, at det ikke kan

regnes for en Formastelse, at da alle andre har faaet deres Arbeyde betalt, at jeg maatte være først berettiget til at nyde mit Livs Ophold ved mit Arbeyde af de 1500 R^dr., som Kongen har aarligen bestemt for dem, der skriver for Theatret. Dette Fortrin lovede han mig og lagde af sig selv til, at for hver et nyt Arbeyde, der kom fra min Haand, skulde jeg nyde et kongeligt Gratial, men begge Deele blev slet holdte.

Laurent havde faaet Expectance paa Slots Forvalter Tienesten. Rente Kammeret skiøttede ikke om ham og gav ham derfor en Instrux, som skrækkede ham, saa han erklærede sig, at naar han fik Huuset, saa maatte der have Tienesten, hvem der vilde. Fem til sex Uger efter Flytte Tiiden kom Høyer til mig og viiste mig et Brev fra Ober Hoff Marchallen, hvor efter han skulde forkynde mig, at Huuset saa snart [som] mueligt skulde giøres ledigt til at foretage de Forbedringer, Herr Laurent krævede. Denne Omgangs Maade krænkede mig umaadelig og sadte mig i slig en Bevægelse, at Marquis Mejorada, som kom een Tiime efter for at tage Afsked med mig, blev det var og spurgte, hvad der var mødt mig. Jeg sagde ham det, hvorpaa han svarede, at det skulde ikke sætte mig i Forlegenhed, thi han betalte Reventlau sit Palais indtil Paaske, og saa længe skulde det med samt Haugen være ganske til min Disposition.

Det første han var borte, sadte jeg mig hen og skrev Prinds Friedrich til: at den mig af Høyer forkyndte Ordre om strax at rømme Huuset havde sat mig i den yderste Forskrækkelse, da jeg havde Aarsag til at ansee

det for en aabenbare kongelig Unaade, siden aldrig nogen af alle Charlottenborgs Beboere var bleven behandlet saaledes. Endog i den Tiid, da Regieringen blev kaldet haard og grum, havde Grev Struensee forundt Konstforvalter Morels Enke trefierding Aar til at bringe sin Mands Bøger i Orden, og mig, som et faderløst Barn, vilde en mild og naadig Regiering giøre huusvild faa Uger efter at det haardeste Stød havde ramt [mig]. Enhver maatte ansee det for en Straf; jeg bad altsaa Hans Kongelige Høyhed ikke at dømme mig uhørt, men i Fald jeg var anklaget, da at tillade mig at forsvare mig, saa vilde man blive overbeviist om, at jeg ingen Vrede eller Unaade fortiente. Dette Brev lagde jeg i et andet til Guldberg, der ikke var skreven i en mildere Tone; jeg sagde ham: at det var mig overmaade smertelig, at jeg skulde være den, Nationen skulde faae et overtydende Beviis paa, at Indføds Retten kun var et Støv, man kastede den i Øynene, siden jeg, som et Landsbarn, der ikke var uden al Fortieneste af mit Fædreneland, skulde giøres huusvild og forjages, for at en fransk Dandse Mester, hvis heele Fortieneste bestod i nogle Caprioler, kunde faae alle sine uforskammede og naragtige Begieringer opfyldte. Det var ikke Egenfordeel, der bevægede mig at giøre denne Forestilling; thi den spanske Minister havde, da han hørte, hvorledes jeg behandledes, overladt mig sit Palais indtil Paaske, men jeg holdt det for min Skyldighed at forespørge mig, om man vilde unde ham den Fornøyelse at kunde roese sig af at have givet en Person, der havde giort sit Navn bekiendt i Europa, Huuslye,

som Regieringen uden al given Aarsag havde giort huusvild; Dagen efter bragte et ridende Bud et Brev til Høyer og et til mig, som igienkaldte den givne Ordre. Overslaget af Bygnings Commissionen over de Forandringer, som Laurent vilde have giort paa Huuset, førend hans høye Familie kunde beboe det, beløb sig paa 1500 R^dr., hvor den tillige erklærede, at Bygningen ikke fortiente saa store Bekostninger. Kammeret vægrede sig altsaa ved denne Udgift, og Laurent bekom i Steden for Huuset 200 R^dr. aarligen. Derpaa tillod man mig at blive i det; og 1778 gav jeg en Ansøgning til Godske Moltke om, at Hans Mayestet vilde forunde mig Huuset paa min Leve Tiid, saa vilde jeg selv bekoste alle Reparationerne; dette var sikkert bleven mig bevilget, dersom Harsdorff ikke havde havt Øye paa det, men han sladdrede saa meget om den Vanziir, denne Bygning var Torvet, og den hærlige Bygning, der kunde opføres, saa han omsider ved Dronningens Understøttelse bekom det, endskiønt min Fader ikke havde fortient det af ham, at han skulde betage mig den Smule Huuslye. Vel er det sandt, at min Fader kunde forekommet det, dersom han, som jeg bad ham om, havde vilde søgt om, at de nederste Værelser bleve givne mig paa Livstiid, thi havde man da endog vilde taget mig dem, saa havde man dog maattet give mig et Equivalent for dem, men saa ofte jeg bad ham derom, svarede han mig: om jeg ikke undte ham at leve længere.

Sidst i Aaret 1777 havde Directionen forskaffet Bredal en Pension af 200 R^dr. og sit Arbeyde ligefuldt betalt, men da den skulde først begynde med 1778, saa

døde han, førend Qvartalet faldt. I Martii Maaned blev Warnstedt Directeur, og kort derefter lod Guldberg mig kalde til sig og i Dronningens Navn gav mig et Sujet, som hun ønskede at see udført i en Comedie. Jeg anvendte al muelig Flid derpaa, og da jeg havde det færdig, sendte jeg det til Fredensborg. Baade Dronningen og Guldberg biefaldt det i høyeste Grad; han flyede det selv til Warnstedt med Befalning at sætte det strax i Arbeyde til at spilles, men det er ikke spilt endnu, og lige saa lidet har jeg faaet den ringeste Betalning for det. Wessel, som af Phantasie skrev et ubrugeligt Stykke 1784, skaffede Warnstedt 200 R^dr. for det, men jeg, som efter høy Befaling anvendte mine yderste Kræfter paa et tørt Sujet, kan med alle mine derom giorde Erindringer ikke erholde noget.

Foruden alt det, jeg havde arbeydet for det danske Theater, kan jeg endnu ved Breve fra Nielsen, Linde og Reverdil beviise, at jeg var den, som ved disses Hielp forskaffede Trouppen Underholdning i Sørge Aaret efter salig Kongen, da Magistraten fiorten Dage før Kongens Død betog den Gagen. Da jeg altsaa paa saa forskiellige Maader havde saa meget at kræve af det, hvor kunde jeg da troe, at man ikke skulde tænke paa mig, naar man vilde give Bredals Pension bort. Vel sandt, at Warnstedt vel havde den største Deel deri, der ved sine listige og underfundige Rænker holdt mig fra at søge hos den nye Direction om Arbeyde, men Stødet ramte mig derfor lige haardt, da denne Pension ikke allene blev deelt imellem Wessel og Thorup, hvoraf den sidste aldrig havde giort noget for Theatret, og det

som værre er, ikke duer dertil, men Warnstedt endog sidst i 1779 sendte mig med det meest nærgaaende Brev et Stykke tilbage, som jeg ventede Penge for, og hvori mig blev sagt, at Indretningen ved Theatret ikke meere tillod at tage imod mit Arbeyde. Det Onde, som jeg endnu daglig føler, og som efter al Sandsynlighed vil ende mine Dage, er endnu en Virkning af dette umenneskelige Brev.

De maae selv dømme, hvor gruesom min Forfatning var; jeg havde fortient mindre i det Aar end de forrige og havde maattet betale Huusleye. Jeg havde intet at leve af, og i Steden for at faae Penge, som jeg havde fortient, blev Haabet mig betaget om at fortiene noget i Fremtiiden. Intet uden den faste Tilliid til Forsynet, som min Bestefader havde lagt i min Barm, holdt mig fra Fortvivlelsen. De meest gruesomste Følelser bestormede min Siel. Skuffet, bedraget og forfulgt af et Menneske, der havde giort mig saa store Eeder og Løfter, der skyldede mig saa uendelig mange Venskabs Beviiser, som jeg aldrig havde giort noget imod, og som endnu skyldede mig reede laante Penge; ingen Hielpe Midler for det nærværende og ingen Udsigt til Haab i det tilkommende. Imidlertid maatte der tænkes paa noget, og i Fortrøstning paa det mig lovede Gratial begyndte jeg at oversætte Cervantes' Fortællinger. Da jeg arbeydede langt ud paa Natten, saa var jeg efter fiorten Dages Forløb saa vidt, at jeg kunde begynde at lade trykke, og da Subscribenternes Antal blev større, end jeg formodede, saa begyndte jeg at fatte Moed igien, men det værste var endnu tilbage. Jeg

havde to Aar forhen leveret et Oratorium til Hoffet, som var bleven antaget, men ikke betalt, endskiønt jeg adskillige Gange havde mindet Grev Holst derom. Da nu Schack i Foraaret 1780 blev Ober Hoffmarchal, skrev jeg ham til derom og fik det, hvoraf jeg betalte Huusleye og Folkeløn. I Haab om at faae min Bog trykket i et Par Maaneder havde jeg bedet Zoëga at forstrække mig mit Qvartal, som han ogsaa giorde, men i Steden for 2 Maaneder trykkede Møller paa det i tie, og hvad jeg udstod i den Tiid, vilde jeg ikke unde Warnstedt at prøve. Dyrt var alle Ting, leve skulde jeg, og intet havde jeg at leve af. Jeg vidste ingen Ven i Verden at søge Hielp hos, og Warnstedts Forhold afskrækkede mig fra at vende mig til nogen af dem, der kaldte sig mine Venner. Jeg bed endog i det suure Æble, at beklage mig for Guldberg over min Uhæld med Trykken, og at denne Langsomhed voldte mig Mangel paa Livets Nødtørftigheder, hvorved jeg erindrede ham om hans Løfte at forskaffe mig et Gratial, men jeg fik intet Svar. Her var altsaa intet andet for, end at laane, men ingen vilde laane mig uden de meest ubillige Renter. Nøden tvang mig til at indgaae de grueligste Vilkaar, og det værste var endda, at Laanet var paa saa kort en Tiid, at jeg maatte laane en større for at betale den mindre Summa med Renterne.

Da jeg havde maattet kiøbe min heele Boe efter min Faders Død, saa havde jeg adskillige Regninger, som jeg betalte paa qvartalsviis, men da jeg i denne Forfatning ikke kunde betale, saa maatte jeg, for at undgaae Stævning og Dom, betale Renter af Regningen,

og da disse idelig blev lagt til Hoved Summen, saa forøgedes den saaledes, at da jeg omsider begyndte at betale paa den igien, havde Renterne opsluget alt det, jeg i de to foregaaende Aar havde afbetalt. Naar jeg sagde Dem, min Ven, hvad dette ulykkelige Aar har kostet mig, saa maaskee De vilde finde det utroeligt, men Svien af det føler jeg endnu og forvinder det vel ikke i min Leve Tiid. Ifior havde jeg Haab dertil, men i Aar aldeeles intet. De vil maaskee, min beste Ven, beskylde mig, efter denne Tilstaaelse, for at have handlet daarligt i at paatage mig at føde meere, end mig selv, og jeg tilstaaer, at den kolde Fornuft fordømmer mig til Trods for mit Hiertes Biefald. Det Indtryk, min Bestefader havde lagt i min Barm, om aldrig at afslaae den Hielp, som jeg kunde beviise, endskiønt jeg maatte opoffre noget derfor, er uudsletteligt. Jeg havde for ofte følet selv, hvor smerteligt et haardt Ney var til at kunde give Louise det, da hun saa inderligen bad mig, og den Tanke, at jeg ved denne Handling lættede en Moders Kummer for et Barn, hvis Skiebne kostede hende daglige Taare, var saa henrivende for mig, at jeg besluttede at foreskrive mig selv den største Indskrænkelse og allene holde mig til det nødvendigste for at kunde deele det med hende; og dette har jeg paa det strængeste efterkommet.

Da jeg nu mærkede, at jeg ved en Tiimes Arbeyde for Theatret fortiente meere, end ved en Dags af det, jeg nu havde under Hænderne, saa holdt jeg det for min Pligt at forsøge, om jeg ikke kunde faae noget af det. Jeg skrev derpaa Jacobi til derom, og han svarede

mig: at det ved en kongelig Resolution var ganske og aldeeles overladt til Warnstedts Velbehag. Saa lidet trøsteligt som dette Svar end indeholdt, saa afskrækkede det mig dog ikke ganske; jeg talte selv med Guldberg, og De veed, hvem der havde den Godhed at vende sig til Eichsted paa mine Vegne, men altsammen forgieves. Da jeg altsaa ikke havde at bebreyde mig selv at have efterladt noget, saa overgav jeg mig til Forsynet og søgte at sætte mit Sind saa meget i Roelighed, som mueligt. Imidlertid var jeg ikke synderlig vel til Mode, da den første Deel af mine Moralske Fortællinger kom ud; naar Omkostningerne gik fra, blev der intet tilbage, og dertil kom endnu, at jeg fra nogle i Provintserne ingen Penge fik og hos samme skal have dem endnu; men den anden Tome sadte Moed i mig igien, alle vilde have Den falske Ven, saa at Begierligheden efter den solgte mig over 200 Exemplarer, og den Skade, Warnstedt giorde mig paa den eene Kandt, blev mig dog til en Slags Fordeel paa den anden.

Da jeg mærkede, at det holdt saa meget haardt for mig at naae det Gratial, som Guldberg havde giort mig Haab om, skrev jeg ham til og bad ham i det Sted om nogle af de Østersøiske Actier, som Hoffet var saa naadig at uddeele, men jeg bekom ingen Svar og følgelig heller ingen Actier. Jeg fortrød siden, at jeg ikke havde vent mig desangaaende til Godske Moltke, maaskee havde [det] lykkedes bedre, i det mindste har jeg Aarsag til at troe [det], og var det skeedt, saa var jeg kommen ud af al min Nød paa engang. Besynderligt

er det, at baade Dronningen og Guldberg talede med megen Berømmelse om mig, men endskiønt man øsede ud med begge Hænder til andre, kunde jeg dog aldrig faae noget.

Da dette aldrig skal komme for andre end min Vens Øyne, saa kan og vil jeg ikke heller fortie for ham et af mit Livs allerstørste Ubehageligheder, endskiønt Ærbødigheden for min Faders Aske synes at paalægge mig Tavshed. Et gammelt Skarn af en Pige, som tiente os nogle Aar før min Moders Død, vidste saaledes at sleeske og smigre for ham, at han saae kun med hendes Øyne og hørte med hendes Øren. Hengiven til alle muelige Laster havde hun tillige den meest ondskabsfulde Siel og misundte andre det, hun selv ikke gad haft. De fleeste Dage var hun to Gange fuld, og det hverken vilde eller kunde ikke min Fader see, naar man sagde og viiste ham, at hun ikke kunde staae paa Beenene. Hun slæbede ud af Huuset alt, hvad hun kunde overkomme, og gav til dem, der bragte hende Brendeviin; jeg viiste min Fader adskillige Gange hendes belæssede Drage Dukker men blev ikke troet. Hvor smerteligt det maatte være mig, kan De let begribe, og hvad kunde vel være meere nærgaaende for et Barn, der giorde meere, end den strænge Fornuft tillod, for at opfylde sin Pligt mod sin Fader, end at faae daglige Prøver paa, at dette Skarn var ham uliige kierere, end jeg; thi der var ingen Tvivl om, at han io havde givet mit Liv bort for at vedligeholde hendes. Vel vovede hun sig ikke til at binde an med mig, men maatte giøre, hvad jeg befalede, saa meget som hun

end søgte ved Løgn og Ondskab at unddrage sig dette Herredømme. Jeg var tillige overbeviist om, at Skammen alleene holdt min Fader fra ikke at give hende en uindskrænket Magt, men det hun maatte give efter for, holdt hun sig skadesløs for paa hendes Medtienere, som hun tyranniserede over paa den skammeligste Maade, uden at jeg var i Stand til at beskytte dem; thi en Engel af Himmelen havde ikke været i Stand til at overtyde min Fader om, at hun giorde dem Uret, men det var og maatte stedse være dem, der vilde træde hende under Fødder, og dette gruelige Huuskors maatte jeg bære paa i femten Aar.

Jeg har ofte sagt Dem, at jeg var et gammelt Barn, og det kan De og see heraf, at jeg har giemt den bedste Mundfuld til sidst, det vil sige, at ende mit Levnets Løb med den største Lyksalighed, Livet har skienket mig, som er min mageløse Bülows Venskab. De veed, hvorledes vor Bekiendtskab begyndtes; det kom ikke med Sommerfuglen til sin Fuldkommenhed paa een Gang, men det voxte langsomt og umerkeligt som Eegen, og dette giver mig det søde Haab, at det ligesaa vel, som den, vil være i Stand til at imodstaae Avinds og Ondskabs ødelæggende Stormvinde.

Hvorledes det egendtlig er gaaet til dermed, veed jeg ikke at sige, men efter vort første Møde i Kongens Hauge blev Tingene i den Forfatning, de vare, i nogle Aar; min Agt tog dagligen, efter det jeg hørte om ham, til, og Erfarenhed har lært mig, at hans Agt for mig ikke er bleven formindsket. Derpaa førte Skiebnen os paa nye nogle Gange i Vinteren 1777 i Sælskab med

hinanden, og Sommeren derpaa sendte han mig Frugter fra Fredensborg. Denne Gave giorde et uliige stærkere Indtryk hos mig, end den vilde giort hos enhver anden; thi fra den kiereste Haand, jeg havde havt i Verden, havde jeg faaet Frugter og Blomster som en Belønning og et Pandt paa Velbehag. Vor Alder var dernæst saa forskiellig, at jeg havde været daarlig, om jeg havde anseet det for en Opmærksomhed for Fruentimmeret; det var altsaa meere end et blot Galanterie og forpligtede mig til en dobbelt Erkiendtlighed, som jeg ogsaa skriftlig forsikkrede ham. Vinteren derpaa besøgte han mig adskillige Gange, og ved hver Besøgelse tog mit Hierte meere og meere Deel i ham. Saaledes gik der atter et Par Aar, hvori mit Hierte nærmede sig ham meere og meere, og at hans ikke kom længere fra mig, sluttede jeg deraf, at han ikke alleene kom oftere til mig, men endog om Morgenen, hvilken Tiid jeg vidste var hans særdeles Venner bestemt. Sidst i Aaret 1782 gav han mig et Beviis paa sin Agt, som giorde et overmaade stort Indtryk hos mig, thi han raadførte sig med mig angaaende hans Forehavende at blive Maçon; dette ansaae jeg efter hans Tænkemaade for saa stort et Venskabs Beviis, at jeg fra den Tiid af ikke havde taget i Betænkning at offre mit Liv for hans Vel. Efter den Tiid begyndte vore Samtaler at blive vigtigere og fortroeligere. men endskiønt en stor Deel af hans Forfatning var mig nøyere bekiendt, end han troede, og jeg gierne havde talt derom, da mit Hierte tog oprigtig Deel i alt det, der angik ham, saa dog, paa det han ikke skulde tiltroe mig en utiidig Nysgierrighed, be-

sluttede jeg at følge, som han leedede, og blev dette Forsæt troe. Hoffet var neppe kommen paa Fredensborg 1783, førend han sendte mig en Æske med Frugter, som endnu vare meget rare. Jeg tog imod dem baade med Glæde og Skamfuldhed; jeg rødmede over at tage imod hans Venskabs Beviiser, uden at give ham det ringeste fra min Side, og giorde derfor et Stokkebaand, som jeg sendte ham til hans Navne Dag med et lille Vers, som han besvarede paa det allerforbindtligste. Han yttrede derpaa det Ønske, at jeg ofte vilde skrive ham til, som jeg var saa villig til at opfylde, at han fik tre og undertiiden fiire om Ugen. I et af dem undskyldte jeg Tonen, siden jeg var i ondt Humeur over et Brev, jeg havde været nødt til at skrive Guldberg til for at bringe ham hans Løfter i Erindring. Men hvilke Følelser bemestrede sig min Siel, da jeg Dagen efter bekom et Brev fra denne fortreflige Ven med den Hielp i, som den anden havde lovet mig, men ikke holdt. Fra November 1783 til April 1784 er den lykkeligste og behageligste i min heele Leve Tiid. I den saae jeg min elskede Iohan tre til fire Gange om Ugen, og ved hver Gang jeg saae ham, opdagede jeg nye Fortræfligheder hos ham, og vort knyttede Venskabs Baand blev draget haardere. Fra den Tiid af har hvert et Øyeblik bragt mig nye Beviiser paa, at Gud har i ham skienket mig Livets høyeste Gode i en øm og sand Ven. Han har lættet mig hver en Bekymring, husvalet mig i min Sygdom, forekommet alle mine Ønsker, forskaffet mig sin Herres Yndest og Naade og forøget hans Gaver. Dersom Naumann var kommen

tilbage, hvorved jeg var bleven vis paa Theater Arbeyde, saa var ved min elskede Bülows Venskab den sidste Deel af mit Liv bleven mig ligesaa sødt og behageligt, som det foregaaende havde været bittert. Jeg havde da, som Søemanden, der efter lang udstanden Storm naaer sit fredelige Paulun, kastet et roeligt Øye paa det oprørte Hav og uden Frygt seet Bølgerne rase. Dette kan jeg vel paa en vis Maade, da jeg er tryg ved Venskabs stærke Diiger, men jeg vilde saa gierne være mig selv noget og ikke kaste alle Byrder paa den kiereste Deel af mig selv.

Her har De de betydeligste Tilfælde af mit Liv; Erindringen af nogle af dem har vædet mit Papiir med Taare, noget er ikke anført, men det veed De, og jeg skriver kun for Dem. Kun en Ven kan finde Behag i at læse det, og dette maae være min Undskyldning, om jeg har været for vidtløftig. Hos den, man elsker, interesserer alt; jeg veed, De elsker mig, og denne Vished udgiør Livets Glæde og Lyksalighed for

Deres

hengivne Dorothea.

Kammerherre Suhm skrev om denne sieldne Pige: (See Suhms samlede Skrifter Kiøb: 1793, 10de D. pag: 37) Iomfru C. D. Biehl besad megen Geist, Munterhed og Hukommelse, vel megen Egenkiærlighed, hvorfor hendes critiske Venner ei kunde raade hende og tilsidst unddroge sig, da hun ei oplæste sine Stykker for dem uden for at roses. Hun var gavmild, havde ei meget, og altid i trængende Omstændigheder. Hendes danske Prosa

er meget god; Borneman lærte hende det mechaniske af Versene. Man satte ei den Pris paa hende, hun fortiente. Hun fandt megen Behag i at oplære unge Fruentimmer i dramatisk Action, og maae Frue Walter takke hende endeel for, at hun deri tog Palmen fra alle andre hos os — saavidt Suhm.

Denne Skribentinde døde i Kiøbenhavn d. 17. Maj 1788 i hendes 57. Aar. — Suhm satte hende følgende Epitaphium:

H. S. E.
Charlotta Dorothea Biehl
Comedia
Danorum
Detouches
Carmine
Sappho.

I H: I: Birchs Billedgallerie for Fruentimmer, Kbhvn. 1793. 8⁰, 1ste D: pag. 163 findes under XXI Udtog af hendes foran staaende egenhændige Levnets Beskrivelse, som hun paa min Fødselsdag glædede mig med.

Hendes Figur var af en sielden liden Vext. Hun var overordentlig feed, som kom vel deraf, at hun ingen Bevægelse giorde sig. I hendes Øyne var megen Ild, hun var stedse munter, skiøndt hun ikke altid havde Aarsag dertil, men hun glemte sine Gienvordigheder og var blid og meget snaksom, naar hendes Venner besøgte hende. Hendes Uvenner bleve ikke skaanede, hverken mundtlig eller skriftlig. Men varmere Ven af sine Venner kiændte jeg ikke. Hendes Hukommelse var næsten mageløs, hun fortalte mig, at da der en Gang i et Vennelaug blev talt derom, vilde man sætte den paa Prøve, man blev enig om at give hende Almanaken, som hun læste tre Gange igiennem og derefter opramsede alle Navnene paa Dagene af hele Aaret i samme Orden, som de følge paa hinanden, uden at tage en Gang fejl. Flere ligesaa forunderlige Prøver aflagde hun paa hendes lykkelige Hukommelse.

Min Silhouette, indfattet i en Pretension, som jeg havde foræret hende, bad hun mig om at maatte følge med hende i Graven, og det skeede.

Hun troede der at hvile i Ro, men ogsaa i den var hun ikke fri for Forfølgelse, thi en Bombe knuste hende i Kisten, da Khvn. blev beleiret af de Engelske.

Hendes varme og trofaste Venskab for mig paaskiønner jeg, og hendes Minde skal stedse være mig kiært og dyrebart.

J. Bülow.

Min Venindes Billede har jeg ladet stikke i Kobber efter et Mignatür Portrait, som hun forærede mig. Desværre! det er ikke meget liigt.

Bw.

EFTERSKRIFT.

Hvorledes Bekendtskabet mellem Johan Bülow og hans Veninde, Charlotte Dorothea Biehl, blev indledet, derom fortæller han selv i sine Livserindringer: »En dejlig Sommermorgen (1771) var jeg gaaet til Rosenborg Have, hvor jeg plejede at opholde mig, førend jeg skulde gaa paa Paraden, og havde udvalgt mig et af de afsides Lysthuse, hvori jeg sad og læste. Paa én Gang fornam jeg, at et vandrende Selskab nærmede sig mit Opholdssted, jeg vilde da straks forlade det, men Jfr. Biehl, som var en af Damerne, kaldte paa mig og sagde: »Nu skal De ikke undgaa mig.« Høflighed bød mig da at bie, og jeg slap da ikke fra hende, førend Paradetiden ikke tillod mig et længere Ophold i Haven.«

Ved sin Bortgang maatte han love at besøge hende snart, det skete ogsaa, »skønt de første Gange ikke ret gerne«. Bekendtskabet kom — som C. D. Biehl siger — ikke med Sommerfuglen til sin Fuldkommenhed paa én Gang, men det vokste langsomt og umærkeligt som Egen.

Bülows trofaste og oprigtige Venskab bevarede hun til sin Død (1788). Hans Billede blev efter hendes Ønske givet hende med i Graven, og i Sanderumgaards Have lod han efter Tidens Skik sætte hende en Mindesten blandt sine andre Venners. »Hendes Venskabs kære Minde«, skrev han mange Aar efter C. D. Biehls Død, »skal følge mig til min Grav«.

Ejendommeligt og smukt var det fortrolige Forhold, der knyttedes mellem den graanende Jomfru og den fattige, kønne, unge Garderofficer, der for Alderens Skyld godt kunde have været hendes Søn. Det nærmere Bekendtskab med hende bragte ham en kærkommen Afveksling fra Officers- og Hoftjenestens Ensformighed. Han var en kundskabssøgende, om

end langtfra nogen dyb Aand; særlig fremtrædende var hans historiske Interesser, der dels har givet sig Udslag i hans Dagbøger, de af ham dannede Samlinger af Aktstykker og Breve til Belysning af Landets Historie og fremfor alt i hans litterære Samarbejde med C. D. Biehl, som har sat Frugt i Fremstillingen af Regeringsskiftet 1784 og dets Forhistorie. Gode Danske i Tale, Skrift og Sind var C. D. Biehl og hendes Ven, og det er ikke deres mindste Ros.

Bülow nærede en ubetinget og berettiget Respekt for denne rastløs kæmpende og utrolig virksomme Kvinde, der stadig drog nye Arbejdsfelter ind til Dyrkning, først det dramatiske Forfatterskab, dernæst Prosafortællingen, og endelig den historiske Fremstilling jævnsides med Oversættelsesarbejder fra fem fremmede Sprog, som hun efterhaanden med beundringsværdig Iver og Ihærdighed tilegnede sig.

Charlotte Dorothea Biehl er uden Sammenligning den mest fremtrædende Forfatterindeskikkelse i Danmark i det 18. Aarhundrede.

Hun skrev ialt 13 Komedier og Syngespil, næsten alle i fem Akter, hvoraf de fleste gik over Scenen og enkelte endog oplevede en Række Opførelser. Destouches og Goldoni var hendes Forbilleder, Personernes Navne er overvejende laant fra Holbergs Skuespil. Tendensen er næsten altid moraliserende og belærende. I et Par enkelte Stykker løser hun sig dog fra Afhængighedsforholdet til sine Mestre. Hovedpersonen i hendes uden Sammenligning bedste Komedie »Den listige Optrækkerske«, er tegnet efter levende Model. I »Den kærlige Mand« skildrede hun en i københavnske Kredse velkendt og let kendelig Dame. »Den forelskede Ven«, hvis Hovedperson er en mere moderne Jakob von Thyboe, opviser en vistnok ny Skikkelse i Lystspillet, nemlig Leonores yngre Søster Lise, der anser sig gammel nok »til ogsaa at have en Kæreste«. Med sit Frisprog og sin Visnæsethed er hun i Slægt med J. L. Heibergs Caroline i »De Uadskillelige«. Ofte viser C. D. Biehl Tilløb til knapt formede, naturlige og mund-

rette Repliker, og hendes Bestræbelser for at holde Sproget rent for Fremmedord maa ubetinget anerkendes.

C. D. Biehl bekæmpede ivrigt Tidens sygelige Hang til Føleri. I en af hendes, iøvrigt gennemgaaende langtrukne og kedsommelige »Moralske Fortællinger« (1781—82, 4 Bind) med Titlen »Den unge Wartwig« spotter hun over en Adelsmand, der danner sig efter Titelhelten i Millers taarepersende, sentimentale Roman Siegwart. Mest Interesse knytter sig dog til Fortællingen »Den Foranderlige«, en gennemført og lav litterær Hævn paa den af hende hadede Theaterchef H. V. v. Warnstedt (se nærmere S. 281). Selv har hun vedkendt, at hun her havde handlet bevidst, og det glædede hende, at hun havde ramt ham føleligt. Dette ytrede sig bl. a. i, at det Bind, i hvilket Fortællingen fandtes, i Modsætning til de andre blev solgt i Hundreder af Eksemplarer, og hun opnaaede derved en litterær Succes. Unægtelig taler dette vigtige Bidrag til Belysningen af hendes Tænkemaade ikke til Gunst for hende.

I den omfangsrige »Brevvexling imellem fortroelige Venner« (1783, 3 Bind), til Dels efter Richardsons og Gellerts Mønstre, drøfter hun bl. a. litterære Spørgsmaal. Goethes »Werther« er Genstand for hendes uforstaaende Kritik, og i et andet Brev tager hun F. L. Stolberg i Forsvar mod den almindelig udbredte Opfattelse, at han i en af sine »Jamben« skulde have persifleret den af hende saa højt værdsatte A. G. Moltke.

Som Oversætterinde af Cervantes' »Don Quixote« (1776—77) og af hans »Lærerige Fortællinger« (1780—81) har C. D. Biehl anerkendte Fortjenester. Støttet til sin Fortrolighed med Holbergs Sprog øste hun ved Oversættelsen af »Don Quixote« i rigt Maal af hans Ordforraad og Vendinger og gav derved sit Arbejde et klassisk Præg, der har sikret hendes Gengivelse af det berømte Digterværk en Plads i Litteraturen. Udgiven paany 1865—69 har hendes Oversættelse endnu ikke funden en Afløser.

Ved Siden af det sidstnævnte Arbejde har C. D. Biehls Virksomhed som historisk Forfatterinde bragt hendes Navn til Nutiden.

Til denne Gerning medbragte C. D. Biehl unægtelig ikke faa paaskønnelsesværdige Egenskaber. En levende Interesse for Fædrelandets Historie, Fremstillingsevne og en udmærket Hukommelse, hvormed hun fæstede til Papiret, hvad troværdige samtidige havde meddelt hende. Endelig ogsaa en umiskendelig Omhu for at skaffe sig et paalideligt Grundlag for sin Fremstilling. Paa Opfordring af Bülow nedskrev hun 1783—84 sine velkendte Historiske Breve om Kongerne Frederik IV, Christian VI, Frederik V og Christian VII. Medens hendes Optegnelser om de to førstnævnte bringer megen løs Tale og vitterlige Urimeligheder til Torvs, indeholder Brevene om Frederik V og Christian VII mange interessante Enkeltheder. For Tidsperioden 1746—72 har Mænd som Livkirurgen Wohlert, Christian VII's Lærer Reverdil o. a. været hendes Hjemmel. Det gælder for hendes historiske Optegnelser, hvad der ogsaa er Tilfældet med andre samtidiges Memoirer, at de sidste Aartiers stadig voksende Fordybelse og Indtrængen i hint Afsnit af vor Historie har ført til en kritisk Prøvelse af deres Paalidelighed. Man tør nu sige, at hine Undersøgelser hyppigst er faldne ud til Fordel for hende, og i mange Tilfælde vil hun vedblive at være den eneste Hjemmel for det fremførte. Til C. D. Biehls Ros skal anføres, at hendes store Personalkundskab saa godt som altid viser sig at være tilforladelig, hvad der kun kan siges om faa Skrifter af den Art. Naar C. P. Paludan-Müller haanligt har afvist hendes historiske Breve som Slotssladdertaskens Anekdotskriveri, maa denne Dom sikkert betegnes som overilet. C. D. Biehls historiske Breve blev efter Originalerne i Bülows Manuskriptsamling i Sorø først udgivne 1865 i Historisk Tidsskrift (3. Række, IV. Bind) af J. H. Bang. De vakte ved deres Fremkomst megen Opsigt og har siden da været flittig benyttede af alle Historikere, der har beskæftiget sig med det Tidsafsnit, Brevene omfatter. I samme Tidsskrift fremkom (3. R., V. Bd., 1867) »Regeringsforandringen den 17de April 1784, fremstillet af C. D. Biehl«, udgivet af Prof. E. Holm efter det paa det kgl.

Bibliothek bevarede Originalmanuskript. Fremstillingen er udarbejdet af C. D. Biehl efter Opfordring af J. Bülow, der jo selv havde en vigtig Del i hin Tildragelse. Med Kronprinsens Billigelse stillede han hende en stor Del Aktstykker til Raadighed og meddelte hende mundtlig en Mængde Træk, da alle Enkeltheder endnu var i frisk Minde. Han gennemlæste hendes Udarbejdelse, forsynede den med Anmærkninger og deler saaledes sammen med sin Veninde Ansvaret og Æren for hin Fremstilling.

C. D. Biehls Breve om Kong Christian VII udkom 1901 i en efter Originalerne revideret Tekst og ledsaget af Anmærkninger, Brevene om Kong Frederik V i indeværende Aar.

C. D. Biehls Selvbiografi, nedskrevet 1787, offentliggøres her for første Gang efter det originale Manuskript, tilhørende Hr. Hofjægermester O. Vind til Bækkeskov. J. Bülow har til Brug ved Affattelsen af C. D. Biehls Biografi i »Billedgallerie for Fruentimmere« (1793) meddelt Præsten H. J. Birch Udtog af Haandskriftet. C. D. Biehls »Levnetsløb« kan gøre Krav paa Opmærksomhed som den eneste hidtil kendte, udførlige Selvbiografi af en dansk og tilmed fremragende Kvinde fra det 18. Aarhundrede.

ANMÆRKNINGER.

7,6. President Brøer. Hans Brøer blev 1705 Hoffurer, 1707 Mundskænk hos Prins Christian, 1711 Præsident i Borgretten og Slotsfoged paa Københavns Slot, † 19. Febr. 1739; g. 13. Febr. 1710 m. Charlotte Dorothea Müller, † 1. Maj 1746, Datter af Infanterikaptajn Arendt M. og Charlotte Amalie, f. v. Peperlow (Fra Arkiv og Museum II, 214). De havde Børnene: Frederik Ludvig, f. 1709 (se nedenfor); Carl, dbt. 28. Marts 1712, † 15. Marts 1729; Sophie Hedevig, dbt. 16. Juli 1713 (C. D. Biehls Moder); Christian, dbt. 1. Marts 1715, † 1767; Louise, dbt. 1 Sept. 1717, † lille; Charlotte Amalie, dbt. 17. Febr. 1719, † lille; Charlotte Amalie, dbt. 17. Febr. 1720, † 1737. — 4 f. n. Mine Forældre. Christian Æmilius Biehl (Søn af Handelsmand, Vinhandler og Theskænker Claus Biehl og Margrethe Dorothea Jungvoss), f. 12. Sept. 1708, fra 1754 Sekretær ved det Kgl. Akademi samt Inspektør ved Charlottenborg Slot, † 29. Marts 1777, gift 18. Jan. 1730 med Sophie Hedevig Brøer (f. 15. Juli 1713, † 13. Okt. 1762). Hans Portræt, malet af Pilo, findes endnu paa Akademiet, gengivet i E. F. S. Lund: Danske malede Portræter, V, 19, og viser en Mand af usædvanlig Fedme i Ansigtet, hvilken Datteren synes at have arvet baade efter Faderen og Morfaderen. Hans Træk, der er ret frastødende, minder om Datterens. Biehl boede vistnok i den nordlige Fløjs Vestende ud mod Kongens Nytorv og Nyhavn, hvor der tidligere fandtes en særlig Indgang. Fra Vinduerne i Gaardens Hjørne kunde C. D. Biehl iagttage alle ind- og udpasserende (P. Johansen: Det Kgl. Akademi for de skønne Kunster 1800—1904, Kbh. 1904, 409).

9,17. naskende. Efter det tyske naschen, slikke.

10,9. opdagede (transitivt): aabenbarede.

11,18. min ældste Oncle. Frederik Ludvig Brøer, dbt. 24. Nov. 1709, 1743 Sekretær i Politi- og Kommercekollegiet, 1746 Kancelliraad, 1771 Sekretær i Hof- og Stadsretten, † 1781, g. 1. G. 21. Maj 1743 m. Ingeborg Augusta Kreyer, † 1744 (Datter af Justitsraad Lorentz K.); 2. G. 9. Nov. Nov. 1746 m. Charlotte Elisabeth Bøefcke, f. 1727, † 1782 (Pershist. Tidsskr. 2. R. IV, 8).

12,2. Vedhaugen. Vedhaven laa nedenfor Proviantgaarden og Proviantbageriet helt ud til Havnen.

15,9 f. n. Staldmester Bülows Fader. Hans Henrik v. Bülow (1733—89), Gehejmeraad, Kammerherre og Staldmester, var Søn af Engelke v. Bülow, f. 24. Jan. 1691, blev 1695 Fændrik i Livgarden til Fods, 1697 Sekondltnt., Kammerjunker, 1702 Major i Bataillonen Württemberg-Oels, afsk. 1710, 1721 Hofmarskal hos Prins Carl, 1729 hos Prinsesse Sophie Hedevig, 1730 Amtmand i Tryggevalde, Assessor i Højesteret. Om hans Død er indtegnet følgende Notits i Gundersløv Kirkebog: 1740, d. 18. Oct., begravet i Gundersløv Kirke Engelchen von Bülou, Ridder af Dannebrog, for hen Marschall ved sal. Prince Carls Hof og Amtmand ofver Trygevelde Amt; var kommen fra Wemmeltoft (hvor hand boede) for at besøge Ober Cammer-Herre Carl Adolph von Plessen paa Gundersløfholm, hvor hand blef syg d. 5. Oct.; d. 8. dito loed Sygdommen sig kiende, at det var Smaakopper, blef og samme Dag bereedt. Smaakopperne kom nok jo mere og mere ud, men til Bedring loed det sig icke tegne, og laae saaledis i al Stilhed og Taalmodighed, indtil det behagede Gud ved en sal. Død at bortkalde ham d. 15. Oct. om Afftenen Klocken omtrent 10, gammel omtrent 48 Aar. Hans Frue var imidlertid paa Vemmetoft, hvor og nogle af den salige Herris Børn paa samme Tid af Smaakopper vare sengeliggende.

18,4 f. n. Peperlow. Gustav Vilhelm Peperlow blev 1706 Kadet, 1711 Sekondltnt., 1714 Premierltnt., 1719 Kaptltnt., 1735 Kommandørkaptajn, † 1742, Søn af Johan Albrecht P., † 1705, og Else Margrethe Bille (1668—1710) til Ourupgaard.

19,9. Miles. Frederik Miles, ansat 1741 i Krigskancelliet, 1742—43 Auditør ved Landkadetkompagniet, herefter til 1747 Gehejmesekretær hos Hertugen af Württemberg-Oels, 1762 Auditør ved Husarregimentet, 1765 ved den kombinerede Livgarde, 1772 Regimentskvartermester ved møenske hvervede Inf. Reg., Krigsraad, † 10. Maj 1782.

25,2. Judikier. Elisabeth Lucie Kreyer, f. 8. Juni 1708 i Kbhvn., † 1. Juni 1778 (Datter af Assessor i Højesteret, Justitsraad Lorentz Kreyer og Sara Sohl), g. 11. Juni 1731 m. Kommandørkaptajn Nicolai Peter Judicher, f. 21. Okt. 1705, † 15. (18.) Marts 1748. — Fru Judicher byggede o. 1755 Skovlyst ved Gjelshus, som hun 1776 solgte til Skuespiller Adam Gottlob Gielstrup (Data efter Kisteplader i Holmens Kap. Hofmann: Fundationer VII. Skøde- og Panteprotk. i Landsark.).

29,1. Ramshart. Peder Ramshart, dbt. 1. Apr. 1723 i Holmens Kirke (Søn af en Premierltnt. i Søetaten), 1740 Kadet, 1746 Se-

kondltnt., permitteret Jan. 1748 paa en Rejse til Holland, 1752 Premierltnt., 1755 Kaptajnltnt., † 1. Aug. 1756. Han ægtede 1755 Maria Christiana Rothe (Mil. Enkekasse 1915).

36,18. Felix Osten. Frederik Felix v. der Osten (1709—62), den Gang Kaptajn i Livgarden til Fods, senest Oberst ved sjællandske nationale Inf. Reg. (L. Bobé: Efterladte Pap. fra den Reventlowske Familiekreds VII, 527).

37,15. La paysanne parvenue. Le paysan parvenu, 1735, Roman af Pierre Charlet de Chamblain de Marivaux (1688—1763), Forfatter af Romaner og Skuespil.

40,7 f. n. Ellebracht. Carl Henrik v. Ellebracht (Ellebrecht), f. 1730, 1749 Sekondltnt. i lollandske hvervede Inf. Reg., 1762 Fløjadj. hos Kongen, 1766 Kapt. i Livgarden, 1768 Generaladjutant hos Kongen, 1773 Kommandør for 2. sjæll. nat. Bat., 1779 Oberstltnt., 1789 kar. Oberst, † s. A. (J. C. W. Hirsch: Danske og norske Officerer 1648—1814, Kgl. Bibl.).

41,8 f. n. Wolert. Hans Friederich Wohlert, f. 29. Sept. 1703 i Kiel, 1739 Regimentsfeltskær ved Hestgarden, 1747 Hofkirurg (afgaaet 1767), i hvilken Stilling det faldt i hans Lod at foretage den yderst vanskelige Operation paa Dronning Louise i hendes dødelige Sygdom (indeklemt Navlebrok i Svangerskab). Han nød stor Anseelse som Læge og Menneske. Død 18. Nov. 1779. Hans Data efter Livrentesocietetets Inskriptionsprot., C. D. Biehls Breve om Kong Christian VII., 185. Han var ikke ugift, som angivet i Biogr. Lex. Ansøgning fra hans Enke Mette Christine Fabritius om Pension, dat. Slesvig 28. Febr. 1781 (Postkassen, Pensioner Rentekammeret 1776—86). Han blev gift i Kbhvn. 1740, men da Nikolaj Kirkes Bøger er brændte, har man ikke tidligere kendt hendes Navn. Et Portræt af Wohlert ejes af Frk. Ida Rottbøll, hvis Bedstemoder var en Broderdatter af Wohlert.

42,11. overalt = overhovedet.

45,5. Fratzer, af det tyske Fratzen, Grimasser, Narrestreger, Fjanterier. — 7 f. n. forbed: bed i mig (verbeissen). — 2 f. n. Triset, d. e. Tré-sept, Triset, et Kortspil.

46,6. desoeuvert, af désoeuvrer, sætte fra Forretningerne. — 7. Frøken Bøfcke. Sara Maria Bøfecke, f. 1726, † 1762, Datter af Landsdommer, Assessor i Hofretten Conrad B. og Magdalene Kreyer (hvis Søster var gift med C. D. Biehls Morbroder). — 8. Laurvig. Christian Conrad Greve Danneskjold-Laurvigen (1723—83), blev 1746 Kommandør, 1755 Kontreadmiral, 1758 Viceadmiral, 1767 Admiral, Overkrigssekretær og Deputeret i General-Krigskommissariatet, afsk. 1770 (18. Sept.) og levede derefter til sin Død paa

sit Grevskab i Norge. Han blev 1743 gift med Dorothea Sophie v. Holstein. Hans glimrende Løbebane var ikke fortjent, og han efterlod sig et mindre hæderligt Eftermæle som en udsvævende Person og slet Husholder. — 8 f. n. Risbrigts. Vistnok Kommandør i Søetaten Volquard Riisbrigh (1719—91), g. m. Christiane Sophie f. Andresen, næppe Børge Riisbrigh (1731--1809), fra 1760 Dekan paa Klosteret og fra 1767 Professor i Logik og Metafysik ved Universitetet. Denne døde ugift.

48,1. Bornemann. Vilhelm Bornemann (1731—1801), fra 1753 Avditør, 1763 Præsident i Inkvisitionskommissionen og Generalavditør, 1766 Viceraadmand i Kbhvn. og Meddirektør ved de danske Skuespil. 1771—72 var han Politidirektør, blev 1774 virkelig Generalavditør, senere Konferensraad. Han havde megen Interesse for Theatret og oversatte bl. a. Corneilles Polyeuctes Martyr paa danske Vers (Kbh. 1763).

49,1. Destouches. Philippe Néricault Destouches (1680—1754), fransk Lystspilforfatter, i den halvt komisk, halvt rørende Genre. Blandt hans mange Lystspil er bekendte Le philosophe marié (1727), Le glorieux (1732) og L'amour usé (1742).

50,12 f. n. Gresset. Jean Baptiste Louis Gresset (1709—77), fransk Digter, særlig bekendt ved sit satiriske Digt »Vert-Vert« (1734) og Komedien »Le méchant« (1747).

51,17. L'homme singulier, »Det besynderlige Menneske«, opførtes første Gang 18. Juni 1762 (Overskou II, 268).

52,4 f. n. Le poète campagnard, »Landsbypoeten«, blev først spillet 13. Okt. 1762. — Luxdorph. Bolle Willum Luxdorph, f. 1716, blev 1744 Assessor i Højesteret, 1749 Generalprokurør, 1773 Deputeret i Kancelliet. Ved sin fremragende sociale Stilling, sin mangesidige Viden og varme Kærlighed til Videnskaben udøvede han i lang Tid en stor Indflydelse som litterær Smagsdommer. Hans eget Forfatterskab spiller ikke nogen stor Rolle.

52,1 f. n. Bartholin. Caspar Christoffer Bartholin (1700—65), Justitiarius i Højesteret, Konferensraad.

53,13. Reverdil. Elie Salomon François R. (1732—1808), Schweitzer af Fødsel, først Lærer i Fransk og Mathematik ved Kunstakademiet, fra 1760 Lærer hos Kronprins Christian, fra 1766 Kongens Forelæser og Kabinetssekretær, afsk. Okt. 1767, atter indkaldt 1771 for at være Kongen til Selskab, forlod Landet ved Struensees Fald. Hans Memoirer er en vigtig Kilde til Tidsperiodens Historie. — Soliman den anden. Soliman den Anden, Comoedie udi 5 Acter. Oversat af det Franske efter Herr Favarts Soliman Second, Sorøe 1763. Den anonyme Forfatter af Fortalen meddeler i samme,

at »Oversættelsen er af et Fruentimmer«. Stykket gik i C. D. Biehls Oversættelse første Gang over Scenen 8. Okt. 1770 til Musik af Sarti, i hvilket Caroline Halle (Walter) som Roxelane gjorde stor Lykke (Overskou II, 440). 1776, 16. April, genoptoges den paa Repertoiret, i Følge Plakaten »med Arier og Chor, componerede af Hr. Secretair Walter.« Soliman spilledes da af Rose, Roxelane af Mad. Walter; 30. Dec. s. A. opførtes den atter med Musik af Sarti. — 18. Gesner. Salomon Gessner (1730—88) fra Zürich, Idyldigter; hans Epos »Der Tod Abels« udkom 1758. — 20. Philibert. Claude Philibert (1711—84), fra Genf, Boghandler, boende paa Kongens Nytorv, en intelligent og foretagsom Mand, fra hvis Forlag der udgik et betydeligt Antal typografisk smukt udstyrede Værker (D. L. Clément: Notice sur l'Église réformée française de Copenhague, 1870, 53). — 1 f. n. Bornemanns Kone. B. blev 1762 gift med Thalia Storm († 1779), Datter af Toldskriver Anker S.

54,9. Colardeau's Caliste, en Omarbejdelse af Rowes »The fair penitent«, opførtes 20. Febr. 1764 (Overskou II, 329). Caliste. En Tragoedie i fem Acter. Oversat i Danske Vers af det Franske Sprog, efter Hr. Colardeaus Original. Kbh. 1765. Fortale af C. E. A. Bøttger. — 10 f. n. Augustin. Johan Samuel Augustin (1715—85), Holstener, studerede i Tyskland, blev 1750 ansat ved Krigskancelliet i Kbhvn., 1757 1. Sekretær, tillige astronomisk Forfatter, Medlem af Videnskabernes Selskab, 1785 Etatsraad. — 7 f. n. Hielmstierne. Henrik Henriksen, f. 1715, blev 1736 Cand. theol., 1738 Sekretær og 1750 Assessor i danske Kancelli, adlet 1747 med Navnet Hjelmstjerne, 1776 Justitiarius i Højesteret, 1777 Gehejmeraad. Han er mest bekendt som Bogelsker. — 5 f. n. »Selskabet til Forfremmelse af de skjønne Videnskaber og til Smagens Udbredelse« stiftedes 1759 (F. Rønning, Rationalismens Tidsalder I, 94). — 4 f. n. Sneedorff. Jens Schielderup Sneedorff (1724—64), fra 1751 Prof. jur. et polit. i Sorø, Udgiver af »Den patriotiske Tilskuer« (1761—63). Jvfr. Efterl. Pap. fra den Reventlowske Kreds III, 101. — 1 f. n. Thomas. Antoine Léonard Thomas (1732—85), Historiograf ved de kgl. Bygninger under Ludvig XVI., skrev en Række for deres rhetoriske Kunst berømte Lovtaler, deriblandt Éloge de René Duguay Trouin, Paris 1761, paa dansk i Forsøg i de skiønne og nyttige Videnskaber 1764, I, 2. St. 99 ff.

55,6. Sully Lovtale. Éloge de Maximilien de Béthune, duc de Sully, 1763. C. D. Biehls Oversættelse har Titlen: Lovtale over Maximilian de Bethune, Hertug af Sully. Oversat af det Franske. Kbh. 1764. Fortale, dat. Kbhvn. 12. Dec. 1764, undertegnet: Forlæggeren (d. e. Hofbogtrykker Nicolaus Møller).

57,15. Gouverneuren. Grev Conrad Vilhelm Ahlefeldt.

58,5 f. n. Goldonis »Den kærlige Kone« opførtes herhjemme første Gang 10. Dec. 1760 (Overskou II, 240).

61,9 f. n. Horn. Frederik Horn, f. 1708, 1739 Højesteretsadvokat, 1750 Medlem af Theaterdirektionen, 1761 Politimester i Kbhvn., 1771 Justitiarius i Hof- og Stadsretten, Konferensraad, † 1781. Han var tillige Forfatter og skrev Satirer efter Holbergs Forbillede.

62,10. »Den kærlige Mand« opførtes syv Gange i Træk med stort Bifald (Danske Mag. 5. R. V, 236. Lærde Tid. 1765, Nr. 1 ff. P. Hansen, Den danske Skueplads I, 259 ff.).

63,8. Carstens. Adolph Gotthard Carstens (1713—95) blev 1738 Sekretær i Tyske Kancelli, 1761 Etatsraad og 1768 Konferensraad. 1771 blev han Overprokurør for Hertugdømmet Slesvig og de kgl. tyske Provinser, 1780 Direktør i tyske Kancelli, 1772—77 var han Medlem af Theaterdirektionen. Han er hæderlig bekendt som Embedsmand, Dyrker og Beskytter af Kunst og Videnskab og var tillige en ualmindelig tiltalende Personlighed.

64,2. Mølmann. Bernhard Møllmann (1702—78), 1748 Bibliothekar ved det Kgl. Bibliothek, Holbergs Efterfølger som Professor i Historie og Geografi; uproduktiv som lærd og temmelig uduelig som Embedsmand.

65,14. Haarkløveren opførtes 16. Jan. 1764 (Overskou II, 322). — 1 f. n. Den listige Optrækkerske gik første Gang 16. Okt. 1765 (ib. 335).

66,1. Den forelskede Ven opførtes 27. Okt. 1765. — 3. Den kierlige Daatter blev givet 18. Jan. 1768 (Overskou II, 390). — 10. fisle: bagvaske, føre Sladder.

67,2. Træskov. Michael Treschow, f. 1741, blev 1764 Cand. jur., 1771 Assessor i Højesteret, 1776—78 Medlem af Direktionen for det Kgl. Theater, 1784 Konferensraad, 1800 Amtmand i Roskilde Amt, adlet 1812, † 1816, Forstander for det Kgl. Danske Selskab for Fædrenelandets Historie og Sprog. Hans Farbroder, hvis Bogauktion her omtales, var Præsten Gerhard Treschow (1703—65), Sognepræst ved Trinitatis Kirke, Forfatter af Værket »Danske Jubellærere« (1753).

69,2 f. n. Major Møller. Sikkert Peter Georg Müller (f. 1702), 1759 Major i Artilleriet i Rendsborg, hvor han ved en Granatsprængning viste sin Snarraadighed og Styrke, var afgaaet 1764. Havde i 2. Ægteskab 14 Børn, giftede sig 1762 3. Gang.

70,9. Saly. Jacques François Joseph Saly (1717—76), Professor og Medlem af det kgl. Akademi i Paris, havde udført Ludvig XV.s Statue til sin Fødeby Valenciennes, da han 1753 indkaldtes

til Kbhvn. for at modellere Kong Frederik V.s Rytterstatue, som Asiatisk Kompagni bekostede rejst paa Amalienborg. Han fik anvist Bolig paa Charlottenborg og blev 1754 Direktør for Kunstakademiet. — 11. Ambassadeur. Fransk Ambassadør i Kbhvn. 1753—66 var Jean François Ogier (Hist. Arkiv 1879, I, 321—41). — 4 f. n. De fremmede Officierer. Tjeneren Henrich fortæller Pernille i »Den forelskede Ven« (IV, 3), at hans Herre Hr. v. Pralendorfs Navn »var en Skræk og Rædsel for Fjenden, og alle Generalerne viste stor Agt for ham«. »Dette fortrød de indfødte Officerer paa, at da de ikke torde vove sig til at komme ham nær, saa søgte de at sværte ham hjemme. De skrev her ind, at han havde forladt sine Folk og søgt at redde sig ved Flugten.« Herefter maa »fremmede« i Teksten være en Distraktionsfejl for »indfødte«.

71,4. Marchal Broglie. Victor François Hertug af Broglie, Marskal af Frankrig (1718—1804). — 1 f. n. Fabelen. Jacob Christian Bie: Originale Danske Moralske Fabler I, Kbh. 1767, S. 80 ff. Den lærde Gaas.

74,12. Ræder. Vilhelm Ludvig v. Rheder (1703—82), Direktør i Generalpostamtet og Konferensraad (Fra Arkiv og Museum II, 213). — 18. Frederik V.s Rytterstatue blev opstillet 16. Aug. 1768 (C. Bruun: Kjøbenhavn, III, 251 ff.). — 22. Gor. For at støbe Statuen i Bronce indkaldtes 1757 Broncestøberen Pierre Gor (ib. 257).

75,8. Nielsen. Georg Nielsen (1710—97) 1746 Pagehovmester, 1755 Lærer for Kronprins Christian, 1766 Kabinetssekretær og Kabinetskasserer hos Dronning Caroline Mathilde, samt Kasserer ved Chatolkassen og Bibliothekar ved det kgl. Haandbibliothek.

77,4. C. D. Biehls Ansøgning om Pension er trykt i Pers.hist. Tidsskr. 5. R. VI, 97 f. Generalpostdirektionen indstillede Begæringen til Kongens Godtbefindende. Ved kgl. Resolution af 22. Apr. 1769 bevilgedes hende en aarlig Pension af 150 Rdlr., der dog først skulde tage sin Begyndelse, naar de allerede bevilgede Pensioner var naaede til Hævning. — 14. Holmskiold. Johan Theodor Holmskjold (1731—93), først Professor i Medicin og Naturhistorie i Sorø, senere Generalpostdirektør, Kabinetssekretær og Hofchef hos Enkedronning Juliane Marie, Gehejmeraad. Som Botaniker er han fortjent ved sit Værk over Svampe. — 19. Cesar. Julius Cæsars Hustru Cornelia Cinnas Datter (Svetonius I). — 5 f. n. Om Frihed og Eiendom, et Prisdigt, optaget i de skønne Videnskabers Selskabs Skrifter, Kbh. 1772, 10. Stykke.

78,17. Min Broder. Carl Biehl, f. 1732, blev 1757 Fændrik i holst. hvervede Inf. Reg., 1760 Sekondltnt. i Husarregimentet, 1767

Premierltnt., 1768 til sjæll. Inf. Reg., 1783 Kompagnichef, afsk. 1785 med 300 Rdlr. Pension, 1801 Major og Kommandør for 7. Bat. af fyenske Landeværns Reg., afsk. 1808, † 9. Aug. 1819, gift 1785 m. Christiane Sophie Hildermann, † 24. Sept. 1801, 57 Aar gl., Datter af Justitsraad og Bogholder i Partikulærkontoret Stephan Gotfred Hildermann.

79,12. Den prøvede Troskab. Theaterplakat (i Udgiverens Eje): Mandagen den 31. Jan. 1774 | aabnes igien | Den Kongelige Danske Skueplads | Ved Hans Kongelige Majestets Ankomst. | og i Anledning af | Høyst-Sammes Høytiidelige Fødsels-Dag | med | Den prøvede Troeskab, | Et Nyt Synge-Spil, i 3 Acter, af Jfr. Biehl, | hvortil Musiquen er sadt nye. | — Personerne: | Wolder, Hr. Suhm. | Lene, Jfr. Halle. | Haldan, Hr. Schwartz. | Signe, Jfr. Morel. | Uller, Hr. Lange. | Kuætter, Hr. Musted. | Herthe, Jfr. Winter. | En Skyts Engel, Hr. Urberg. | Elskovs Gud, lille Obel. | . — Med tilhørende Entreer | Componeret af Hr. Bark. — Jvfr. om Opførelsen Overskou III, 47. — 4 f. n. Du Tellie. Mad. Mimi Dutillet, født Prin, gift med den franske Skuespiller Dutillet, blev engageret 1768 med 1000 Rdlr. Gage; hendes Mimik, Ynde og Elskværdighed skaffede hende under sit Ophold her (indtil 1783) Tilnavn af »den uforlignelige« (Overskou II, 384, 99; III, 267 ff.).

80,4. Warnstedt. Theaterchefen Hans Vilhelm v. Warnstedt 1743—1817), om hvem se Efterskriften.

81,11. Metzburg. Frantz Leopold Friherre von Metzburg (1746—89), fra 1774 Chargé d'affaires i Kbhvn., hvor han udgav en Oversættelse af Bianchis nedennævnte Værk, død som kejserlig Administrator af Konsulatet i Jassy. — Delitala. Kopier af Breve fra Delítalá, daterede Escorial Nov. 1776, i hvilke han erklærer sig ude af Stand til at indfri de af ham i Kbhvn. til Ernst Schimmelmann udstedte Veksler (Arkivet paa Lindenborg). Chr. Stolberg kalder ham (Dec. 1775) »der pestiferirte Delitala« (Efterl. Pap. fra den Reventlowske Kreds VIII, 157). Biehls Oversættelse af Don Quixote med Titlen: Den sindrige Herremands Don Quixote af Mancha Levnet og Bedrifter, forfattet af Miguel de Saavedra. Oversat efter det i Amsterdam og Leipzig 1755 udgivne Spanske Oplag af Charlotta Dorothea Biehl. (I—IV, 1776—77). Tilegnet Monsieur Emanuel Delitala. Fortalen dateret Copenhague ce 22 juillet 1776. — 13. Bianci. Abbate Isidoro Bianchi fra Cremona (1733—1807), Historiker og Arkæolog, forsøgte sig som Forfatter i alle Videnskaber, Calmaldolenser i Avellana, senere Lærer ved det ærkebiskoppelige Kollegium i Monreale paa Sicilien. Han fulgte 1774 med den neapolitanske Gesandt Prins Raffadale som dennes Privat-

sekretær til Kbhvn., hvor han udgav Meditazioni sù varj punti di felicità pubblica e privata, Copenhague, 1775, oversat af C. D. Biehl: Betragtninger over adskellige Puncter af den almindelige og private Lyksalighed. Kbhvn. 1774(!). Oversættelsen er tilegnet Til Herr Hans Friderich Wolert. Med Tillæg: Belønningerne, der tilkomme dydige Indbyggere, Kbhvn. 1775. I Bianchis Sullo stato delle scienze e belle arti in Danimarca dopo la metà del secolo XVIII, Cremona 1808, omtales C. D. Biehl S. 89.

82,5. Berger. Johan Just v. Berger (1723—91), Livmedikus, Konferensraad, se bl. a. Efterl. Pap. fra den Reventlowske Familiekreds III, 61 ff.

83,9. Laurent. Pierre Laurent d. æ., f. o. 1729, indkaldt o. 1752 fra Paris og ansat som Hofdansemester, † 1807 i Paris (C. D. Biehls Breve om Kong Christian VII, 186 f. Efterl. Pap. fra den Reventlowske Familiekreds VII, 470). — Ved Kabinetsordre af 30. Apr. 1777 fik Laurent, hvem Kongen for lang Tid siden havde givet Løfte paa Slotsforvaltertjenesten, Bolig i det mellem Charlottenborg Slot og Gjethuset beliggende lille Hus, der i den Anledning skulde istandsættes i Løbet af Sommeren, medens Tjenesten overlodes til Kancelliraad Høyer. Ifølge Kabinetsbefaling af 21. Aug. s. A. bestemtes det, at Huset, »der vanzirer Pladsen«, skulde nedrives inden 1. Okt., »indtil hvilken Tid den afdøde Slotsforvalters Dotter deri tillades at blive boende«. Samtidig anvistes Laurent 200 Rdlr. aarlig i Huslejegodtgørelse. Charlottenborg Slotshave, som Statsminister, Admiral Rømeling havde forpagtet i Tidsrummet Juni 1774—1782, blev ifølge Skrivelse fra Danske Kancelli af 6. Sept. 1777 til Rentekammeret anvist Kbhvns. Universitet til Indretning af den ny botaniske Have (Rentekammerets Rel. og Res. Prot. 1777, Nr. 58; 1778, Nr. 22 og 29). Det 30. Dec. 1777 affattede Inventar over Sidebygningerne til Charlottenborgs Slot og dets Have indeholder adskillige interessante Enkeltheder. Ud til Nyhavn laa Gartnerens Hus, 39¼ Alen lang Grundmur og 8 Alen dyb, i 6 Fag og en Etage høj. Indgangen var fra Nyhavn; videre et Materialhus, 32 Alen lang, 8 Alen bred, 2 Etager høj. Slottets Have var indhegnet af et 210 Alen langt Plankeværk; i Haven en Park, »klædt med Stolper og Planker, samt en Trætrappe med 6 Trin, ved samme et Bassin af tilhugne Kampesten, hvorpaa en Løve af Bly; en anden Park (50 Alen lang), beklædt med Pæle og Planker samt Nedgang af 3 Trapper, hver med 3 Trin, saa og en Blyfigur paa et Postament af Træ« (Kgl. Res., Kbhvns. Civiletats Kontor). Ifølge Mandtallet 1762 i Anledning af Ekstraskatten boede paa Charlottenborg: Christian Ærnilius Biehl, Datteren Charlotta Dorothea og Sønnen

Carl (f. 22. Juli 1732), Ltnt., samt hans Datters Pige, en Stuepige, en Kokkepige og en Tjener. — Pellegrino Gaggiotti, Kgl. Hofsanger. — »Journet, Sculpteur de la Statue Equestre du Roi, ma femme Françoise Journet, mon fils Jacop, agé d'un an«. — »Jacques Saly, Directeur, François Saly, mon Père, Rosalie Saly, ma Soeur.« — »Beauvallet, Mouleur pour la statue equestre, feme de Beauvallet; Charlotte Beauvallet, agé de 10 ans et trois mois, Nicolas Beauvallet, agé de 6 ans et demy, Terese Beauvallet, agé de 4 ans.« — »Elie Salomon Reverdil, Professor; Samuel von Kirchberg, Kgl. Dän. Legations Rath.« — Peder Ascanius Helt, Hist. nat. Professor. — »Gerhard Morell, adj. Kunst-Kammer-Verwalter, Maria Elisabeth Morell, dessen Ehe Frau.« — »Carl Gustav Pilo, Professeur veid Maler Accademiet och Hoff Skildrer; Hustru Charlotte Amalia Dimar; Christian Sparkier, Copiist; Christian Almer, Lerling; Herman Kofot, Lerling.« — »Nicolas Henry Jardin, Intendant des Batiments du Roy, etc.; Marguerite Brochard, Gouvernante; Dominique Remy, Soldat.« — »Joh: Mart: Preisler, Kgl. Hof Graveur u. Professor, eine Tochter Johanna Charlotta Sophia, von 8 Jahren; u. 2 Söhne Joachim Daniel, bey nahe 7 Jahr, u. Johan Georg von 6 Jahren. Mein Schwager, ein gebohrner Mecklenburger Joh: Georg Schuckmann, vorm. Secretaire bey dem teutschen Contoir der Hanse-Städte zu Bergen in Norwegen; Informator L. E. Michaelsen, des heil. Predigeramts zu Lüneburg Kandidat.«

83,14. Høyer. Cornelius Høyer (1741—1804), Miniaturmaler, Professor. — 20. Mejorada. Spansk Gesandt i 1777 var Pedro de Souza Marquis de Mejorada.

84,5. Morels Enke. Gerhard Heinrich Mathias Morell (1710—71), Maler, Kunsthandler og 1765 Kunstkammerforvalter, boede paa Charlottenborg, gift med Marie Elisabeth Deroden (1707—72) fra Hamborg.

85,12. Godske Moltke. Joachim Godske Greve Moltke (1746—1818), Søn af A. G. Moltke, 1772 Dep. i Finanskollegiet og 1773 1. Dep. i Generaltoldkammeret, 1776 Chef for Finansadministrationen, 1781—84 Statsminister, 1813 Finansminister. — 15. Harsdorff. Caspar Frederik Harsdorff (1735—99), 1766 Professor ved Akademiet, 1770 kgl. Hofbygmester. — 3 f. n. Bredal. Niels Krog Bredal (1733—78), fra 1771 Direktør for det Kgl. Theater. Hans bekendte Syngestykke »Tronfølgen i Sidon« blev ved dets Opførelse (25. Nov. 1771) Anledning til et heftigt Slagsmaal mellem Officerer og Studenter.

86,11. Wessel. J. H. Wessels uopførte fantastiske Komedie »Anno 7603« (1785), en Satire paa Kvindeemancipationen. — 1 f. n.

Wessel ansattes 1779, 27. Dec., som Theateroversætter paa samme Vilkaar som Student A. G. Thoroup, der intet havde ydet og som oversatte slet (J. H. Wessels Samlede Digte, ved I. Levin, 1878, XCIV). — 17. Linde. Gabriel Linde, Kasserer ved Partikulærkammeret.

87,6 f. n. Cervantes. Oversættelsens Titel lyder: Lærerige Fortællinger af Miguel de Cervantes Saavedra. Oversat af det Spanske efter det i Haag 1739 udgivne Oplag af Charlotta Dorothea Biehl, 1—2, 1780—81.

88,3. Grev Holst. Christian Frederik Greve Holstein (1735—99), Direktør i Generalpostamtet, 1766 Overhofmester hos Dronning Caroline Mathilde, 1772 Overhofmarskal, 1780 Overjægermester. 1763 tiltraadte han Besiddelsen af Grevskabet Ledreborg. I Aarene 1778—80 var han Medlem af Overtilsynskommissionen ved det Kgl. Theater samt af den bestandige Direktion (G. Kringelbach: Civile Direktioner og Kommissioner, 1899, 91 f.). — Schack. Engel Carl Ernst v. Schack (1750—1811), 1780—84 Overhofmarskal, ligeledes Medlem af den førnævnte Kommission og Direktion. — 7. Zoëga. Johan Zoëga (1742—88), 1779 Kommitteret og 1784 Deputeret i Finanskollegiet. — 9. Møller. Nikolaus Møller, Hofbogtrykker.

89, 1 f. n. Jacobi. Christian Frederik Jacobi (1739—1810), fra 1772 Lektor hos Christian VII. og Assessor i Højesteret, Medlem af den ovennævnte Overtilsynskommission ved Theatret, havde levende dramatiske Interesser og skrev selv Komedier.

90,6. Eichsted. Hans Henrik v. Eickstedt (1715—1801), General, Kommandant i Kbhvn. og Statsminister, bekendt fra sin Deltagelse i Katastrofen 17. Jan. 1772, havde 1772—84 en fremtrædende Indflydelse som Medlem af Overdirektionen for Theatret.

91,10 f. n. Drage Dukke. Trylledukke, der kan drage Penge og Held til sig. Ordet kendes bedst fra Titlen paa Enevold de Falsens Syngespil Dragedukken (1797).

94, 1 f. n. Naumann. Johan Gottlieb Naumann (1741—1801), fra Sachsen, Komponist, opholdt sig 1785—86 i Kbhvn. for at omordne det kgl. Kapel.

96, 4. Walter. Caroline Frederikke Walter, f. Halle (1755—1826), den bekendte Skuespillerinde.

TIL EFTERSKRIFTEN.

Side 98, Linje 4. Jvfr. Johan Bülows Selvbiografi, udg. af Aage Friis i Dansk Tidsskrift 1899, 406 ff., 474 ff. S. 485 angiver J. Bülow 1773 som Tidspunktet for sit første Møde med C. D. Biehl. Iøvrigt henvises til Indledningen til min Udgave af C. D. Biehls Breve om Kong Christian VII.

99,15. Jvfr. F. Rønning, Rationalismens Tidsalder I, 103, 240 ff.; II, 271, 76, 341, 59 f., 64 f., 90. — 8 f. n. en velkiendt Dame. Jvfr. Pers.hist. Tidsskr. 3. R. V, 65. Vistnok Charlotte Amalie Friis, g. m. Generalkrigskommissær Conrad Daniel Wodroff (1725—99), om hvem se Dansk Biografisk Lexikon XIX, 127.

100,11. Blandt samtidige, der i Don Varino, Hovedpersonen i C. D. Biehls Fortælling »Den falske Ven eller hertil og ikke længer« (Moralske Fortællinger II, 1781, 75 ff.) genkendte H. V. v. Warnstedt, kan nævnes Komponisten Poul Rasmussen (Pers.hist. Tidsskr. 3. R. V, 65). At Ligheden var let at finde, skal det følgende vise. Warnstedts Fader, Kaptajn ved Bergenhusiske Regiment, var ganske forgældet og kom 1755 fra Norge til Kbhvn. for at søge Forfremmelse. En Morgenstund fandtes hans Lig drivende i Frederiksholms Kanal. Enken levede »i yderste Armod og Elendighed« i Stubbekøbing (Efterl. Pap. fra den Reventlowske Familiekreds IV. 286). Uden Tvivl var det Næringssorg, der drev ham i Døden, og hans sørgelige Endeligt vakte megen Opsigt. Hos C. D. Biehl hedder det, at Don Varinos Fader, af tysk adelig Slægt, kom fra Recanati til Rom for i sine trængende Omstændigheder at søge en Befordring. »Den ulykkelige Mand blev en Morgen funden død i Tiberen, uden at man erfarede Aarsagen til denne Ulykke. Enken sad tilbage, hjælpeløs og forladt, med fire uopdragne og umyndige Børn.« Sønnen Don Varino vokser til, medens hans mange slette Egenskaber stadig udvikler sig. Han slutter Venskab med en Dreng paa 14—15 Aar, der spillede ypperligt Guitar. Forholdet drog »den skændige Fortrolighed efter sig, for hvilken der faldt Ild ned af Himlen til at fortære Sodoma og Gomorrha«. Beskyldningen mod Warnstedt for at være Homoseksualist er næppe greben ud af Luften, den findes hyppigt fremført i samtidiges Breve. Sig selv har C. D. Biehl skildret som Don Carlos. En videre Sammenligning mellem hendes Fortælling og min paa utrykt Materiale hvilende Biografi af Warnstedt i »Biografisk Lexikon« viser, hvor nær hun i sin Skildring har holdt sig op til Originalen. Selv hans Brevstil har hun karikeret.

· J. L. LYBECKERS FORLAG ·

INTERIØRER FRA
KONG FREDERIK V's HOF
CHARLOTTE DOROTHEA BIEHLS
BREVE OG SELVBIOGRAFI
UDGIVET AF
LOUIS BOBÉ
MED PORTRÆTTER
PRIS 4 KR. 50 ØRE, INDB. 6 KR. 50 ØRE

CHARLOTTE DOROTHEA BIEHL
BREVE OM KONG CHRISTIAN VII
UDGIVNE EFTER ORIGINALERNE
AF
LOUIS BOBÉ
MED FIRE PORTRÆTTER
PRIS 3 KRONER

RESTOPLAGET AF SIDSTNÆVNTE
ER MEGET LILLE

H. H. THIELES BOGTRYKKERI, KØBENHAVN

